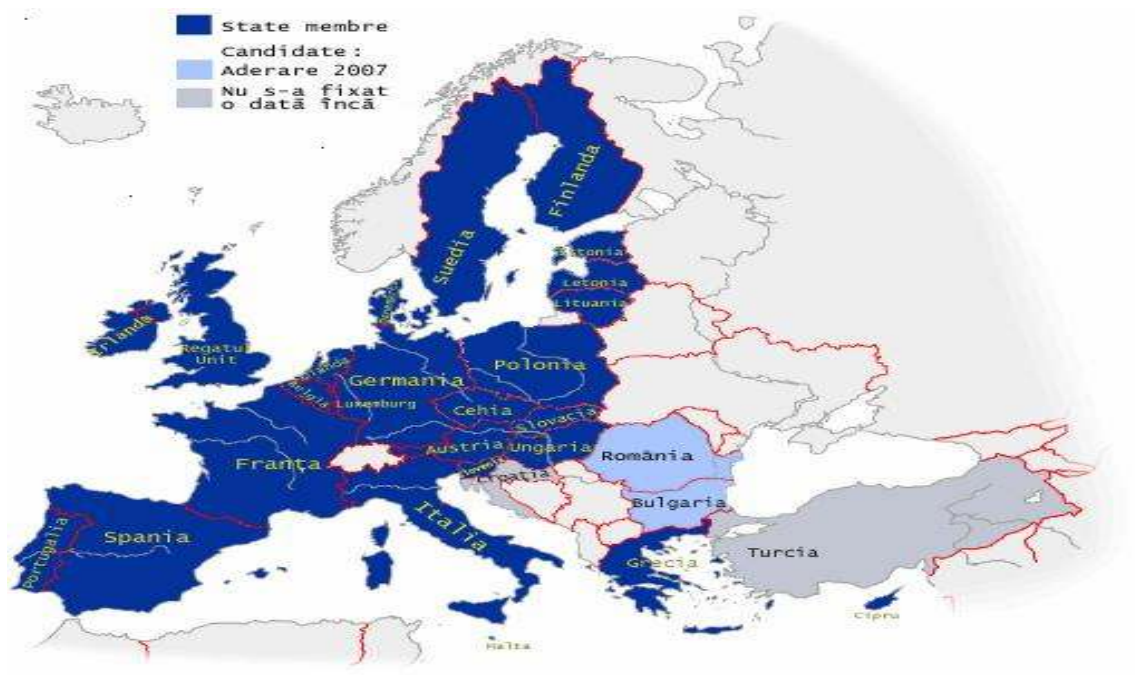

ROMÂNIA

PLANUL NAȚIONAL STRATEGIC pentru Dezvoltare Rurală 2007 - 2013

Februarie 2006

CUPRINS

I. Analiză de bază a situației economice, sociale și de mediu și stabilirea indicatorilor de bază	
1. Aspecte generale ale spațiului rural românesc	4
1.1 Condiții naturale	4
1.2 Descrierea generală a spațiului rural	5
1.3 Situația demografică și forța de muncă	6
1.4 Sectorul agricol și forestier în economia națională	8
1.5 Fondul funciar	9
1.6 Situația actuală a exploatațiilor din România	10
1.7 Principalele domenii ale agriculturii	11
1.8 Industria alimentară	13
1.9 Servicii pentru agricultură	16
1.10 Silvicultura	17
2. Condițiile naturale și de mediu	19
2.1 Caracteristici generale ale terenurilor agricole	19
2.2 Sistemele agricole cu înaltă valoare naturală din România (HNV farming systems)	22
2.3 Schimbările climatice	29
2.4 Dezvoltarea rolului de protecție al pădurii și conservarea patrimoniului forestier	33
3 Infrastructură rurală	33
3.1 Infrastructură tehnico-edilitară	33
3.2 Infrastructură de învățământ	34
3.3 Cultură	35
3.4 Activități economice neagricole	35
3.5 Turismul rural și agroturismul	36
3.6 IMM -urile în mediul rural	36
II. Strategia generală de dezvoltare rurală în perioada 2007-2013	41
1 Strategia - model multifuncțional de dezvoltare agricolă și rurală	41
2 Continuitatea cu Programul SAPARD 2000-2006	43
3 Prioritățile potrivit FEADR	45
4 Contribuția la obiectivele de la Lisabona	46

III. Strategia pe axe prioritare	48
1 Scopuri strategice și sub-obiective pentru axa 1	48
2 Scopuri strategice și sub-obiective pentru axa 2	49
3 Scopuri strategice și sub-obiective pentru axa 3	50
4 Scopuri strategice și sub-obiective pentru LEADER	51
5 Cuantificarea obiectivelor și prezentarea indicatorilor strategici	52
6 Sinergia dintre axe	55
IV. Concordanța Planului Național Strategic cu alte programe comunitare	61
1 Concordanța Planului Național Strategic cu liniile directoare strategice ale Uniunii Europene	61
2 Complementaritatea cu primul pilon al PAC	65
3 Complementaritatea FEADR cu alte instrumente de finanțare comunitare	66
V. Organizarea rețelei naționale rurale	68
ANEXĂ - Analiza SWOT	72

INTRODUCERE

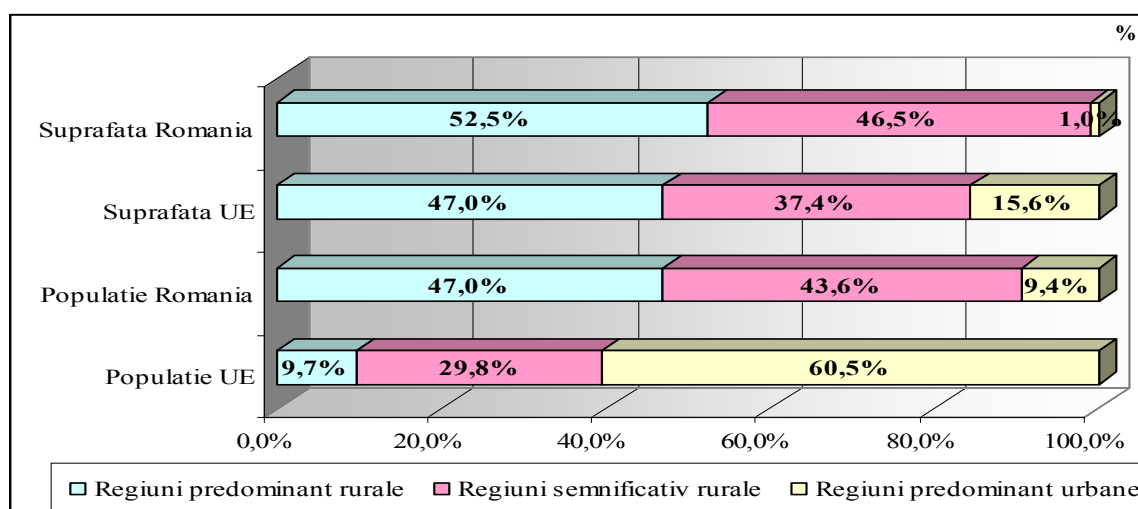
România în Uniunea Europeană

România este situată în partea de sud-est a Europei la intersecția cu principalele axe de comunicații europene Nord-Sud și Est – Vest.

Suprafața României este de 238.391 km² reprezintă 5,49 % din suprafața UE 25, iar ca populație 21,733 mil. loc. reprezintă 4,77 % din 454,9 mil. loc. total populație Uniunea Europeană.

Conform metodologiei O.E.C.D. de clasificare a regiunilor rurale, la nivelul NUTS III în România spațiul rural, însumează 99% din teritoriu și 90,6% din populație, față de Uniunea Europeană, unde acesta deține 84,4% din suprafața totală și 39,5% din populația totală.

Suprafața și populația rurală pe tipuri de regiuni, în România și Uniunea Europeană la 31.12.2002

Sursa: Prelucrarea datelor după EUROSTAT și I.N.S.

1. Aspecte generale ale spațiului rural românesc

1.1. Condiții naturale

Teritoriul României prezintă toate cele trei mari categorii de relief: 31% munți, 36% dealuri și podișuri, 33% câmpii și lunci într-o dispunere concentrică și sub aspect de amfiteatru a treptelor majore de relief.

În urma prelucrării informațiilor la nivelul spațiului rural suprafețele rezultate pentru principalele forme de relief (câmpie, deal, munte) și de asemenea procentele principalelor forme de relief față de suma suprafeței totale agricole și forestiere se prezintă astfel:

**Distribuția suprafețelor agricole și forestiere conform principalelor
forme de relief identificate la nivel de spațiu rural**

Forma relief	Suprafața	
	ha	% din total
Câmpie	10.638.121	49,5
Deal	5.913.026	27,5
Munte	4.948.449	23,0
Total	21.499.596	100,0

Sursa: I.C.P.A. – A.S.A.S.

Clima României este temperat continentală de tranziție, cu influențe oceanice dinspre vest, mediteraneene dinspre sud-vest și continental-excesive dinspre nord-est. Precipitațiile medii anuale sunt variabile în funcție de altitudine: 500 mm la câmpie, 700 mm la deal și 1200 mm la munte.

1.2. Descrierea generală a spațiului rural

Spațiul rural se definește prin componenta teritorială și caracteristici dominante. Componenta teritorială a spațiului rural are în vedere zona geografică interioară și/ sau de coastă, aparținând fondului funciar al României, având destinație agricolă, forestieră și/ sau aflată permanent sub ape, precum și celui aparținând zonelor intravilane.

Caracteristicile pe care trebuie să le îndeplinească pentru a corespunde spațiului rural sunt următoarele:

- a) Majoritatea terenurilor să fie utilizate pentru :
- activități economice de producție și valorificare a producției agricole, silvice, piscicole și de acvacultură, precum și de protecție și conservare a mediului;
 - activități economice neagricole: meșteșugărești și de mică industrie pentru prelucrarea și valorificarea materiilor prime preponderent locale, artizanat, servicii și alte asemenea;
 - activități economice de agrement și turism.
- b) Populația locală să fie sub nivelul de 5000 de locuitori

Conform Nomenclatorului Unităților Teritoriale Statistice (NUTS)¹ și reglementărilor europene emise de EUROSTAT, structura teritorială a României, asimilabilă NUTS, este:

NUTS I: România;

NUTS II: 8 regiuni de dezvoltare, cu o medie a populației de 2,8 mil. locuitori pe regiune;

NUTS III: 42 județe, care reflectă structura administrativ teritorială a României;

NUTS IV: nu se folosește², deoarece nu s-au realizat încă asocieri de unități teritoriale;

¹ Nomenclatorul are rolul de a localiza regiunile și granițele regionale în scop informațional, scala de clasificare depinzând de caracteristicile fiecărei țări. În funcție de diferite variabile luate în considerare, datele statistice regionale sunt structurate pe 5 nivele NUTS, astfel : NUTS I – regiuni majore socio-economice ce grupează mai multe regiuni de bază ; NUTS II – Regiuni de bază ; NUTS III – regiuni care sunt prea mici pentru analize economice complexe ; NUTS IV – Nivelul 1 de Unități Administrative Locale (Local Administrative Units – LAU level 1) ; NUTS V – Nivelul 2 LAU cuprinde municipalități sau unități echivalente.

² În România, nivelul NUTS 4, nivelul microregiunilor, nu a fost încă organizat. În general, microregiunile se formează ocazional, pe baza parteneriatului voluntar al unor administrații comunale, în cadrul unor programe sau proiecte.

NUTS V: 268 municipii și orașe, 2.727 comune, cu 13.042 sate

Elementul de bază în structura administrativă a spațiului rural îl constituie comuna (NUTS V). Populația medie a unei comune era la data efectuării Recensământului General Agricol (21.12.2002) de 3.762 locuitori.

1.3. Situația demografică și forța de muncă

În perioada 1999-2004, numărul locuitorilor din zona rurală a scăzut de la 10,155 milioane la 9,778 milioane; **ponderea populației rurale** era la 1 iulie 2004 de 45,1%, în scădere ușoară față de 45,4% în 2001. Această reducere a fost determinată în principal de modificările administrativ-teritoriale (un număr de 49 de comune au fost declarate orașe), precum și de sporul negativ natural al populației rurale. Densitatea populației rurale s-a menținut relativ constantă în jurul valorii de 47,7 locuitori/km².

Sub raportul structurii pe grupe de vârstă și sex a populației rurale, în perioada 1999-2004 se remarcă următoarele:

- Populația de 0-14 ani a scăzut cu 7,1% (de la 19,8% în anul 1999 la 18,4% în 2004);
- Populația în vârstă de 15-64 de ani s-a menținut relativ constantă (62,8% în 1999, respectiv 63,1% în 2004);
- Unul din cele mai grave fenomene din mediul rural îl reprezintă îmbătrânirea populației. Populația în vârstă de 65 de ani și peste a crescut cu 6,3% (de la 17,4% în 1999 la 18,5% în 2004);
- În totalul populației rurale de până la 49 de ani, populația masculină este majoritară (52,8% din total în 2004). Pentru grupa de vârstă de peste 50 de ani, raportul se inversează în favoarea populației feminine, aceasta deținând o pondere de 55,8% din totalul populației rurale din această grupă de vârstă.

Cu privire la **sistemul educațional**, în perioada 1999-2004, se înregistrează o tendință de creștere a numărului persoanelor cu studii superioare în mediul rural, de la 1,7% la 2,6%, și de diminuare a celor cu nivel scăzut de instruire, de la 58,7% la 47,8%. În aceeași perioadă, ponderea persoanelor cu studii medii din mediul rural a crescut de la 39,6% la 49,6%.

Forța de muncă. Ponderea persoanelor din mediul rural ocupate în agricultură, deși în scădere, de la 73,3% în 1999 la 63,5% în 2004, continuă să rămână foarte ridicată ducând la practicarea pe scară largă a agriculturii de subzistență. Se remarcă însă și o tendință de îmbunătățire a structurii ocupaționale în mediul rural: ponderea numărului de persoane ocupate în sectorul industrial și în construcții a crescut de la 13,1% în 1999 la 19% în 2004; în sectorul servicii, aceasta a crescut de la 13,6% la 17,5% în același interval de timp.

Rata de ocupare a populației rurale în vârstă de 15 ani și peste înregistrează o scădere semnificativă de la 69,2% în 1999 la 52,3% în 2004, având ca principală cauză reducerea semnificativă a ratei de ocupare în sectorul agricol.

Rata de ocupare a populației rurale se situează pe o pantă descendentă având la bază două cauze:

- Retragerea multor persoane vârstnice din agricultură;
- Absența investițiilor rurale – servicii și mică industrie – care să absoarbă forța de muncă mai tânără eliberată de agricultură

Raportul de dependență economică la nivelul populației rurale indică o creștere pronunțată a numărului persoanelor inactice și în șomaj de la 801% în 1999 la 1342% în 2004.

În perioada 1998-2004, ponderea șomerilor din mediul rural în total șomeri pe ansamblul economiei prezintă niveluri diferențiate, situate între nivelul minim de 22,1% (2001) și nivelul maxim de 35,3% înregistrat în 2004. Una dintre cauzele majore ale creșterii ponderii șomerilor în mediul rural au reprezentat-o disponibilizările accelerate ale forței de muncă industriale, care, parțial, s-a retras în mediul rural, fără a găsi alternative ocupaționale neagricole. Din perspectiva raportului urban - rural, este de observat ca rata șomajului în mediul rural este de 3,7 ori (2001) până la 1,5 ori (2004) mai mică decât în mediul urban.

Numărul șomerilor și rata șomajului BIM în mediul rural

	1999	2000	2001	2002	2003*	2004
Total						
Număr șomeri BIM - mii persoane	790	821	750	845	692	799
Rata șomajului BIM - %	6,8	7,1	6,6	8,4	7,0	8,0
Rural						
Număr șomeri BIM - mii persoane	203	186	166	264	203	282
Rata șomajului BIM - %	3,5	3,1	2,8	5,4	4,3	6,2

*Date estimative

Sursa datelor: Anchetă forței de muncă în gospodării (AMIGO); INS.

În perioada 1998–2004, s-a înregistrat o evoluție tendențial descendentă a ponderii agriculturii în populația ocupată totală, de la 38,1% în 1998 la 31,46% în 2004, atingând nivelul maxim de 41,4% în anul 2000.

Populația din mediul rural a înregistrat în anul 2004 un sold pozitiv al migrației interne cu schimbarea domiciliului, în creștere cu 48,6% comparativ cu 1999. Populația migrantă din urban în rural (117.495 de persoane în anul 2004) a reprezentat 31,8% din totalul fluxurilor migratorii interne (față de 30,7% în 1999). Fluxul rural-rural a scăzut de la 21,8% în anul 1999 la 21,1% în 2004.

În ceea ce privește ponderea veniturilor bănești în totalul veniturilor lunare obținute pe o gospodărie, pe ansamblul gospodăriilor, aceasta a înregistrat valori între 70,1% (1998) și 74,9% (2003), în timp ce pentru gospodăriile de agricultori valoarea acestui indicator înregistrează niveluri mai scăzute situate între 44,1% (1998) și 45,3% (2003). Se constată astfel tendința de diminuare a ponderii veniturilor obținute din agricultură atât în totalul veniturilor pe ansamblul gospodăriilor, cât și în gospodăriile de agricultori.

O tendință descendentă poate fi observată și în ceea ce privește contravaloarea consumului de produse agricole din resurse proprii, pe ansamblul gospodăriilor, care prezintă ponderi situate între 29,1% (1998) și 24,7% (2001); în gospodăriile de agricultori, acest indicator înregistrează valori situate între 55% (1998) și 53,8% (2003). Diminuarea acestor valori nu este însă suficientă dată fiind necesitatea dezvoltării economiei românești și trecerea la o agricultură modernă, care să nu fie bazată pe forța de muncă, ci pe valoarea adăugată.

Analizând ponderea populației ocupate în agricultură în România comparativ cu unele țări din Uniunea Europeană se constată valoarea mult mai mare a acestui indicator deși tendința principală este de scădere de la 38,1% în 1998 la 34,1% în 2003, valoarea acesteia este departe de media la nivelul țărilor alese pentru comparație.

1.4. Sectorul agricol și forestier în economia națională

Contribuția agriculturii înregistrează un declin relativ, atât la **formarea valorii adăugate brute** (VAB), în scădere de la 16,2% (1998) la 13,3% (2003), cât și a **produsului intern brut** (PIB), în scădere cu 2,7% pentru perioada analizată, de la 14,4% la 11,7%. O explicație a acestui declin este dată și de efectul statistic, în condițiile în care, în patru ani (2000-2003) din cei șase ai perioadei analizate, pentru ramurile neagricole s-au înregistrat creșteri economice superioare mediei de creștere în agricultură. Această dinamică se înscrie în tendințele specifice economiilor și agriculturilor moderne.

Contribuția agriculturii și pescuitului la VAB și PIB, 1998-2003

- % -

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Agricultură, vânătoare și silvicultură/ VAB	16,2	15,1	12,5	15,0	12,7	13,3
Pescuit și piscicultură/ VAB	0,0058	0,0061	0,0042	0,0049	0,0041	0,0049
Agricultură, vânătoare și silvicultură/ PIB	14,4	13,3	11,1	13,4	11,4	11,7
Pescuit și piscicultură/ PIB	0,0051	0,0054	0,0038	0,0043	0,0037	0,0043

* - recalculat în prețuri 2003.

Sursa: Calculații pe baza datelor din Anuarul Statistic al României 2004.

Contribuția agriculturii la **producția finală** a economiei naționale se situează în perioada 1998-2002 între 13,5% (1998) și 12,8% (2002), iar în cadrul acesteia, ponderea principală revine sectorului vegetal (între 54,7% în 1998 și 42,5% în 2002), urmat de sectorul animalier (între 39,8% în 1998 și 24,4% în 2002). Serviciile auxiliare din agricultură au ponderi foarte scăzute (între 2,5% și 1,8%). Această stare de lucruri reflectă un grad redus de intensificare a producției agricole prin producția animală, tendință prezentă în toate agriculturile în tranziție.

Structura VAB din agricultură, pe regiuni de dezvoltare, prezintă în perioada 1998-2001 o plajă relativ largă de variație a ponderilor, de la 21% (regiunea București-Ilfov în anii 2000-2001) la 12,3% (regiunea Nord-Est pentru anul 2002).

Productivitatea muncii comparativ cu media națională (calculată prin raportul dintre valoarea adăugată brută, în prețuri 2003, și populația ocupată în vârstă de peste 15 ani) a avut o evoluție puternic descendentă în perioada 1998-2002, înregistrând un nivel de 27,5% în 2002 față de 42,3% în 1998. Altfel spus, decalajul de productivitate a muncii între economia națională și agricultură variază de la 2,37:1 (1998) la 3,64:1 (2000).

Comerțul exterior agroalimentar al României. În perioada 1998-2003, deficitul comercial agroalimentar s-a accentuat, atingând valoarea de 1.037,4 milioane Euro în anul 2003. Ponderea exporturilor agricole în totalul exporturilor României a oscilat în această perioadă între 3-5%, iar ponderea importurilor agroalimentare în totalul importurilor a fost de 6-8%.

În perioada 1998-2003, *valoarea exporturilor agroalimentare* a variat între 387 și 498 mil. Euro, 60-70% din totalul exporturilor de acest tip îndreptându-se spre UE și CEFTA. Cele mai importante grupe de produse agroalimentare exportate în perioada 1998-2003 (reprezentând ca valoare 78-87% din total) au fost: animale vii (22,2%), cereale (14%), semințe și plante industriale (13,8%), fructe (5,6%), legume (6,3%), vinuri (6%), grăsimi și uleiuri (7,8%) și brânzeturi (4,1%). Analiza structurii exporturilor agroalimentare relevă

gradul scăzut de competitivitate a produselor prime agricole și ponderea mare deținută de produsele agroalimentare cu grad scăzut de prelucrare.

Cu excepția anului 1999 (când s-a atins un minim de 747 milioane Euro), în perioada 1998-2003 *importurile de produse agroalimentare* au oscilat între 900 mil. în anul 2000 și 1.535 milioane Euro în anul 2003. Ponderea produselor agroalimentare cu grad ridicat de prelucrare (alimente, băuturi și tutun) a avut o tendință de scădere, de la 2/3 din totalul importurilor agroalimentare ale României înainte de 1998 la 41% în 2001 și ajungând la 35,5% în anul 2003. Structura importurilor relevă practic domeniile de minimă eficiență a agriculturii și industriei alimentare românești. Principalele grupe de produse agroalimentare importate (70-80% din total în perioada 1998-2003) au fost: carne și organe comestibile (în special carne și organe de pasăre), tutun, zahăr, preparate alimentare, fructe, cereale (în anii cu producții foarte mici, datorate secetei), cafea și ceai, grăsimi și uleiuri, conserve din legume și fructe.

În perioada 1998-2003, *deficitul comercial* a oscilat puternic, atingând un nivel maxim în anul 2003 (1.037 mil. euro). Principalele grupe de produse agroalimentare care au înregistrat o balanță pozitivă în perioada 1998-2003 sunt relativ constante, sugerând prezența unui avantaj comparativ: animale vii, semințe, fructe și plante industriale, băuturi alcoolice. Cerealele și legumele sunt și ele prezente, cu excepția anilor foarte secetoși.

1.5. Fondul funciar

Suprafața totală a fondului funciar al României este de 23.839,1 mii ha. Suprafața agricolă în anul 2003 este de 14.717,4 mii ha, reprezentând 61,74% din suprafața totală a fondului funciar, dar în scădere cu 13,3 mii ha față de nivelul anului 1999. Suprafața arabilă este în anul 2003 de 9.414,3 mii ha, reprezentând 39,4% din suprafața totală a fondului funciar și este în creștere față de anul 1999 cu 66,2 mii ha.

Fondul funciar după modul de folosință, în anul 2003

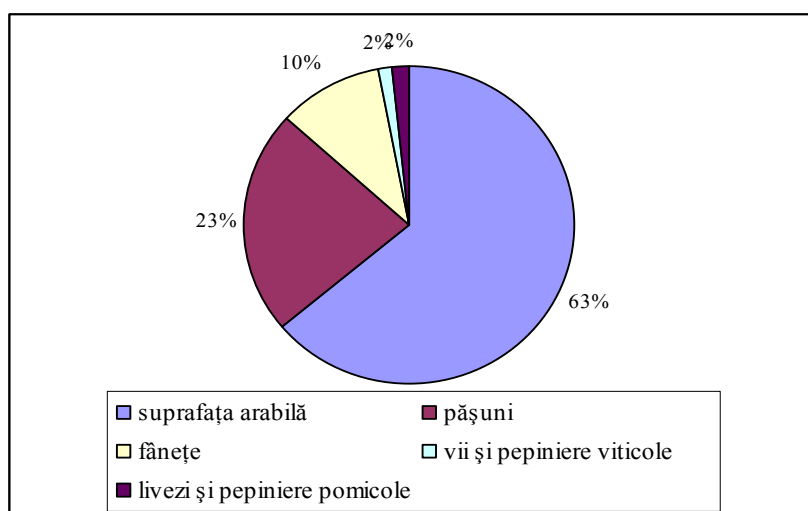
	Mii ha	Pondere
Suprafața totală a fondului funciar	23.839,10	100,00%
Suprafața agricolă	14.717,40	61,74%
- Arabil	9.414,30	39,49%
- Pășuni	3.355,00	14,07%
- Fânețe	1.490,40	6,25%
- Vii și pepiniere viticole	230,5	0,97%
- Livezi și pepiniere pomicele	227,2	0,95%
Păduri și alte terenuri cu vegetație forestiera	6.751,70	28,32%
- Păduri	6.221,30	26,10%
Construcții	648,9	2,72%
Drumuri și căi ferate	390	1,64%
Ape și bălți	843,9	3,54%
Alte suprafețe	486,9	2,04%

Sursa: Agenția Națională de Cadastru și Publicitate Imobiliara

Terenurile agricole din România sunt afectate de o serie de procese de degradare din care se pot menționa: eroziunea prin apă (6.300 mii ha, reprezentând 42,8% din totalul suprafeței agricole), eroziunea eoliană (380.549 ha), deteriorarea structurii și compactarea solului (se manifestă pe circa 44% din total suprafață agricolă; compactarea primară este prezentă pe circa 2 mil. ha terenuri arabile – 13,59%, iar tendința de formare a crustei la suprafața solului, pe circa 2,3 mil. ha – 15,63%), poluarea chimică a solului (afectează circa 0,9 mil. ha, din care poluarea excesivă circa 0,2 mil. ha; efecte agresive deosebit de puternice asupra solului sunt produse de poluarea cu metale grele și dioxid de sulf, identificată în special în zonele critice Baia Mare, Zlatna, Copșa Mică).

România se situează pe locul 12 în rândul țărilor europene în ceea ce privește suprafața pădurilor. Ponderea pădurilor în suprafața totală a țării este de 26,1%, față de media europeană de cca. 32%. Suprafața de pădure pe cap de locuitor de 0,28 ha în România este de asemenea sub media europeană de 0,30 ha.

Structura suprafeței agricole a României în anul 2003

Sursa: Calculații pe baza datelor I.N.S. 2003

1.6 Situația exploatațiilor agricole în România

Situația actuală a agriculturii românești se caracterizează prin multiple probleme de ordin economico-social, printr-o fărâmițare excesivă a terenului (în peste 40 milioane de parcele), precum și prin existența a numeroase gospodării neviabile din punct de vedere economic. Modificările structurale care au avut loc în agricultura României în ultimii 15 ani, au avut ca efect trecerea în proprietatea privată a peste 96% din terenurile agricole și formarea de exploatații mici și mijlocii; lipsa de viabilitate economică a multora dintre acestea evidențiază faptul că procesul de reformă este departe de a se fi încheiat.

În anul 2002, conform datelor din Recensământul General Agricol, exploatațiile agricole erau organizate astfel:

- 4.462.221 mii de gospodării individuale cu o suprafață medie a exploatației agricole de 1,73 ha
- 2.261 de societăți/asociații agricole, cu o suprafață agricolă medie de 431 ha
- 6.138 de societăți comerciale, cu o suprafață agricolă medie de 353 ha
- 5.698 unități ale administrației publice, cu o medie a suprafeței agricole de 503 ha;
- 87 unități cooperatiste, cu o suprafață medie agricolă de 27 ha;

- 8.488 de exploatații agricole de alt tip, cu o suprafață medie de 25 ha;

Astfel, în anul 2002, numărul total de exploatații agricole a fost de 4.484.893, din care 4.299.361 exploatații agricole (individuale și unități cu personalitate juridică) au utilizat o suprafață agricolă de 13.930.710 ha, revenind o medie de 3,24 ha/ exploatație care a utilizat teren agricol.

Suprafața agricolă, ca și suprafața arabilă utilizată reprezintă în medie circa 94% din cea existentă la nivel național. Suprafața agricolă neutilizată reprezenta 330 mii ha în anul 2002.

1.7 Principalele domenii ale agriculturii

În domeniul **producției vegetale**, din analiza structurii suprafețelor cultivate cu principalele culturi rezultă o pondere ridicată (de peste 60%) a cerealelor în detrimentul celorlalte culturi. În perioada menționată, se constată de asemenea o creștere a ponderii culturilor de plante tehnice (16,3%).

- mii ha -

	1998		2000		2001		2002		2003	
	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%	Total	%
Total suprafață cultivată, din care:	8.972,6	100,0	8.499,8	100,0	8.905,0	100,0	9.001,6	100,0	8.880,6	100,0
Cereale pentru boabe	5.920,6	65,99	5.655,2	66,5	6.294,9	70,7	6.038,1	67,1	5.541,8	62,4
Leguminoase pentru boabe	44,7	0,50	41,3	0,5	35,6	0,4	45,3	0,5	46,8	0,5
Plante textile	3,4	0,04	0,9	xx	0,9	xx	1,4	xx	1,6	xx
Plante uleioase	1.156,1	12,88	1.067,4	12,6	938,6	10,5	1.076,4	12,0	1.377,1	15,5
Plante pentru alte industrializări	136,3	1,52	64,9	0,8	54,0	0,6	56,2	0,6	57,4	0,6
Plante medicinale și aromatice	27,7	0,31	4,3	0,1	10,0	0,1	10,6	0,1	12,2	0,1
Cartofi	261,3	2,91	282,7	3,3	276,7	3,1	283,2	3,1	282,0	3,2

Sursa: Anuarul Statistic al României

Această structură este nefavorabilă, întrucât producțiile medii pentru cerealele păioase sunt destul de reduse și oscilante de la un an la altul. Astfel, pentru întreaga perioadă analizată, doar în 1999 și în 2001 s-a depășit producția din 1998. Producția medie a fost de 2.048kg/ha la grâu și secară, comparativ cu potențialul mediu pe țară de 5.500-7.000 kg/ha, iar la cultura de porumb producția medie a fost de 3.042 kg/ha comparativ cu un potențial de 8.000 kg/ha porumb boabe. În 2003, anul cel mai nefavorabil sub aspect climatic pentru aceste culturi, producția de grâu și secară s-a situat la 55,7% din producția anului 1998 pentru această cultură, iar cea de orz la 68,5%. Condițiile naturale constituie factorul dominant care determină încă nivelul acestor producții. Prin aplicarea tehnologiilor moderne, inclusiv a irigațiilor în zonele de câmpie, când seceta persistă, aceste limite ale producției pot fi depășite.

În ceea ce privește suprafețele viti-vinicole, în perioada 1998-2003 suprafețele cultivate cu soiuri nobile pe rod s-au diminuat de la 138,4 mii ha la 115,8 mii ha. Au fost defrișate suprafețele de teren cultivate cu viță de vie care au depășit perioada optimă de valorificare a producției. Golul de producție se datorează faptului că suprafața defrișată este mai mare decât suprafața plantată.

În aceeași perioadă, suprafețele ocupate de viile hibride pe rod au înregistrat un trend ascendent, crescând de la 115,5 mii ha la 117,5 mii ha. Viile hibride se află aproape în totalitate în cadrul gospodăriilor țărănești. Conform negocierilor cu UE (Capitolul 7 „Agricultură”), a fost acceptată o suprafață de 30.000 ha vie hibridă pentru replantare cu vie nobilă (perioada de tranziție este de 8 ani). Efortul financiar pentru înființarea viilor nobile se ridică la 10.000 euro/ha, ceea ce duce la o sumă totală de 300 milioane euro.

Productivitatea viilor nobile pentru vin în țara noastră prezintă un decalaj semnificativ față de media țărilor membre ale UE (30 hl vin la hectar în România față de o medie de 50 hl de vin la ha în UE).

Suprafața agricolă ocupată cu livezi și pepiniere pomicele, în perioada 1998-2003 a înregistrat o scădere de la 263,0 mii ha în anul 1998 la 227,0 mii ha în anul 2003.

În concluzie, trebuie spus că în agricultura României este necesar să se facă eforturi deosebite, tehnologice, organizatorice, economice, sociale, pentru a se obține producții mai mari pe întreg teritoriul și chiar și în condiții climatice mai puțin favorabile.

Sectorul zootehnic constituie una din cele mai dificile probleme ale agriculturii românești actuale. România s-a confruntat cu o scădere a efectivelor de animale și păsări după anul 1990, tendință care s-a menținut și în perioada 1999-2004. În perioada analizată, s-a remarcat o scădere continuă a efectivelor de bovine (acestea fiind mai mici în 2004 cu cca. 7,8% față de nivelul înregistrat în 1999), porcine (în 2004 efectivele reducându-se cu peste 28,5% față de nivelul înregistrat în 1999) și ovine (în 2004 efectivele fiind mai reduse cu peste 11,4% față de nivelul înregistrat în 1999). Reducerea efectivelor de animale a fost cauzată pe de o parte de creșterea prețurilor la furaje determinată de seceta prelungită în anii 2000-2003, iar pe de altă parte de acordarea unei subvenții la produsele animaliere care nu a acoperit decât o mică parte din costurile de producție. Cu toate acestea, „Planul de redresare a efectivelor zootehnice” inițiat de MAPDR în anul 2003 ar putea marca începutul redresării situației.

Pe de altă parte, cabalinele sunt singura specie de animale care înregistrează creșteri, și anume 6,9% în 2003 față de 1998, ca urmare a faptului că micii agricultori au nevoie de animale de muncă pentru multe lucrări agricole, inclusiv pentru transporturi ale producției sau alte materiale. Creșteri se înregistrează și la efectivele de păsări (în 2003 creșterea fiind de 16,1% față de efectivele din 1998). În ceea ce privește numărul de familii de albine, după o continuă reducere până în anii 1999-2000, numărul acestora a început să crească, depășind în ultimul an cu 24,7% numărul de familii din 1998.

Efectivele totale de animale, păsări și albine (la începutul anului)

		1999	2000	2001	2002	2003	2004
Bovine	Mii capete	3.143	3.051	2.870	2.800	2.878	2.897
	%	100	97,1	91,3	89,1	91,6	92,2
Porcine	Mii capete	7.194	5.848	4.797	4.447	5.058	5.145
	%	100	81,3	66,7	61,8	70,3	71,5
Ovine	Mii capete	8.409	8.121	7.657	7.251	7.312	7.447
	%	100	96,6	91,1	86,2	87,0	88,6
Caprine	Mii capete	585	558	538	525	633	678
	%	100	95,4	92,0	89,7	108	115,9
Cabaline	Mii capete	839	858	864	860	879	897
	%	100	102,3	103,0	102,5	104,8	106,9
Păsări	Mii capete	69.480	69.143	70.070	71.413	77.379	76.616

		1999	2000	2001	2002	2003	2004
	%	100	99,5	100,9	102,8	111,4	110,3
Albine	Mii familii	620	614	648	745	781	840
	%	100	99,0	104,5	120,2	126,0	135,5

Sursa: Anuarul Statistic al României

În 2003 s-au înregistrat creșteri față de 1998 la producția de carne de bovine (24%), ovine (4,6%) și păsări (25,9%), însă producția de carne de porcine s-a menținut sub nivelul anului 1998. Pentru producția de lapte, redresarea a început încă din anul 2002. Producția de lână a scăzut continuu ca urmare a dezinteresului pe care l-a manifestat industria de prelucrare în utilizare a materiei prime autohtone. Producția de ouă înregistrează o creștere de la an la an ca urmare a intensificării producției în fermele avicole.

Creșterea producțiilor de carne de bovine, ovine, păsări, a celei de lapte, ouă și miere în ultimii doi ani s-a datorat atât creșterii efectivelor, cât și a producțiilor medii. Scăderea producției de carne de la porcine și a producției de lână s-a datorat în principal scăderii efectivelor de animale, ca urmare a închiderii unor mari complexe aflate în proprietate de stat la porci, iar la ovine din cauza unor prețuri foarte scăzute oferite pentru lână.

Agricultura ecologică constituie un sector pentru care România are mari oportunități de dezvoltare, aceasta reprezentând totodată un instrument important în conservarea naturii și revitalizarea spațiului rural. Politica în domeniul agriculturii ecologice este asigurată de Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale prin Agenția pentru Agricultură Ecologică. Pe lângă această agenție funcționează două comisii: Comisia pentru Dezvoltarea Agriculturii Ecologice și Comisia pentru Acreditarea Organismelor de Inspecție și Certificare în sectorul agricultură ecologică. În luna mai 2004 fost creat primul organism românesc de inspecție și certificare "Ecoinspect". Pe lângă comisiile și agenția localizate în ministerul de resort există și Federația Națională pentru Agricultură Ecologică cu filiale în teritoriu.

În perioada 2000-2003, suprafața cultivată respectând metodele de producție ecologică s-a triplat, ajungând de la 17.438 ha cultivate în anul 2000 la 57.200 ha în anul 2003. Structura pe culturi cuprinde: cereale 16.000 ha; pășuni naturale și plante furajere 24.000 ha; oleaginoase și proteice 15.600 ha; legume 200 ha; fructe 100 ha; fructe de pădure 400 ha; alte culturi 900 ha. Se constată și creșterea efectivelor de animale, de la 10.000 capete în anul 2000 la 40.000 capete în anul 2003.

Piața internă de produse ecologice este în formare; în perioada analizată, 95% din produsele ecologice de origine vegetală au fost exportate pe piețele din Germania, Elveția, Olanda și Italia, unde cererea de astfel de produse este în creștere. Produsele exportate sunt: cereale, oleaginoase și proteice, fructe de pădure, plante medicinale, miere de albine și telemea de oaie. Pe piața internă, în anul 2003, s-au comercializat legume, schweizer, cașcaval, unt și ouă.

1.8 Industria alimentară

Ponderea industriei de procesare alimentară s-a diminuat în totalul industriei naționale de la 18,2% în 1998 la 13% în 2003.

Industria alimentară asigură ocuparea a 10% din forța de muncă din industria prelucrătoare și 4% din forța de muncă ocupată la nivel național. În ambele cazuri, ponderile industriei alimentare în forța de muncă sunt cu mult mai scăzute decât ponderea acesteia în totalul

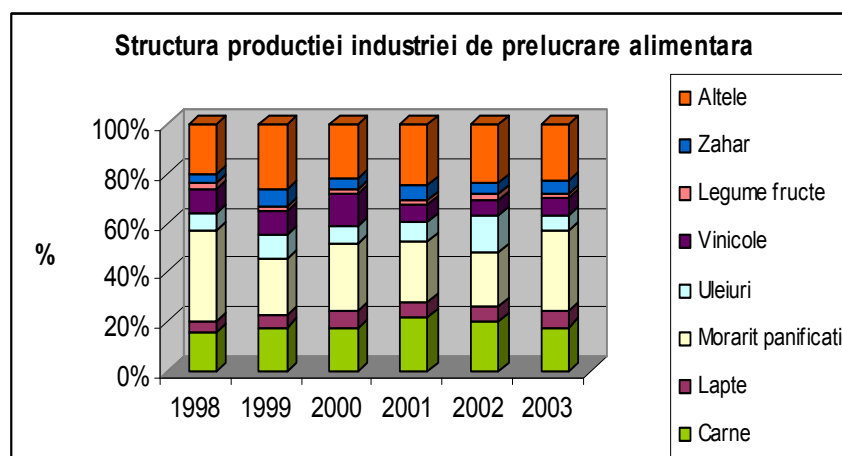
producției industriale. Acest lucru indică o productivitate a muncii mai mare în industria alimentară decât media pe ansamblul activității industriale.

Pentru toate ramurile industriei alimentare, capacitățile de producție sunt localizate cu preponderență în mediul urban, în special ca rezultat al politicilor economice promovate în perioada socialistă, când industriile, indiferent de profilul lor, erau concentrate în orașe. Numărul agenților economici a fost în anul 1998 de 10.237, iar în 2003 de 10.688. Datele statistice relevă oscilații semnificative de la un an la altul, dar cu tendințe de creștere către sfârșitul perioadei analizate (1998-2003), ceea ce lasă de înțeles că reformele din anii anteriori dau semnale de consolidare în plan structural.

Pe ramuri și subramuri, numărul cel mai mare de unități se regăsește în domeniul panificației, morăritului și producerii, prelucrării și conservării cărnii și al produselor din carne. Pentru activitățile de morărit și panificație, situația este diferită, aproape 50% din capacitățile de producție fiind localizate în mediul rural.

Ponderea diferitelor subramuri în totalul industriei alimentare s-a modificat de-a lungul anilor, unele înregistrând o diminuare a importanței (morărit și panificație de la 37% în 1998 la 22% în 2002 și 31% în 2003 și industria vinurilor de la 10% în 1998 la 7% în 2003).

Totuși, industria de morărit și panificație continuă să rămână cea mai importantă subramură, acest aspect reflectând importanța produselor pe bază de cereale în alimentația românilor.

Sursa: MAPDR

Celelalte subramuri au cunoscut o creștere a ponderilor în cadrul ramurii, dintre care cea mai remarcabilă este cea a industriei de fabricare a uleiurilor și a margarinei, care a crescut cu 7%. Această creștere trebuie corelată cu creșterea producției agricole a semințelor oleaginoase, datorită potențialului de competitivitate ale acestor culturi și oportunităților de export, inclusiv pe piața UE.

În perioada 1998-2003, producția alimentară exprimată în unități fizice, a înregistrat în România evoluții diferite în funcție de grupele de produse. Astfel, se remarcă regresul puternic în 2003 față de 1998 (cu 40% la producția de carne, cu 33% pentru producția de conserve de pește, cu 40% pentru laptele de consum, cu 30% la brânzeturi, cu 17% la făina de grâu și secară și cu 27% pentru margarină).

În schimb, există produse care au înregistrat creșteri semnificative în perioada 1998-2003: produsele lactate proaspete (80%), produsele zaharoase (16%), alcoolul etilic de fermentație (21%), vinul pentru consum (26%), berea (25%), produsele de tutun (10%).

În domeniul industriei de prelucrare a cărnii, la data încheierii negocierilor agricole cu UE, existau 27 de unități care îndeplineau cerințele europene (indiferent de capacitatea de prelucrare), 73 de unități vor îndeplini cerințele UE în 2007 și 39 cu planuri de restructurare pentru perioada de tranziție 2007-2009.

În ceea ce privește *industria laptelui și a produselor lactate*, trebuie precizat că laptele procesat reprezintă numai o parte din totalul laptelui produs. Aproximativ 80% din cantitatea totală de lapte este fie consumată în gospodării, fie vândută pe piețele țărănești sub forma de lapte lichid, brânzeturi sau smântână. Doar circa 20% din laptele crud este livrat întreprinderilor de procesare. În perioada 1998 – 2003, producția de produse lactate a înregistrat creșteri la toate sortimentele - cu excepția producției de unt, cea mai importantă creștere semnalandu-se în cazul brânzeturilor (36%) și al produselor proaspete (33%).

În domeniul industriei de prelucrare a laptelui, la data încheierii negocierilor cu UE (Capitolul 7 „Agricultura”), existau 18 unități care corespundeau normelor UE, un număr de 35 de unități care vor corespunde normelor europene la data aderării (2007), și 28 de unități cu planuri de restructurare pentru perioada 2007-2009.

În ceea ce privește *industria zahărului*, în condițiile economico-sociale ale acestei perioade, suprafața ocupată cu sfeclă de zahăr a suferit o scădere considerabilă. Aceasta s-a redus, ajungând la 46,2 mii ha în anul 2003, respectiv 16,9% din suprafața necesară asigurării consumului de zahăr. Reducerea suprafețelor cultivate a antrenat în mod direct și scăderea producției naționale de zahăr. Noii proprietari nu și-au orientat activitatea spre a produce zahăr din sfeclă, ci spre conservarea fabricilor prin rafinarea zahărului brut. În aceste condiții, suprafața cultivată, ca și producția de zahăr, au scăzut, realizându-se doar 8-10% din producția obținută în România înainte de anul 1989. În aceste condiții, necesarul de zahăr pentru consum este asigurat în proporție de 10 % din producția internă și de 90 % din import.

În industria vinicolă și a băuturilor spirtoase, s-a înregistrat o scădere a valorii producției cu 17,8%, cauzată de evoluția prețurilor. De remarcat că, sub aspect structural, a scăzut atât valoarea producției vinicole cu 20,2%, cât și a celei de băuturi spirtoase, cu 16,8%.

Prin volumul producțiilor realizate, cât și prin calitatea vinurilor produse, România se situează între primele zece țări viticole ale lumii. În anul 2003 producția de vin a fost de 5457 mii hl la hectar. Un fenomen pozitiv îl constituie faptul că producția de vin din soiuri nobile a crescut mai rapid decât producția totală, fiind cu 10,3% mai mare în 2003 față de 1998, viile nobile având o productivitate mai ridicată decât cele hibride. Structura producției este însă departe de a fi mulțumitoare: atât în anul 1998, cât și în 2003, producția de vin din soiuri nobile a fost cu doar câteva procente peste 50% în total³.

Analiza **consumului agroalimentar** la principalele produse conduce la următoarele concluzii sintetice:

- în România, deoarece venitul mediu pe o persoană este scăzut, ponderea consumului alimentar în cheltuielile familiare este ridicat (cca. 60%), comparativ cu țările UE, unde acest indicator nu depășește 20%;

³ Calculații pe baza datelor I.N.S.

- evoluția consumului fizic agroalimentar a înregistrat un trend crescător la toate produsele, cu deosebire după anul 2000;
- în structura consumului agroalimentar predomină produsele de origine vegetală. Astfel, în anul 2002, în România față de UE, la cereale și cartofi consumul pe o persoană a fost mai mare cu 80,4kg și, respectiv 4,8 kg, iar la ouă și carne mai mic cu 1,7kg și, respectiv 45,2 kg.

1.9 Servicii pentru agricultură

Irigații. În ultimii ani s-a irigat efectiv numai cca. 30 - 36% din suprafața reabilitată, printre cauze numărându-se următoarele:

- nu s-au realizat asociațiile utilizatorilor de apă în același ritm în care au fost reabilitate anumite suprafețe;
- acolo unde s-au realizat totuși asociații s-a constatat lipsa cvasitotală a echipamentelor de irigare, iar achiziționarea altora noi este extrem de costisitoare pentru utilizatorii de apă;
- nu s-a realizat o structură adecvată de culturi posibil de irigat în condiții optime (suprafețe mici diseminate în cadrul asociațiilor utilizatorilor de apă).

Analizând situația suprafețelor amenajate pentru irigat la nivel de exploatație din sectorul de stat, acestea înregistrează o evoluție descendentă de la an la an, suprafața irigată fiind de 27% la nivelul anului 1998 și de 20% în 2003, în timp ce în sectorul privat se înregistrează o evoluție crescătoare (suprafața în 2002 a fost cu 9% mai mare decât în 2001). Suprafața efectiv irigată în sectorul privat din suprafața amenajată este și ea foarte mică, cifrându-se la 1,5% în 1998 și la 13,2% în 2003 iar din punct de vedere al evoluției se menține un trend crescător.

Îngrășăminte chimice și produse de uz fitosanitar. Consumul de îngrășăminte chimice și suprafețele pe care se execută tratamente sunt extrem de mici, ceea ce reprezintă un factor limitativ al producției agricole vegetale. În România, consumul mediu al acestor produse este de 8-10 ori mai mic decât țările membre ale UE. Produsele de uz fitosanitar sunt asigurate în proporție de numai 20-25% dintr-un minim necesar, iar prognozele pe termen mediu nu sunt optimiste. O influență apreciabilă asupra dimensiunii piețelor de pesticide o are încă existența unor structuri agricole de subzistență: mici, divizate și cu o redusă putere de absorbție tehnologică, pentru competiție, pentru comercializare.

Mecanizare. Dotarea cu tractoare și mașini agricole a României este statistic una dintre cele mai slabe din Europa, revenind o încărcătură de cca. 58,6 ha/tractor, în timp ce media europeană este de cca. 13 ha/tractor, iar Germania are cca. 9 ha/tractor, Belgia cca. 7 ha/tractor și Austria doar cca. 4 ha/tractor (1999). În ceea ce privește gradul de dotare cu combine de recoltat grâu și porumb, la nivelul anului 2004 situația este de 86,8 ha grâu și porumb/combină.

Raportând statistic numărul de persoane economic active în agricultură la numărul de tractoare, rezultă că în România există 20 persoane/tractor față de 1,94 persoane/tractor în Europa, 9,78 persoane/tractor în Bulgaria, 3,12 persoane/tractor în Polonia, 1,25 pers./tractor în Germania (1999).

Situația este și mai gravă dacă se ține seama de gradul de uzură al acestor echipamente, cunoscându-se că peste 71% din tractoarele existente au o vechime de peste 8 ani, iar jumătate din parc este tot timpul în reparații. Ca urmare, încărcătura reală este practic dublă, situându-ne pe ultimele locuri din Europa.

Începând cu anul 1991 parcul de tractoare și mașini agricole a început să crească, ajungându-se, la sfârșitul anului 2000, la un nivel de 86,42% la tractoare și de 55,32% la mașini agricole din valorile anului 1986. Creșterea cea mai accentuată s-a înregistrat în anii 2001-2004, când au existat subvenții de la stat în vederea cumpărării de tractoare și mașini agricole.

Consultanța agricolă. Agenția Națională de Consultanță Agricolă (ANCA) este o instituție publică cu personalitate juridică, finanțată integral de la bugetul de stat, în subordinea MAPDR, care asigură furnizarea serviciilor de consultanță în domeniul agricol.

ANCA este organizată atât la nivel central cât și la nivel județean și local. La nivel de comună, serviciile de consultanță sunt asigurate de centre locale. Gradul de acoperire al acestora este de 26%, existând un număr de 700 centre locale pentru consultanță agricolă, cu distribuție variabilă în teritoriu. De asemenea, ANCA organizează, în colaborare cu Centrele Județene de Consultanță Agricolă, cursuri de calificare a producătorilor agricoli.

Infrastructura sanitar – veterinară și fitosanitară

Sistemul de control al produselor agroalimentare în România are următoarea structură:

- Autoritatea Națională Sanitar - Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor (ANSVSA)
- Instituții veterinare, autorități de referință la nivel național pentru domeniile de competență specifice acestora, cu personalitate juridică, în subordinea Autorității;
- Direcțiile sanitar-veterinare și pentru siguranța alimentelor (DVSA) județene și a Municipiului București cu personalitate juridică în subordinea Autorității.

Nivelul central este reprezentat de:

- Institutul de Diagnostic și Sănătate Animală;
- Institutul de Igienă Alimentară și Sănătate Publică Veterinară;
- Institutul pentru Controlul de Stat al Produselor Biologice și Medicamentelor de Uz Veterinar.

1.10 Silvicultura

La nivelul anului 2004, fondul forestier național are suprafața de 6.362 mii hectare, din care 6.222 mii hectare acoperite efectiv cu păduri. Restul de 160 mii hectare reprezintă terenuri destinate împăduririi, terenuri care servesc nevoilor de cultură, producție ori administrație silvică, terenuri neproductive etc. incluse în amenajamentele silvice.

Ponderea pădurilor în suprafața totală a țării este de 26,7% față de media europeană de cca. 32%. Suprafața de pădure pe cap de locuitor de 0,28 hectare în România și este cu puțin sub media europeană, de 0,32 hectare.

Dinamica suprafeței fondului forestier național

-mii ha-

Anul	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Suprafața fondului forestier	6.367	6.367	6.366	6.367	6.368	6.368	6.382

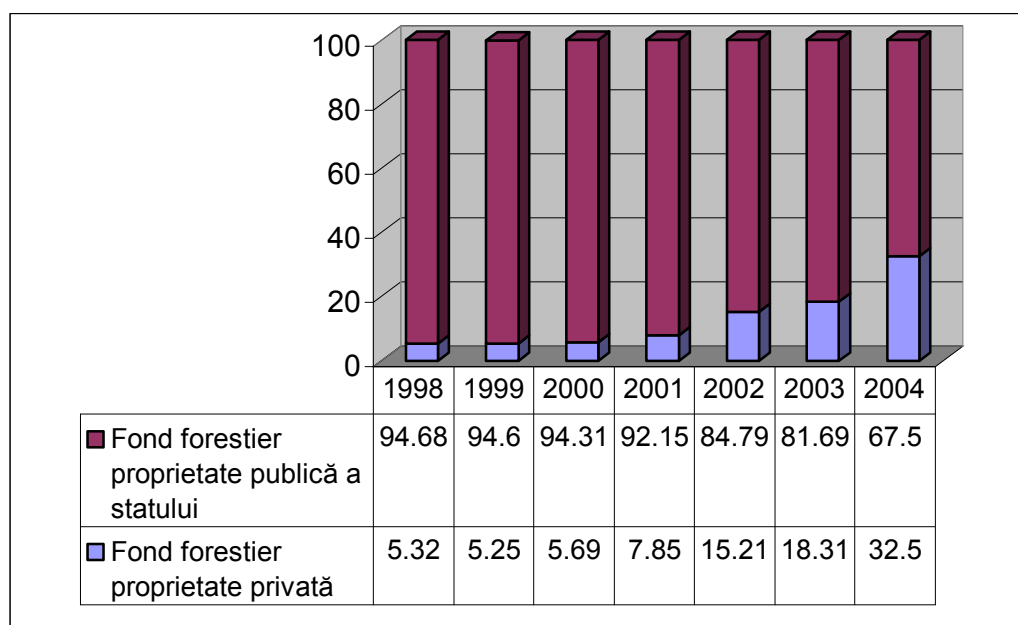
Sursa: Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, rapoarte statistice, 1998-2004

Față de situația existentă la sfârșitul anului 2000, suprafața fondului forestier național înregistrează o creștere de aproximativ 16.000 hectare, ca urmare a preluării în fondul forestier și a împăduririi unor terenuri inapte folosințelor agricole; scoaterea și includerea acestora din urmă în fondul forestier s-a realizat cu aprobări legale sau prin corecții de suprafețe operate cu ocazia lucrărilor de reamenajare a pădurilor.

Volumul de lemn pe picior al pădurilor din fondul forestier național este de 1.341 mil. m³. Volumul de lemn mediu la hectar este de 218 m³. Creștere curentă anuală a pădurilor din fondul forestier este de 34,6 mil. m³. Creșterea unitară medie a pădurilor este de 5,5 m³ pe an și pe hectar.

Ca urmare a modificărilor survenite în urma reconstituirii dreptului de proprietate asupra pădurilor, structura proprietății asupra fondului forestier a înregistrat o modificare accentuată prin scăderea suprafețelor aflate în proprietatea publică a statului (de la 94,68% în anul 1998 la 67,5% în anul 2004).

Structura fondului forestier național în perioada 1998-2004

Sursa: M.A.P.D.R. - Rapoarte statistice 1998-2004

Prin aplicarea prevederilor Legii nr.18/1991 și a Legii nr. 1/2000, până la sfârșitul anului 2004 au intrat în proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale 806 mii ha fond forestier, iar în proprietatea privată a persoanelor juridice (forme asociative cu proprietatea în indiviziune, instituții de cult și de învățământ) 579 mii hectare.

Cea mai mare parte a pădurilor României este cantonată în zona montană (58,5%). În regiunea de dealuri se găsesc 34,8% din păduri, iar în regiunea de câmpie numai 6,7% din suprafața pădurilor țării.

Posibilitatea pădurilor, respectiv volumul de lemn prevăzut să fie recoltat anual din păduri în conformitate cu reglementările silvice în vigoare, a variat în perioada 1998-2004 de la 12,6 mil. m³ la 17,08 mil. m³.

În anul 2004, s-a pus în circuitul economic o cantitate de masă lemnoasă de 17.461,1 mii mc, din care: 12.802,7 mii mc pentru agenți economici și 4.658,4 mii mc. pentru

aprovizionarea populației. Față de volumul maxim de masă lemnoasă aprobat pentru recoltare în anul 2004, respectiv 18.000 mii mc, masa lemnoasă valorificată reprezintă 97,0%.

Din vegetația forestieră din afara fondului forestier național, s-au valorificat 388,2 mii mc lemn, din care 243,3 mii mc pentru aprovizionarea populației. Volumul de lemn recoltat în perioada 1998-2003 din fondul forestier național și de pe terenurile forestiere din afara acestuia s-a menținut la un nivel relativ constant, măsură impusă de principiul de bază al amenajării pădurilor, cel al continuității, componentă esențială a gestionării durabile a pădurilor.

Situația volumului de lemn recoltat în perioada 1998-2004

- mii m³-

Anul	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Mii m ³	12.642	13.718	14.285	13.410	16.383	16.692	17.082
%	100	108,5	113,0	106,1	129,5	132,04	135,12

Sursa: Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale, Rapoarte statistice 2002 - 2003

Alte produse specifice fondului forestier valorificate de unitățile silvice sau de către deținătorii de păduri sunt: răchita, semințele și puietii forestieri, fructele de pădure și ciupercile comestibile, pomii de iarnă, peștele din apele de munte etc.

Pădurile, prin multiplele funcții pe care le îndeplinesc, furnizează importante resurse economiei naționale. Valoarea totală a producției în anul 2004 a fost 12.717,3 miliarde ROL, din care 9.916,0 miliarde ROL (77,8%) reprezintă suma provenind din valorificarea lemnului.

Veniturile realizate din fondul forestier național proprietate publică a statului, administrat de Regia Națională a Pădurilor au fost 10.459,9 miliarde ROL, din care 7.841,5 miliarde ROL din vânzarea lemnului. Veniturile realizate din pădurile aflate în administrarea altor deținători au fost 2.257,4 miliarde ROL, din care 2.074,5 miliarde ROL din vânzarea lemnului.

Alte produse specifice fondului forestier valorificate de unitățile silvice sau de către deținătorii de păduri sunt: răchita, semințele și puietii forestieri, fructele de pădure și ciupercile comestibile, pomii de iarnă, peștele din apele de munte etc.

2 Condițiile naturale și de mediu

2.1 Caracteristici generale ale terenurilor agricole

Acest capitol cuprinde câteva date generale privind terenurile agricole din România, cu accent pe zonele defavorizate (cu handicap natural) în special zonele montane, identificarea acestora, starea solului și a apei de suprafață și subterane (prin prisma impactului indus de activitățile specifice zonelor rurale), sistemele agricole cu înalta valoare naturală, agricultura ecologică și agro-biodiversitate. Având în față aceste date care ilustrează intensitatea presiunii sistemului socio-economic asupra factorilor de mediu se pot identifica și pune în practică măsuri care să conducă la o dezvoltare durabilă a sectoarelor agricol, zootehnic și silvic.

Zone defavorizate – zone cu handicap natural (LFA)

În România, aproximativ 32,7 % din teritoriul țării este clasificat drept LFA. Acest teritoriu este reprezentat de zonele montane.

Criteriile pentru stabilirea zonelor cu handicap natural - zonele montane, au fost stabilite conform Art. 37 și 50 din Regulamentul Consiliului (CE) nr. 1698/2005 și a art.1 din Hotărârea Guvernului nr. 949/2002: „Zonele montane sunt acele zone care se caracterizează prin limitarea considerabilă a posibilităților de utilizare a terenului și prin creșterea apreciabilă a costurilor lucrărilor acestuia, datorate:

- a) existenței unor condiții climatice deosebit de dificile, determinate de altitudini de peste 600 m, al căror efect este scurtarea substanțială a sezonului de vegetație;
- b) prezenței la o altitudine mai joasă, pe cea mai mare parte a terenului agricol, a unor pante de peste 20°, prea abrupte pentru utilizarea de mașini agricole sau care necesită utilizarea unor echipamente costisitoare; sau
- c) combinației factorilor prevăzuți la lit. a) și b), acolo unde dezavantajul rezultat din fiecare factor luat separat este mai puțin acut, dar combinarea acestora are ca rezultat un dezavantaj echivalent.”

Zona montană în România se regăsește în 28 județe cu 824 comune și 3.577 sate componente. În zona montană are 3.057.000 locuitori (cca. 15,8 % din populația țării) din care peste 2.000.000 agricultori și 274.918 familii tinere.

Fondul funciar în zona montană este de 6.911.621 ha, având următoarea structură:

- ✓ Suprafața agricolă: 2.630.280 ha, din care
 - arabil: 539.467 ha
 - pășuni: 1.173.703 ha
 - fânețe: 862.611 ha
 - livezi: 50.737 ha
- ✓ Suprafață neagră: 4.281.341 ha, din care
 - păduri și vegetație forestieră: 3.886.233 ha (cca. 62,8 %).

Structura exploatațiilor agricole montane reprezintă:

- 9,5 % din suprafața arabilă a țării;
- 39,1 % din suprafața de pășuni a țării;
- 63,6 % din suprafața de fânețe a țării
- 31 % din efectivul de bovine;
- 32 % din efectivul de ovine și caprine;

Sursa: M.A.P.D.R. – A.N.Z.M.

Solul și apa

Multe din activitățile de producție din agricultură au avut și continuă să aibă un impact negativ asupra mediului natural din România. Date statistice istorice relevă faptul că folosirea intensivă a fertilizanților și pesticidelor, practicile incorecte de irigare și drenare, nivelul înalt de mecanizare aplicat unui teren incompatibil cu o asemenea activitate, au generat o degradare accelerată a factorilor de mediu (în special a solului și apei).

Din punct de vedere hidric resursele au o distribuție spațio-temporală neuniformă, fapt ce determină fluctuații anuale semnificative ale recoltelor. Cele mai mari fluctuații se înregistrează în zona de câmpie din sudul țării. Perioadele secetoase și cele cu excedent de apă se grupează pe perioade de 2-4 ani și revin ciclic. În condiții de secetă, resursele de apă pe râurile interioare scad de aproape 9 ori, periclitând continuitatea aprovizionării cu apă a industriei, agriculturii și localităților. În concluzie, dacă se face abstracție de aportul de apă din Dunăre, România este o țară săracă în apă, fiind absolut necesară o atentă gospodărire și utilizare a acestei resurse. Deficitul de apă se resimte acut în teritoriile cu risc ridicat la

deşertificare și secetă. Pentru compensarea acestui deficit deosebit de mare în perioadele secetoase s-au creat în aceste teritorii sisteme de irigație folosind ca principală resursă apa din Dunăre și ca resurse secundare apa din râurile interioare mari (Siret, Olt etc.).

Și în regimul natural al apelor subterane au intervenit o serie de modificări cantitative și calitative, datorită executării unor lucrări hidroameliorative și hidrotehnice, inclusiv captări, precum și datorită poluării.

La sfârșitul anului 2004, în urma analizei situației apelor afectate de poluarea cu nitrați, s-a realizat o nouă revizuire a zonelor vulnerabile la nivel de unități teritorial-administrative (comune). În urma acestei revizii au fost identificate un număr de 251 de comune acoperind 1.138.114 ha teren agricol (din care 809.326 ha teren arabil) unde există poluare cu nitrați din surse agricole (166 actuale și 34 istorice). Listele acestor localități (pe județe și pe bazine/spații hidrografice) au fost aprobate prin Ordinul comun al MMGA și MAPDR nr. 241/196/2005. (Sursa: Ordin MMGA-MAPDR 241-196-2005 pentru Aprobarea listei localităților cu surse de nitrați din activități agricole)

Formele cele mai intense de depreciere multiplă a calității apelor subterane s-au identificat în zonele de intravilan rural unde, datorită lipsei unui minim de dotări cu instalații edilitare, deșeurile lichide ajung în subteran atât în mod direct (prin intermediul latrinelor neimpermeabilizate sau șanțurilor arterelor stradale) cât și indirect (de la depozitele de gunoi de grajd, gropi improvizate de deșeuri menajere, etc).

Resursele de apă, în special cele din acviferele freatice, prezintă un risc ridicat de poluare atât pe termen scurt cât și pe termen lung, având drept consecință directă faptul că ele nu mai pot constitui surse de alimentare cu apă potabilă pentru populația din multe zone ale țării.

Consumurile tehnologice de produse chimice la nivel național – anul 2003

Specificație	Cantitatea	Tendință
Îngrășăminte chimice (tone)	362.000	0-
Pesticide (kg)	6.928.172	-

Dinamica fertilizării arată că din acest punct de vedere nu există o „presiune” asupra solului, ci doar un factor principal de reducere a recoltelor, în afară de secetă și de ceilalți factori restrictivi.

Această situație poate fi pusă pe de o parte pe seama prețurilor ridicate la aceste îngrășăminte iar pe de altă parte pe seama fondurilor insuficiente ale unităților pentru achiziționarea acestora.

Dacă ne referim la consumurile de pesticide și acestea sunt mult mai mici comparativ cu consumurile de la nivelul gospodăriilor individuale, trendul menținându-se practic în aceeași parametri ca și nivelul consumului de îngrășăminte.

Sistemul național de monitoring integrat al solului, de supraveghere, control și decizii pentru reducerea aportului de poluanți proveniți din surse agricole și de management al reziduurilor organice provenite din zootehnie în zone vulnerabile și potențial vulnerabile la poluarea cu nitrați a fost înființat în cadrul Sistemului Național de Monitoring Integrat al Resurselor de Ape și Zonelor Protejate. Acest sistem monitorizează permanent starea

calității solului, inclusiv a terenurilor agricole și va gestiona managementul reziduurilor organice provenite din agricultură, în conformitate cu prevederile Directivei 91/676/EEC.

Sursa: M.M.G.A. (www.mmediu.ro)

România dispunea de o suprafață arabilă amenajată pentru irigații de 2.871 mii ha în anul 2003, din care s-a reușit reabilitarea până în acest an a unei suprafețe de 1.500 mii ha. În ciuda sumelor considerabile cheltuite pentru reabilitare, suprafața efectiv irigată rămâne redusă (36,5 % din suprafața reabilitată, adică o suprafață de cca. 547 mii ha)

Nu sunt înregistrate suprafețe de teren cu surplus de azot. Se fac cercetări în continuare în zona de sud a țării dar rezultatele până la această dată sunt negative.

Zonele ce prezintă risc de eroziune a solului

Cel mai notabil proces de degradare a solului, prin extensie și impact socio-economic este eroziunea prin apă, care împreună cu alunecările de teren cuprinde peste 7 mil. ha. Regiunile cu cel mai mare procent cu soluri erodate sunt: Podișul Moldovei, Dealurile pericarpatice dintre Trotuș și Olt, Podișul Transilvaniei și Piemontul Getic.

În România situația solurilor afectate de diferite forme de degradare se prezintă astfel:

- cca. 21 % din suprafața teritoriului României este afectată de eroziune puternică și foarte puternică;
- cca. 7 mil. ha terenuri sunt afectate de eroziune și procese de degradare asociate;
- 35 % (2,9 mil. ha) din totalul terenurilor arabile, livezi și vii;
- 80 % (3,9 mil. ha) din totalul pajiștilor.

În România pierderile de sol de pe terenurile agricole înregistrează valori de 106,6 milioane t/an, adică 85 % din total pierdere de sol.

Cantitatea de sol pierdut prin eroziune, anual, la nivelul întregii țări, este, în medie, de 126 mil. t.

Forma de degradare		Suprafața
Eroziune prin apă	Total	6.299.509
	De suprafață	6.148.947
	slabă	4.147.730
	medie-puternică	2.001.217

2.2 Sistemele agricole cu înaltă valoare naturală din România (HNV farming systems)

Definiție HNV farming systems:

Terenurile agricole cu înaltă valoare naturală cuprind „zonele fierbinți” din punct de vedere al stării de conservare al biodiversității aflate în zonele rurale, fiind de obicei caracterizate de utilizarea unor practici agricole extensive.

Sursa: EEA (http://glossary.eea.eu.int/EEAGlossary/H/high_nature_value_farmland)

O potențială definiție pentru suprafețele caracterizate drept HNV din țara noastră ar trebui să ia în considerare:

- modalitățile și intensitatea utilizării terenurilor agricole,

- stare favorabilă de conservare a biodiversității și/sau prezența unor specii amenințate (periclitare, vulnerabile sau rare) sau a unor specii prioritare (periclitare și/sau endemice la nivel comunitar, pentru a căror conservare sunt necesare măsuri urgente),
- dependența obiectivelor de conservare a biodiversității de practicile agricole tradiționale

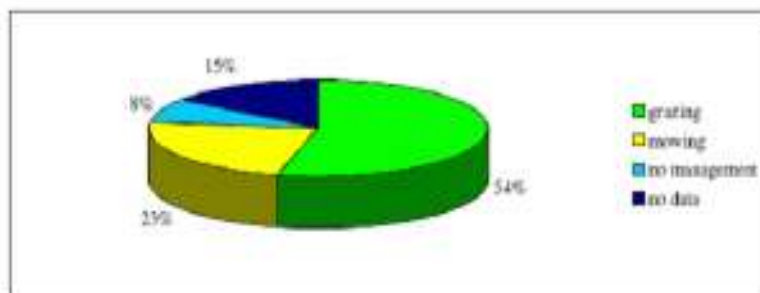
Datorită diversității condițiilor de mediu (pedoclimatice) din România, există zone foarte întinse unde sunt bine reprezentate mai multe tipuri contrastante de pajiști semi-naturale, variind de la etajul subalpin al Munților Carpați până la pajiștile din zonele umede ale Deltei Dunării, toate fiind caracterizate de o diversitate floristică mare și furnizând habitate pentru grupe taxonice indicatoare ale calității mediului (cum ar fi insectele) dar și pentru păsările care folosesc acest tip de habitat pentru cuibărit și ouat.

Procentul suprafețelor de pajiști identificate ca fiind degradate este redus (sub 5%). Procesul de degradare a fost în mare parte indus de procese de eroziune a solului și procesele asociate succesiunii ecologice (aparitia speciilor invadatoare, apariția vegetației forestiere etc.).

Suprafețele de pajiști din România (conform inventarierii făcute în cadrul programelor Corine Land Cover – CLC 1990 și CLC 2000) reprezintă aproximativ 11 % din întreg teritoriul național. Din numărul estimat al taxonilor identificați în România (peste 4.000 de specii și subspecii ale plantelor superioare) o proporție semnificativă (~60%) e reprezentată de speciile caracteristice pajiștilor alpine și subalpine, pășunilor și fânețelor montane.

Majoritatea speciilor endemice și amenințate la nivel comunitar (mai mult de 90 %) pot fi regăsite în cadrul diferitelor tipuri de pajiști. Mai mult de 66 % din speciile amenințate la nivel global (listate în cadrul IUCN Red List, Anexei IIB și IVb a Directivei Habitate și Anexei I a Convenției de la Berna) sunt încă prezente în România, fiind reprezentate pe suprafețele cu pajiști.

Suprafețele de pajiști asociate cu măsuri de management

Sursa: www.veenecology.nl

Pajiștile semi-naturale și speciile sălbatice caracteristice acestora sunt interdependente cu practicile agricole tradiționale, caracterul extensiv al acestora influențând menținerea unei stări favorabile de conservare. Aceasta presupune continuarea practicilor tradiționale de pășunat și cosit, precum și evitarea folosirii produselor agro-chimice (îngrășăminte, fertilizatori, pesticide etc.). Dacă pajiștile semi-naturale nu sunt administrate într-un mod adecvat (de exemplu abandonarea terenurilor și supra-pășunat), diversitatea biologică specifică acestor habitate va cunoaște o deteriorare rapidă în favoarea speciilor invadatoare de arbuști și a altor specii adaptate la aceste condiții induse antropice.

Multe din sistemele agricole HNV, identificate în România, care mențin habitate importante atât pe terenurile cultivate cât și pe cele destinate pășunatului (incluzând gardurile vii,

terenurile situate în zone umede și livezile) pot fi regăsite în zonele defavorizate unde condițiile pedo-climatice dificile, dar și alți factori externi constituie factori limitativi pentru productivitate.

Astfel, va exista o relație de interdependență între continuarea activităților socio-umane (în special a agriculturii de tip extensiv) în zonele defavorizate și conservarea biodiversității (menținerea viabilității ecosistemelor naturale și semi-naturale).

Agro-biodiversitatea

România este una dintre puținele țări europene în care agro-sistemele tradiționale reprezintă rezervoare semnificative în care diversitatea genetică a plantelor de cultură se conservă la locul de formare și dezvoltare (*in situ*). Menținerea diversității de specii și forme intra-specifice la nivelul gospodăriilor individuale ale țăranilor constituie unul din elementele cheie pentru o agricultură durabilă;

Diversitatea genetică a raselor indigene din România a fost probabil foarte mare pentru că nișele ecologice sunt foarte diverse. În plus în ultimul secol s-au făcut foarte multe importuri. Inventarul mamiferelor domestice din România include 79 rase, din care 26 sunt încă active, 19 în pericol și 34 dispărute. Trebuie notat totuși că multe rase locale (Țurcana, Tigaia, Capra carpatină etc.) au un sistem de reproducție în comunități locale (izolare reproductivă pe o anumită arie, fără registru genealogic și controlul oficial al producției, selecția fiind făcută după preferința proprietarilor și sub acțiunea mediului natural). Ca rezultat aceste rase au o structură insulară, cu multe „varietăți”- rase emergente, neînregistrate, puțin studiate și insuficient protejate.

În România există un număr de patru rase în pericol:

- Sura de Stepă – 35 capete, crescute în județul Iași,
- Rațca – 1.708 capete, crescute în județul Caraș-Severin,
- Mangalița – 31 capete, crescute în județele Cluj și Neamț,
- Bazna – 54 capete, crescute în județul Cluj.

Ca varietăți de plante există populații locale, aflate pe cale de dispariție distribuite astfel:

- Bucovina:
 - *Zea mays* – porumb,
 - *Phaseolus coccineus* – fasole,
 - *Solanum tuberosum* – cartof,
 - *Vicia faba* – bob.
- Maramureș:
 - *Zea mays* – porumb,
 - *Phaseolus coccineus* – fasole,
 - *Phaseolus vulgaris* – fasole.
- Munții Apuseni:
 - *Triticum monococcum* – alac,
 - *Zea mays* – porumb,
 - *Phaseolus coccineus* – fasole,
 - *Solanum tuberosum* – cartof.

Capitalul natural reprezentat de ecosistemele naturale și seminaturale formează „suportul vieții”, asigurând resursele și serviciile care stau la baza dezvoltării socio-economice. Valorile biodiversității constituie patrimoniul natural care trebuie folosit de generațiile actuale fără a mai periclita șansa generațiilor viitoare de a se bucura de aceleași condiții de viață.

Flora României include toate speciile de plante care apar și cresc spontan, inclusiv speciile care se multiplică artificial, caracteristice diferitelor regiuni bio-geografice.

3.700 de specii de plante au fost identificate în România, dintre care până acum 23 sunt declarate monumente ale naturii, 74 sunt extinse, 39 sunt periclitare, 171 sunt vulnerabile și 1.253 sunt rare. Un număr de 181 de specii sunt incluse în „Lista roșie a plantelor superioare din România” (publicată de Academia Română și Institutul de Biologie în anul 1994) ca specii endemice, rare sau vulnerabile.

Au fost identificați un număr de 57 taxoni endemici și 171 subtaxoni, speciile endemice reprezintă cca. 4 % din speciile regăsite în România. Speciile caracteristice pășunilor reprezintă aproximativ 37 % din toate speciile existente în România. În zonele marine și de coastă există 600 de specii de alge și peste 700 de specii de plante.

Sursa: M.M.G.A. – Starea mediului, Capitolul 6 - Biodiversitate

Fauna include toate speciile sălbatice de animale, inclusiv acele specii care au fost reproduse în mod artificial într-o anumită zonă și care formează o populație viabilă.

Au fost identificate 33.792 de specii de animale, din care 33.085 de specii de nevertebrate și 707 specii de vertebrate. În urma inventarierilor, a reieșit un număr aproximativ de 5.600 de urși bruni (60 % din populația europeană de urși bruni – *Ursus arctos*), aproximativ 3.000 de lupi (40 % din populația europeană de lupi – *Canis lupus*) și 1.500 de râși (40 % din populația europeană de râși – *Lynx lynx*), aceste specii fiind un simbol al vieții sălbatice și al habitatelor naturale, care pot fi folosite pentru a repopula alte zone din Europa care au cunoscut un regres al acestor specii. Aceste specii se află în regim strict de protecție, fiind listate în Anexa II a Convenției de la Washington referitoare la comerțul cu specii sălbatice pe cale de dispariție (CITES) ratificată de România prin Legea nr. 69/1994, în Anexele Convenției de la Berna privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa ratificată de România prin Legea 13/1993 și în anexele Directivei Habitate implementată în România prin Legea nr. 462/2001 privind aprobarea OUG nr. 236/2000 (regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice).

În anul 2000, M.M.G.A. a finanțat elaborarea „Listei Roșii a speciilor de vertebrate din România”. Aceasta listă a fost finalizată în 2002 și publicată de către Academia Română în anul 2005.

Statutul speciilor de vertebrate din România

Grupul	Nr. de specii	Nr. de specii aflate într-o stare nefavorabilă de conservare (amenințate)		
		periclitare	vulnerabile	rare
Pești	191	11	16	11
Amfibieni	20	3	9	-
Reptile	30	4	1	-
Păsări	364	18	17	-
Mamifere	102	19	26	13
Total	707	55	69	24

Sursa: M.M.G.A. – Starea mediului, Capitolul 6 - Biodiversitate

Habitatele - ecosistemele naturale și semi-naturale acoperă 47 % din teritoriul țării. Au fost identificate 261 tipuri de habitate clasificate în 783 de subtipuri (13 habitate de coastă, 89 habitate specifice zonelor umede, 196 habitate specifice pășunilor și fânețelor, 206 habitate forestiere, 54 specifice zonelor mlăștinoase, 90 habitate specifice dunelor de nisip și zonelor stâncoase și 135 habitate specifice terenurilor agricole).

Sursa: M.M.G.A. – Starea mediului, Capitolul 6 - Biodiversitate

Dintre statele membre și cele candidate la U.E., România deține cea mai mare diversitate biogeografică (5 regiuni biogeografice din cele 11 europene), acestea aflându-se în majoritate într-o stare favorabilă de conservare.

Pe baza hărților GIS a fost finalizat studiul privind habitatele naturale (MMGA) din România, a căror prezervare necesită desemnarea ariilor speciale de conservare, în conformitate cu Directiva Habitate 92/43/CEE, Anexa 1:

- zona bio-geografică de stepă: 849 de habitate acoperind 116.897 ha,
- zona bio-geografică pontică: 629 de habitate acoperind 60.384 ha,
- zona bio-geografică panonică: 140 de habitate acoperind 10.289 ha,
- zona bio-geografică alpină: 1397 de habitate acoperind 311.057 ha,
- zona bio-geografică continentală: 1480 de habitate acoperind 324.786 ha.

Din cele 198 tipuri de habitate europene dintre care 65 sunt prioritare, în România se regăsesc 94 tipuri de habitate dintre care 23 sunt prioritare fiind listate în Anexa II a Legii 462/2001 (Tipuri de habitate naturale care necesită declarare a Ariilor Speciale de Conservare – SAC / Special Areas of Conservation).

Zonele bio-geografice din România

Zona biogeografică	Suprafața (km²)	%	Nr. de tipuri de habitate
Alpină	54.213,68	22,75	33
Continentală	127.810,84	53,63	38
Panonică	14.345,84	6,02	16
Pontică	1798,58	0,75	23
Stepică	40.147,65	16,85	18

Sursa: M.M.G.A.

Ariile protejate

Cea mai directă metodă de a aplica conceptul de valoare naturală înaltă (HNV) este identificarea terenurilor agricole administrate extensiv, situate în zonele protejate – inclusiv site-urile desemnate pentru Natura 2000.

La această dată, în România, suprafața totală a ariilor protejate din România (Rezervații ale biosferei, Parcuri Naționale și Naturale, Rezervații ale Naturii și Arii de Protecție Specială Avifaunistică) este de 19.325,87 km², acoperind cca. 8,15 % din suprafața țării.

Suprafața totală a Ariilor Protejate din România – ianuarie 2006

Arii protejate	Număr arii protejate	Suprafață totală	% din suprafața României
Rezervație a Biosferei	1	576.216	2,42 %
Parcuri Naționale	13	318.116	1,33 %
Parcuri Naturale	13	772.128	3,24 %
Rezervații ale Naturii	981	242.926	1,06 %

Arii de protecție specială avifaunistică (~pSPA)	28	23.201	0,10 %
TOTAL		1.932.587	8,15 %

Sursa: M.M.G.A.

Dintre acestea, câteva arii protejate sunt de interes internațional, având statut multiplu:

- Rezervația Biosferei Delta Dunării – Rezervație a Biosferei (Comitetul UNESCO MAB – „Omul și Biosfera”), Zonă Umedă de Importanță Internațională (Secretariatul Convenției Ramsar), și Sit al Patrimoniului Natural Universal (UNESCO);
- Parcul Național Retezat – Rezervație a Biosferei (Comitetul UNESCO MAB – „Omul și Biosfera”);
- Parcul Național Munții Rodnei – Rezervație a Biosferei (Comitetul UNESCO MAB – „Omul și Biosfera”);
- Parcul Național Balta Mică a Brăilei – Zonă Umedă de Importanță Internațională (Secretariatul Convenției Ramsar).

Din suprafața parcurilor naționale și naturale din România în 2003 de 1.191.177 ha, suprafața în fond forestier (FF) era de 429.771 ha, reprezentând 36,1 % și suprafața strict protejată în fond forestier era de 142.861 ha, reprezentând aproximativ 12 %.

Sursa: Regia Națională a Pădurilor, 2003

În ceea ce privește suprafețele terenurilor agricole și forestiere de pe arealele a 17 Parcuri Naționale și Naturale (cu o suprafață de 663.218 ha adică 38 % din totalul suprafețelor situate în Rezervații ale Biosferei, Parcuri Naționale și Naturale administrate – 1.666.383 ha), utilizarea terenurilor agricole și aspectele privind proprietatea (cu excepția suprafețelor forestiere proprietate a statului), în anul 2005 au fost înregistrate următoarele date:

- 13.899 de proprietari care dețin 69.881,83 ha de teren agricol din care:
 - 13.718 persoane fizice dețin 24.601,40 ha și
 - 181 persoane juridice dețin 45.280,43 ha.
- 3.011 proprietari dețin 73.341,45 ha de pădure din care:
 - 2.892 persoane fizice dețin 4.992,21 ha și
 - 119 persoane juridice dețin 68.349,24 ha.

Situația terenurilor agricole și forestiere în ariile protejate 2005

Specificare	Nr. pers.	Categorია de folosință a terenului – ha							
		Teren agricol din care:						Pădure în proprietate	
		Supraf.	Nr. pers.	Arabil	Fânețe	Pășuni	Livezi	Supraf.	Nr. pers.
TOTAL d.c.	13.899	69.881,83	11.085	7.408,79	12.168,11	50.111,30	193,63	73.341,45	3.011
Persoane fizice	13.718	24.601,40	10.952	6.846,93	10.594,57	6.984,93	174,97	4.992,21	2.892
Persoane juridice	181	45.280,43	133	561,86	1.573,54	43.126,37	18,66	68.349,24	119

Sursă: MAPDR - ANZM

O modalitate de a conserva patrimoniul natural european este de a crea o rețea de arii naturale protejate, reprezentativă pentru diversitatea speciilor și habitatele acestora ce trebuie protejate. Dezvoltarea acestei rețele de arii de conservare a naturii se bazează pe două Directive ale Uniunii Europene:

- Directiva Habitata (Directiva 92/43 privind conservarea habitatelor naturale, a faunei și florei sălbatice) și

- Directiva Păsări (Directiva 79/409 referitoare la conservarea păsărilor sălbatice).

Rețeaua „Natura 2000” este o Rețea Ecologică Europeană de Arii Speciale de Conservare și Arii de Protecție Specială Avifaunistică, constituită conform celor două Directive, mai sus menționate. Pentru declararea unui sit „Natura 2000”, se ține seama de interesele economice, culturale și sociale din zona vizată, fiind permise activități economice care sunt în sprijinul dezvoltării durabile și nu afectează starea de conservare favorabilă a site-ului respectiv.

Pentru rețeaua europeană de arii protejate Natura 2000 s-au identificat în România acele site-uri de interes European ca habitate ale speciilor de faună și floră. În ceea ce privește implementarea acestei rețele în România, fișele sunt completate și vor fi înaintate la începutul anului 2007 către Comisia Europeană pentru:

- 134 situri pSPA cu o suprafață de 2.965.917,77 ha (12,44 % din teritoriul României)
- 23 situri pSCI cu o suprafață de 117.351,85 ha (0,49 % din teritoriul României)

Din totalul suprafețelor desemnate pentru a intra în Rețeaua Europeană de Arii Protejate Natura 2000 la sfârșitul anului se va cunoaște și structura fondului funciar inclus în aceste zone, precum și date referitoare la proprietatea acestor terenuri. Astfel vor fi cunoscute suprafețele de terenuri agricole incluse în siturile Natura 2000 și se vor putea estima suprafețele caracterizate de un impact redus asupra mediului, putând fi clasate în categoria terenurilor agricole cu înaltă valoare naturală (HNV farmland).

Indicatori biologici de poluare

Definiție: Specii de animale sau plante care sunt sensibile la schimbările condițiilor mediului ambiant.

Păsările sunt excelenți indicatori ai stării de integritate a ecosistemelor, a reprezentativității acestora la nivel național și european și al durabilității activităților umane. Păsările sunt întâlnite în toate regiunile biogeografice, într-o gamă foarte largă de ecosisteme. Acestea sunt plasate la nivelele superioare ale lanțului trofic, asimilând schimbările de la nivelele inferioare. Ele apar în număr considerabil într-o varietate de habitate, răspunzând ușor la schimbările din mediul înconjurător (degradarea factorilor de mediu). Abundența speciilor sau a indivizilor în cadrul unor populații de păsări reflectă schimbările din cadrul comunităților de plante și animale sălbatice. Păsările sunt sensibile la schimbările mediului natural, putând fi folosite pentru a monitoriza schimbări potențial periculoase ale calității factorilor de mediu.

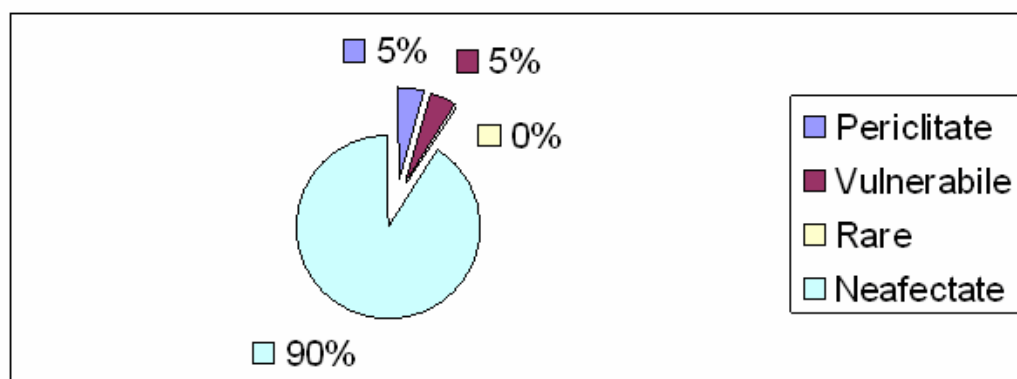
Acest indicator nu are o strânsă legătură cu speciile prioritare sau cu cele amenințate, nici cu populațiile aflate în zonele supuse unui regim de protecție, ci cu elementele comune, caracterizate de o abundență mare în cadrul biotopurilor specifice mediului rural asupra cărora se resimt presiuni datorate activităților agricole. Declinul populațiilor de păsări specifice terenurilor agricole reflectă o deteriorare a calității habitatelor, afectând totodată și alte elemente ale acestor ecosisteme. Indicatorii pentru păsări pot completa alți indicatori ai diversității biologice.

Dovezile arată că schimbările de areal ale populațiilor de păsări pot fi printre primele simptome evidente ale schimbărilor climatice de natură antropică. Scăderea constantă în număr a speciilor de păsări specifice terenurilor agricole din vestul Europei este un indicator al intensificării practicilor agricole. Rezultatele studiilor efectuate până acum demonstrează că aceasta au fost printre primele care au evidențiat legăturile dintre

deșertificare, schimbări climatice și pierderi de biodiversitate, pe suprafețe mai mari decât cele afectate în mod direct. În anii 1950 și 1960, o scădere drastică a numărului de *Falco peregrinus* (șoimul călător) precum și alte specii de păsări răpitoare din Europa a dus la descoperirea faptului că insecticidul persistent DDT se acumula în lanțul trofic în cantități semnificative. După ce unele țări au restricționat sau interzis folosirea DDT-ului, s-a observat o revenire a numărului de păsări răpitoare și o scădere a cazurilor de contaminare la oameni.

Deși în România au fost efectuate puține studii legate de populațiile de păsări al căror habitat îl constituie terenurile agricole și forestiere iar datele existente sunt punctuale, se poate spune că aceste comunități înregistrează o stare favorabilă de conservare, neexistând presiuni majore asupra lor. Acest fapt este probabil urmare a modului majoritar extensiv de practicare a agriculturii în România. Starea de conservare a unor specii comune este prezentată în tabel.

Statutul speciilor de păsări din România

Sursa: MMGA

Există dovezi riguroase care arată că numărul recent al păsărilor specifice terenurilor agricole a scăzut în Europa, fiind afectat de metodele aplicate în agricultura. Cele mai importante schimbări care au afectat pasările sunt pierderile în cazul gardurilor vii, asanarea solului, metodele intensive de mecanizare, folosirea de îngrășăminte chimice și pesticide, reducerea culturilor de primăvară, simplificarea rotațiilor culturilor și pierderea diversității agricole. Aceasta ipoteză este susținută de contrastul din cadrul tendințelor populaționale din țările membre ale UE și cele candidate. În privința țărilor candidate la UE, numărul păsărilor specifice terenurilor agricole a dat semne de îmbunătățire din 1990 încoace, pe măsura ce intensitatea agriculturii a fost redusă.

Indicatorul privind păsările specifice terenurilor agricole este calculat pe baza populațiilor a 20 de specii care cuibăresc. Per ansamblu aceste populații au scăzut cu 40 % de la mijlocul anilor 1970, deși rata declinului a scăzut în ultimii ani. Cauzele declinului nu sunt cunoscute cu exactitate, dar majoritatea studiilor indică drept cauza principală intensificarea agriculturii (susținută și de liniile directe ale PAC în cazul țărilor membre U.E.).

2.3. Schimbările climatice

În ultimii 100 de ani, media temperaturii globale a crescut cu 0,6°C și cu 1,2°C în Europa. În anii 90 s-au înregistrat cele mai ridicate temperaturi din ultimii 150 de ani. Se așteaptă ca temperaturile să crească cu 1,4 – 5,8°C până în anul 2010, cele mai mari creșteri urmând a fi înregistrate în estul și sudul Europei. Aceste tendințe vor determina schimbări climatice fiind cauzate de emisiile de gaze cu efect de seră.

Sursa: MMGA – Starea mediului 2004

România a fost prima țară europeană care a semnat protocolul de la Kyoto, aceasta arătând angajamentul său de a sprijini dezvoltarea durabilă. În ceea ce privește obiectivul de a reduce emisiunile de gaze cu efect de seră, România este lider printre noile state membre, cu o reducere cu mai mult de 30 % a emisiilor de gaze. Această performanță nu se datorează eficienței politicii de mediu, ci mai degrabă restructurării capacităților industriale și declinului economic general din perioada 1990-1999. Potrivit actualelor standarde, în România chiar ar putea să crească emisiile de gaze o dată cu revitalizarea producției industriale și a creșterii economice.

Sursa: Grupul de Economie Aplicată (GEA) și Centrul Român de Politici Economice (CEROPE)

România și Agenda Lisabona – aderarea la UE și competitivitatea economică – 2004

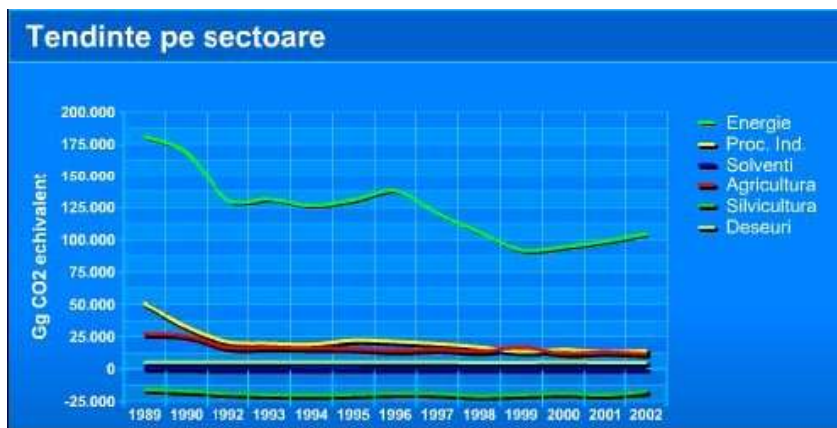
Potrivit prevederilor Protocolului de la Kyoto, România s-a angajat să reducă emisiile de GHG cu 8% față de nivelul din 1989 (anul de bază) în prima perioadă de angajament 2008 – 2012. Anul de bază pentru emisiile de HFC-uri, PFC-uri și SF6 este 1995. Potrivit Articolului 12 din UNFCCC, România a transmis prima Comunicare Națională (CN1) la Secretariatul UNFCCC în anul 1995 și CN2 în 1998. CN3 a fost transmisă în cel de-al doilea trimestru al anului 2005. Cel mai recent Inventar Național al GHG realizat în conformitate cu Formularul Comun de Raportare (CRF) și Raportul privind Inventarul Național (NIR) pentru anii cuprinși în intervalul 1989-2002 a fost transmis în 2004.

Mare parte a emisiilor de gaze sunt cauzate de industria energetică. În ceea ce privește folosirea energiei regenerabile, România beneficiază de existența producției de hidro-electricitate, care combinată cu alte resurse modeste de energie regenerabilă (spre exemplu energia eoliană) asigură 28,8% din consumul total de energie. Acest procentaj plasează România pe locul trei printre țările din Europa Centrală și de Est, după Letonia și Slovenia. Oricum, pe lângă resursele naturale care oferă potențial hidro-energetic, eforturile României de a crește folosirea resurselor de energie regenerabilă au fost limitate. Guvernul României a adoptat o directivă privind promovarea resurselor de energie regenerabilă, ce a intrat în vigoare în aprilie 2004. Implementarea acestei reglementări este extrem de importantă pentru a îndeplini obiectivele Agendei Lisabona.

Sursa: Grupul de Economie Aplicată (GEA) și Centrul Român de Politici Economice (CEROPE)

Emisiile totale nete de GHG au scăzut în 2002 cu circa 50% comparativ cu anul de bază 1989 (scăderea s-a datorat în principal reducerii producției industriale și restructurării economiei în perioada de tranziție spre o economie de piață). În perioada 1989-2002 în toate sectoarele, cu excepția transporturilor, emisiile s-au redus.

Tendința emisiilor de GHG pe sectoare de activitate, în perioada 1989-2002.

(Sursa: „Raportul privind Inventarul Național 1989-2002”, MMGA – ICIM, 2004)

În ceea ce privește relația dintre modificările climatice și inundații, s-a observat că inundațiile variază ca frecvență, localizare și intensitate ca urmare a variațiilor sezoniere și regionale, a altor fenomene meteorologice și a mai multor modificări climatice pe termen lung.

De asemenea, activitatea umană joacă un rol important. Despădurirea în regiunile muntoase accelerează deversarea, prin urmare creșterea posibilităților de inundare. Dezvoltarea urbană în zonele de câmpie inundate la un moment dat poate crește dimensiunea impactului negativ al inundațiilor în zonele respective și poate crește posibilitatea inundării în aval din cauza amenajărilor hidrotehnice ale râurilor.

Dacă aruncăm o privire asupra tendințelor pe termen lung, observăm că între 1975 și 2001 numărul de inundații pe an a crescut în mod evident în această perioadă. Totuși, numărul de victime pe inundație a scăzut, probabil din cauza sistemelor îmbunătățite de avertizare și salvare.

Tendințele referitoare la frecvența și intensitatea inundațiilor vor fi strâns legate de modificările în regimul precipitațiilor și al deversării râurilor și, prin urmare, de modificările pe termen lung ale climei.

Sursa: MMGA – Starea mediului 2004

Impactul modificărilor climatice

Modificarea condițiilor climatice regionale și locale va influența ecosistemele, așezările umane și infrastructura. Modificările preconizate de temperatură și precipitații pot duce la modificarea perioadelor de vegetație și la deplasarea liniilor de demarcație dintre păduri și pajiști. Evenimentele meteorologice extreme (furtuni, inundații, secete) își vor putea face apariția mai frecvent iar riscurile și pagubele aferente pot deveni mai semnificative. Zonele afectate de secetă s-au extins în ultimele decenii în România. Zonele cele mai expuse secetei se află în sud-estul țării, dar aproape întreaga țară a fost afectată de secetă prelungită. Împreună cu inundațiile, perioadele îndelungate de secetă duc la pierderi economice însemnate în agricultură, transporturi, alimentarea cu energie, gospodărirea apelor, sănătate și gospodării. Predicțiile pe bază de modele climatice globale arată că ne putem aștepta la o apariție mai frecventă a evenimentelor meteorologice extreme.

Efectele acestor modificări s-au manifestat asupra:

Agriculturii. În ultimul deceniu, perioadele de secetă și inundații au devenit mai frecvente, cu efecte negative asupra productivității agricole, în special la grâu și porumb. Cercetători din cadrul Administrației Naționale de Meteorologie (ANM) au utilizat mai multe modele

agrometeorologice pentru a analiza efectele potențiale asupra productivității agricole la principalele culturi din România.

Silviculturii. Aproape un sfert din suprafața României este reprezentată de zone împădurite, care adăpostesc un număr mare de specii și ecosisteme. Impactul schimbărilor climatice asupra pădurilor din România a fost analizat cu ajutorul mai multor modele climatice globale. În zonele împădurite joase și deluroase se preconizează o scădere considerabilă a productivității pădurilor după anul 2040 datorită creșterii temperaturilor și scăderii volumului precipitațiilor.

Gospodăririi apelor. Consecințele hidrologice ale creșterii concentrației de CO₂ în atmosferă sunt semnificative. Modelarea acestora a fost realizată în România, punându-se accent pe principalele bazine hidrografice. Rezultatele arată efectele probabile ale modificărilor în volumul precipitațiilor și în evapo-transpirație.

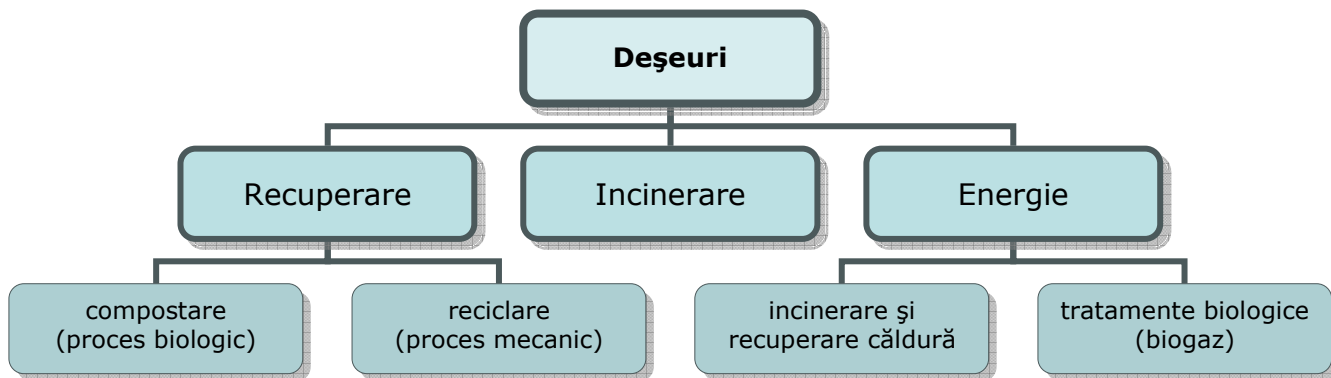
Sursa: MMGA – Strategia Națională a României privind schimbările climatice

Creșterea ponderii surselor regenerabile de energie în consumul total din resurse primare în România va fi realizată prin investiții în utilizarea unor resurse regenerabile nevalorificate până în acest moment (energia solară, energia geotermală, energia eoliană) și prin creșterea utilizării energiei hidro și a energiei din biomasă, conform tabelului următor:

Surse regenerabile de energie	Anul 2000 (mii tep)	Anul 2010 (mii tep)
Energie solară	-	7,50
➤ solar - termic	-	7,34
➤ solar - electric	-	0,16
Energie eoliană	-	27,00
Energie hidro, din care:	1.272	1.565,20
➤ hidroenergie mare	1.185	1.470,60
➤ hidroenergie mică	87	94,60
Energie din biomasă:	2.772	3.347,30
➤ biomasă - termal	2.772	3.249,80
➤ biomasă - electric	-	97,50
Energie geotermală	-	17,50
TOTAL (inclusiv hidro mare)	4.044	4.946,00

În prezent există patru metode de rezolvare a problemelor de poluare:

- se reduce cantitatea de material sau energia deversată în mediu prin tehnologii alternative.
- se reciclează sau se refolosesc produsele reziduale.
- descompunerea reziduurilor în componente nedăunătoare (ex. tratarea apelor reziduale).
- depozitarea în locuri special amenajate (ex. obținerea gazelor combustibile din dejecții la complexe zootehnice).

Sursa: Agenția Română pentru Conservarea Energiei

2.4 Dezvoltarea rolului de protecție al pădurii și conservarea patrimoniului forestier

Conservarea și extinderea suprafețelor de pădure este o prioritate a politicii forestiere a României.

Ca obiectiv pe termen lung este să se treacă de la 27% la aproximativ 32%.

Această politică de extindere a suprafeței de pădure este susținută din motive de mediu sau de ameliorare a solului. Ea va contribui de asemenea la reducerea gazelor cu efect de seră în aplicarea Protocolului de la Kyoto.

Impaduririle vor fi realizate în special în zonele deficitare cu vegetație forestieră, pe terenuri degradate, terenuri agricole, terenuri ne-agricole și în sisteme agro-forestiere.

Padurile adapostesc o biodiversitate bogată și variată; se estimează că aproximativ 12-15% din suprafața de pădure a țării va fi inclusă în situri **Natura 2000**.

Sprijinul comunitar va fi acordat pentru administrarea siturilor Natura 2000 în beneficiul proprietarilor privați, colectivității locale (consultare cu Ministerul Mediului) – problema de armonizat cu FEDER.

Pădurile au o contribuție importantă în **protecția mediului** prin regularizarea cursurilor de apă, prevenirea catastrofelor naturale (inundații) și a alunecărilor de teren, refacerea terenurilor afectate și aflate în diverse stadii de degradare.

Acțiunile care vizează îmbunătățirea /întărirea rolului de interes general al pădurilor trebuie susținute. De altfel, pădurile afectate de catastrofe naturale trebuie refăcute.

3 Infrastructura rurală

3.1 Infrastructura tehnico – edilitară

- Numărul de locuințe din mediul rural a crescut de la 3.688,9 mii în 1998, la 3.867 mii în 2003;
- În perioada 1998-2003, au fost înregistrate îmbunătățiri în ceea ce privește rețelele de distribuție a apei potabile în mediul rural, iar lungimea acestor rețele a crescut de la 14.452,8 km în 1998 la 18.428,3 km în 2003 (creșterea de 27,5% este mult mai mare comparativ cu media pe total țară de 15,4%, și respectiv față de creșterea de 7,3% din mediul urban). În anul 2003, s-a ajuns ca din totalul lungimii acestor rețele, 43,6% să fie situate în mediul rural și 56,4% în cel urban;
- lungimea conductelor de distribuție a gazelor a crescut de la 6.366,2 km în 1998 la 8.962,6 km în 2003; creșterea a fost de 40,8% la sate față de total care a fost de 23,0%;

în anul 2003 s-a ajuns ca lungimea acestor rețele să reprezinte 37,5% la sate și 62,5% în orașe; deci, în acest sector satele sunt în avans ca ritm deoarece au fost lipsite de acest combustibil;

- În privința canalizării, decalajul este încă foarte mare între rural și urban; astfel, în 2003, în orașe exista 93,2% din lungimea conductelor și în sate numai 6,8%;
- Deși energia termică este foarte puțin folosită în mediul rural - doar aproximativ 0,5% din totalul energiei termice este distribuită în aceste zone; cauza este reprezentată de faptul că multe din uzinele care produceau această energie și o distribuiau satelor din apropiere fie și-au redus activitatea, fie au renunțat la furnizarea acestor servicii.

Infrastructura de transport. În ceea ce privește căile rutiere, la începutul perioadei predominau ca lungime drumurile comunale, pentru ca în anul 2000 majoritatea să fie deținută de cele județene, întrucât o parte din drumurile comunale au fost trecute în categoria drumurilor județene; la nivelul anului 2003, în România, numai 10,2% din drumurile județene și comunale erau modernizate și 29,2% erau realizate cu îmbrăcăminte ușoară rutieră.

Infrastructura de telecomunicații. În domeniul telecomunicațiilor, pentru mediul rural se înregistrează o reducere cu 22,9% a numărului unităților de poștă și telefonie–telegrafie, de la 8410 unități în 1998 la 6.488 unități în anul 2003, ca urmare, în principal, a introducerii sistemelor perfecționate, automate, în telefonie, care înlocuiesc vechile centrale telefonice.

În 2004 utilizatorii de internet reprezentau 10% din populație, pe vârstă și sexe și se prezintă astfel:

- bărbați cu vârsta între 16-74 ani -11%
- femei cu vârsta între 16-74 ani -9%

Sursa: EUROSTAT

Infrastructura de sănătate. Analizând numărul principalelor unități sanitare (policlinici, dispensare), în perioada 1999-2003, se constată o evoluție generală descendentă, mai accentuată însă pentru rural, în timp ce în mediul urban, spitalele și sanatoriile TBC au o evoluție pozitivă. Astfel, în 2003 mai funcționau în mediul rural doar 87,5% dintre spitalele existente în 1999 și 18,2% dintre dispensarele medicale. Numărul farmaciilor și punctelor farmaceutice a crescut cu 16 unități comparativ cu anul 1999.

Deși peste 40% din populația țării locuiește în spațiul rural, mai puțin de 15% din personalul sanitar de toate nivelurile deservește această populație. Această situație face ca unui medic să-i revină în rural, în medie, 1735,8 persoane în 2003, cu 37,3 persoane mai mult decât în 1999.

3.2 Infrastructura de învățământ

Numărul instituțiilor de învățământ din România a înregistrat o evoluție descendentă în perioada 1999-2003, cu 34,8% semnificativ mai pronunțată în rural (41,5%) față de urban (14,5%).

Comparativ cu anul școlar 1999/2000, în anul școlar 2003/2004 numărul unităților școlare din mediul rural s-a redus cu 48,4% în învățământul preșcolar și cu 36,5% în învățământul primar și gimnazial

Infrastructura educațională rurală a înregistrat cele mai mari diminuări pentru învățământul preșcolar cu 48,4%; învățământul primar și gimnazial – 36,5%; învățământul profesional – 17,9%.

În perioada 1998-2003 numărul absolvenților din învățământul liceal de profil agricol a scăzut cu 64,3%, numărul absolvenților de învățământ profesional și de ucenici a fost în anul școlar 2003-2004 la un nivel de 6,4% din total elevi ai învățământului agricol, denotând un interes al tinerilor față de acest tip de învățământ și implicit o tendință de dinamizare a activităților economice în mediul rural numărul absolvenților de profilul agricol din cadrul învățământului postliceal și de maiștri a scăzut aproape la jumătate în perioada 1998-2004; În învățământul superior se constată o variație fluctuantă a celor ce studiază în domeniul agricol, valoarea procentuală stabilizându-se în jurul valorii de 2,68% în ultimii doi ani universitari,

S-a desfășurat, de asemenea, o activitate intensă de eficientizare a cheltuielilor cu aceste instituții de învățământ, prin introducerea unui program complex de comasare a școlilor nerentabile, program cuplat cu unul care a asigurat finanțarea necesară pentru achiziționarea de mașini adecvate pentru transportul copiilor la noile școli colectoare. Așa se explică reducerea drastică a instituțiilor de învățământ, în special cele din învățământul rural. Scăderea numărului de școli este cauzată și de reducerea numărului de copii din ultimii ani, cuplată cu un proces de depopulare a zonelor rurale.

3.3 Cultura

O componentă importantă a vieții satului este cea culturală, domeniu care poate contribui în mod specific la creșterea gradului de atractivitate a satului pentru populația tânără. Mijloacele prin care se induce cultură în mediul rural sunt: căminele culturale, bibliotecile, cinematografele, radioul, televiziunea.

Situația actuală a *căminelor culturale* din sate atestă un declin atât numeric cât și calitativ. Din totalul de 6.147 de cămine culturale existente în țară în 2002, doar 1.874 desfășurau activități culturale propriu-zise, celelalte cămine culturale (peste două treimi) desfășurând doar activități nespecifice. Deși majoritatea căminelor culturale (cca. 97%) beneficiază de un sediu propriu, dotarea este nesatisfăcătoare pentru circa 82% dintre ele.

Situația *bibliotecilor* se încadrează în tendințele generale de deteriorare a vieții culturale la sate. Numărul bibliotecilor din mediul rural a scăzut cu cca. 11,6%, de la 9.388 în 1999 la 8.306 în 2004. Situația este mai proastă în ceea ce privește funcționarea efectivă a bibliotecilor din mediul rural. La un număr de 8.947 de biblioteci din mediul rural, în anul 2003, se înregistrau doar 1.726 mii de cititori, ceea ce înseamnă doar 193 cititori la o bibliotecă.

În ceea ce privește *cinematografele* din mediul rural, numărul de spectacole și spectatori este mult mai mare raportat la cel al sălilor pentru că cele mai multe proiecții au loc în săli multifuncționale, o parte din acestea aflându-se în căminele culturale. Se observă, totuși, o scădere drastică a numărului de cinematografe în mediul rural, de la 55 la 8 în perioada 1999-2004.

3.4. Activități economice neagricole

În mediul rural, se desfășoară o serie de activități neagricole (turism rural, agroturism, prelucrarea unor materii prime agricole, comerț, transporturi etc.), care au un impact pozitiv asupra comunităților rurale, contribuind la asigurarea de venituri complementare și la creșterea gradului de utilizare a forței de muncă.

În anul 2003, în mediul rural funcționau 363.377 de agenți economici având preocupări în domeniul activităților neagricole, din care 355.958 exploatații agricole individuale (97,9% din total) și 7.419 unități cu personalitate juridică (2,1% din total).

Dintre agenții economici individuali, ponderea cea mai mare o dețin cei cu activități de comerț, respectiv 33,2%, urmați de cei cu activități de prelucrare a laptelui - 17,7%, prelucrarea strugurilor - 17,1%, prelucrarea fructelor și legumelor - 9,3% și prelucrarea cărnii - 7,9%. Agenții economici individuali care desfășoară alte activități neagricole decât cele menționate dețin o pondere foarte redusă (morărit, prelucrarea furajelor, prelucrarea lemnului, agro-turism, piscicultură, meșteșugărie, transporturi–livrări ș.a.).

În ceea ce privește agenții economici cu personalitate juridică, ponderea cea mai mare o dețin tot cei cu activitate comercială (70% la unitățile cooperatiste, peste 32% în cazul societăților agricole și în cel al societăților comerciale). Ponderi mai reduse, între 7-9% dețin unitățile de tip societăți comerciale de morărit, de prelucrare a cărnii, de transporturi.

Agenții economici cu activități de meșteșugărie (împletituri, artizanat), dețin, de asemenea o pondere redusă, între 1-2,6%, numărul exploatațiilor agricole individuale fiind de 6.880, iar al celor cu personalitate juridică de 81.(1,2% din total).

3.5 Turismul rural și agroturismul

Turismul rural și agroturismul cunosc, din punctul de vedere al numărului de pensiuni și al infrastructurii, un trend ascendent. Din analiza evoluției agenților economici și a activității economice a acestora rezultă următoarele:

- față de 1998, când existau 600 de pensiuni, numărul acestora a ajuns în 2003 la 3.500, rezultând o creștere semnificativă de peste 5,8 ori;
- pensiunile dispuneau, în anul 2003, de 28.000 de locuri de cazare, comparativ cu 3.776, câte existau în anul 1998;
- distribuția teritorială a pensiunilor turistice și agroturistice reflectă o dezvoltare a acestora în toate regiunile de dezvoltare; o concentrare mai mare a pensiunilor este întâlnită în regiunile Centru, Nord – Est și Nord – Vest;
- la nivel județean (NUTS III) distribuția teritorială a pensiunilor turistice și agroturistice a fost mai intensă în 27 de județe.

Analizând informațiile referitoare la evoluția pensiunilor turistice și agroturistice existente la nivelul regiunilor de dezvoltare ale țării, în perioada 1998-2003, se constată următoarele:

- în regiunea de Nord-Est există un trend crescător al numărului pensiunilor agroturistice, dar pensiunile turistice rurale înregistrează o evoluție descrescătoare de la un an la altul;
- în zona de Sud se manifestă o tendință de creștere puternică a numărului pensiunilor agroturistice (o creștere de 420% în 2003 față de 1999); această creștere este intensă în județele Buzău și Tulcea;
- în regiunea de Vest creșterea numărului pensiunilor agroturistice este de 300% în 2000 față de 1999;

3.6 IMM-uri în mediul rural.

Față de situația de ansamblu a creării de IMM în mediul rural, analiza dinamică a acestora este în măsură să evidențieze o serie de tendințe și în ceea ce privește starea economico-socială a satelor în general.

Există două perioade distincte în procesul de creare a IMM-urilor la sate. Etapa 1991-1994 este marcată de apariția a numeroase IMM-uri. Din 1996, procesul de creare de IMM la sate scade constant, pentru ca în anul 2001 să înceapă o nouă etapă de revigorare a inițiativelor la sate privitoare la înființarea de noi IMM-uri.

Analiza IMM-urilor din mediul rural până în 2002 evidențiază capacitatea relativ redusă a acestora de a răspunde exigențelor referitoare la furnizarea de locuri de muncă pentru populația sătească, atât datorită numărului mic, cât și a structurii pe număr de angajați. Pe ansamblul țării, se constată o distribuție puternic asimetrică a firmelor, o pondere majoritară a microîntreprinderilor - 94,45% și, în cadrul acestora, în special, a firmelor fără nici un salariat (68,1% din totalul unităților înregistrate). Întreprinderile care, teoretic, au un potențial mai mare de oferte de muncă, cele de talie mică și mijlocie, sunt în număr redus, reprezentând numai 4,6%, firmele „mici” (cu 10 până la 49 de salariați) și respectiv 0,9% - în clasa „firme mijlocii” (cu peste 50 de salariați, dar nu mai mult de 249). Pe parcursul anilor, cele mai multe IMM-uri au fost create în rural în domeniul comerțului (48,6%), urmând industria prelucrătoare (19,6%), agricultura (9,8%), turism (7,2%), transporturi (5,9%), construcții (3,3%), servicii (5,3%), iar pe ultimul loc se plasează industria extractivă (0,2%).

Situația IMM-urilor la sate, pe domenii de activitate

Domenii de activitate	Industria extractivă	Ind. prelucr.	Agricultură	Construcții	Comerț	Turism	Transporturi	Servicii	Total
Număr	230	17.971	8.924	3.041	44.477	6.570	5.354	4.873	91.444
Pondere	0,25	19,65	9,76	3,33	48,64	7,18	5,85	5,33	100,00

Sursa: I.N.S.

Inițiatiile de creare de IMM-uri se orientează în special spre comerț, întrucât comerțul presupune resurse mai reduse, perioade mai scurte de recuperare a investițiilor, experiență de organizare și conducere mai redusă etc. Un rol important revine persoanelor întoarse din urban în rural cu un grad general de instrucție mai înalt fiind totodată calificate în foarte multe meserii din sfera industrială, dar care pot fi profesate sau adaptate la meserii de interes pentru funcționarea comunității rurale în parametrii modernității.

Volumul mare al forței de muncă în căutare de lucru nu se constituie în factor declanșator al comportamentului antreprenorial. Pentru înțelegerea acestui comportament sunt prezente elementele definiției ale capitalului uman: instrucția școlară și profesională a populației rurale apte de muncă, dar mai ales tendința sa de a copia modelul de viață urban.

În 2004, în România activau circa 450.000 IMM-uri (dintre care 20,3% în mediul rural), cu un număr total de 1.950.000 angajați. (Sursa: I.N.S).

Disparități profunde persistă între zonele urbane și rurale în ceea ce privește numărul de IMM-uri la 1.000 locuitori. Astfel, dacă orașele au aproximativ 20 IMM-uri/1.000 locuitori, zonele rurale au doar 9 IMM-uri/1.000 locuitori, rezultând o medie națională de 17,5 IMM-uri/1.000 locuitori, de trei ori mai mică decât media europeană, de 52 IMM-uri/loc.

Sursa: I.N.S.

Există rațiuni obiective și subiective pentru această situație. Astfel, este dificil, din punct de vedere obiectiv a pretinde IMM-urilor să se stabilească în zone lipsite de cea mai elementară infrastructură (drumuri, apă și canalizare etc.)

Înainte ca instituțiile private să se dezvolte, este important să existe și să funcționeze un parteneriat public-privat pentru construirea infrastructurii necesare, ori este știut că acesta este deficitar în mediul rural.

În cadrul Programului SAPARD, atât rețeaua de apă cât și cea de canalizare, necesită cofinanțare din partea comunităților locale, dar branșarea la rețea implică plata din partea gospodăriilor pentru serviciul respectiv, fapt ce impune din partea comunităților locale și evaluări privind capacitatea de plată a serviciilor oferite. În cadrul aceluiași program drumurile sunt, la rândul lor, cofinanțate de către comunitățile locale, demonstrând că ele înțeleg valoarea economică a unei infrastructuri mai bune. Într-adevăr, aceasta merge dincolo de atractivitatea pentru stabilirea de IMM-uri înspre alte domenii precum îmbunătățirea accesului la educație și sănătate, sau precum favorizarea mobilității persoanelor (prin navetism) și a bunurilor (prin rețele de marketing și livrare).

O altă rațiune obiectivă constă din lipsa generalizată a banilor la locuitorii rurali, puși în imposibilitatea de a plăti chiar și serviciile cele mai elementare. Acest cerc vicios poate fi spart dacă celelalte condiții (stimularea migrației temporare peste hotare, creșterea pensiilor pentru fermieri în vârstă care renunță la pământ) s-ar putea implementa.

Motivul subiectiv este legat de mentalitatea rurală arhaică, potrivit căreia, pentru o viață bună, totul trebuie produs și poate fi produs în cadrul gospodăriei. Acesta este motivul pentru care inițierea și dezvoltarea programelor de educație și recalificare pentru adulți în mediul rural au o importanță vitală.

Odată cu ridicarea nivelului de civilizație în zonele rurale, persoanele vor deveni mai puțin dependente de agricultură și vor avea mai mulți bani de cheltuit, noi calificări vor fi necesare precum, de exemplu, cele de mecanic auto, depanator TV, instalator etc. Acestea, la rândul lor, vor atrage forța de muncă dinspre activitățile agricole, iar IMM sunt plasate ideal pentru a oferi acest tip de servicii.

Dacă numărul IMM-urilor din România s-ar dubla, aceasta ar însemna crearea a cca 400.000 – 500.000 locuri de muncă în afara agriculturii. Pe termen mediu și lung, aceasta ar trebui să se întâmple, concomitent cu implementarea celorlalte elemente ținând de infrastructură, pensii acordate agricultorilor sub formă de rentă viageră, etc.

O comparație dintre domeniile de activitate ale IMM românești și cele ale altor țări europene scoate în evidență predominarea activității de comerț, în cazul României, în detrimentul turismului, transportului și a altor servicii (tabel nr. 3.3.2).

Structura IMM-urilor pe domenii de activitate în România comparativ cu alte țări europene

-% din total -

Specificare	România	U.E. 10*	Europa-19**
Industrie, agricultură, construcții	16,9	28	25
Comerț	63,0	19	25

Turism	0,5	5	6
Transporturi	3,6	12	6
Alte servicii	16,1	36	30

*U.E. 15 + țările AELS

**țările din Europa Centrală și de Est care au aderat la 1 mai 2004

Sursa: EUROSTAT

În România, 63% din IMM-uri desfășoară activitate de comerț. În țările care au aderat la U.E. la 1 mai 2004 (U.E. 10), vechile state membre (U.E. 15) și patru țări europene membre AELS au o structură a IMM-urilor pe domenii echilibrată, fenomen ce reflectă structura cererii.

O soluție sub-optimală (temporară) care ar putea fi avută în vedere constă în stimularea amplasării de IMM în orașe mici, non-industriale, care dispun cel puțin de o infrastructură de bază. Aceasta ar rezolva parțial problema șomajului rural, dar ar lăsa nerezolvată problema subdezvoltării satelor. O asemenea soluție ar amâna pe termen lung modernizarea zonelor rurale românești.

Evoluția sectorului IMM din România depinde de aplicarea normelor europene în domeniu. Ca urmare, o prioritate importantă pentru perioada următoare (2005-2008) este implementarea Cartei Europene pentru Întreprinderi Mici.

O întreprindere se încadrează în categoria IMM (micro, mică sau mijlocie) dacă îndeplinește toate criteriile cu privire la: numărul de angajați; cifra de afaceri și capitalul social, drepturi de vot, etc.

Comparând definiția IMM adoptată în România cu cea recomandată de U.E., se observă faptul că, din punct de vedere al numărului de angajați, acestea sunt identice (tabelul nr. 3.3.3.).

Din punct de vedere al cifrei de afaceri, definiția IMM în accepțiunea României este mai restrictivă, nivelul maxim al acesteia fiind de 8 mil. euro, comparativ cu condiția similară din U.E. (7 mil. euro pentru întreprinderi mici și 40 mil. euro pentru cele mijlocii). În U.E. Recomandarea Comisiei nr. 2003/361/EC privind definiția întreprinderilor micro, mici și mijlocii.

CAPITOLUL II

Strategia generală de dezvoltare rurală în perioada 2007-2013

Introducere

Analiza situației curente a sectorului agricol din România prezentată în capitolul anterior indică necesitatea accelerării proceselor de restructurare și modernizare din spațiul rural, având în vedere importanța economică și socială a acestora pentru asigurarea unei dezvoltări economice integrate și durabile a spațiului rural.

Luând în considerare necesitatea adaptării sectorului agro-alimentar românesc la cerințele UE, în vederea pregătirii pentru aderare, prin promovarea unui sector eficient și viabil din punct de vedere economic și social în contextul perioadei ulterioare aderării, strategia stabilește direcțiile principale pentru dezvoltarea sectorului agricultură și silvicultură.

Astfel, așa cum rezulta din evaluarea socială, economică și de mediu, **problemele cheie cu care se confruntă spațiul rural românesc în general** sunt:

- Numărul mare de ferme de subzistență și semi-subzistență, care nu sunt viabile, cu o suprafață medie a exploatației de numai 1,7 ha;
- Slaba productivitate și calitate a producției agricole, determinată de lipsa resurselor financiare, utilizarea insuficientă și ineficientă a resurselor disponibile, lipsa personalului instruit pentru practicarea unei agriculturi moderne, lipsa sau insuficiența cunoștințelor manageriale și de marketing, precum și de infrastructura tehnică inadecvată;
- Decalajul important între importurile de produse agricole și exportul acestora (în principal se înregistrează exporturi de produse cu valoare adăugată scăzută);
- Inexistența unei rețele de piață organizate, producătorii agricoli fiind nevoiți să-și vândă singuri produsele sau să le vândă unor « intermediari » la prețuri foarte mici, ducând astfel la un decalaj foarte mare între prețurile produselor agricole brute vândute de fermieri procesatorilor și prețul produselor finite;
- Starea precară a infrastructurii de bază;
- Existența unor suprafețe semnificative de teren (cca 1/5) afectate grav de factori de risc natural: inundații, alunecări de teren, seismicitate ridicată, deșertificare, resurse reduse de apă.

1. Strategia propusă are în vedere aplicarea unui **model multifuncțional de dezvoltare agricolă și rurală**. Principiul de bază în aplicarea acestui model constă în promovarea dezvoltării funcțiilor agricole ale zonelor rurale însoțite de promovarea în egală măsură a funcțiilor non-agricole ale acestor zone. Acest model este compatibil cu politica economică și socială a Uniunii Europene, al cărei obiectiv principal constă în **reducerea disparităților de dezvoltare între regiunile UE** și, implicit, în **diminuarea decalajelor de dezvoltare** între rural și urban.

Strategia pentru dezvoltare rurală se bazează pe analiza SWOT a sectorului agricol și rural și își propune adoptarea acelor măsuri care să rezolve pe de o parte problema infrastructurii rurale, dar și problemele structurale ale agriculturii. pe de altă parte.

Aceste deziderate se vor realiza prin reducerea numărului de persoane care își câștigă traiul din activitatea agricolă, un efect direct al acestor acțiuni fiind eliberarea unor terenuri, fapt ce va genera comasarea și consolidarea fermelor viabile. Acestea vor duce la creșterea eficienței agriculturii românești, la promovarea abilităților manageriale ale fermierilor și orientarea activităților agricole către investiții profitabile, inclusiv proiecte integrate.

Data fiind situația curentă a sectorului agricol și rural și fondurile limitate avute la dispoziție, se impune necesitatea utilizării raționale și eficiente a acestora printr-o distribuire corectă a fondurilor pentru dezvoltare rurală și piscicultură, către priorități și acțiuni atent selectate.

În acest sens, s-au identificat următoarele obiective generale:

1. Dezvoltarea unui sector agricol și forestier competitiv bazat pe cunoaștere și inițiativă privată, capabil să se adapteze schimbărilor pe termen lung, care ia în considerare regulile comunitare, conservă mediul înconjurător și consolidează sectorul de procesare.
2. Menținerea calității și a diversificării spațiului rural și forestier în vederea obținerii unui echilibru între activitățile umane și conservarea resurselor naturale
3. Îmbunătățirea standardelor de viață în vederea asigurării unei ocupări durabile a zonelor rurale și a contribuiri la un echilibru teritorial atât din punct de vedere economic cât și social
4. Implementarea unui program pilot LEADER

Un rol important în redresarea unora dintre aceste probleme îl are implementarea unor **politici și programe naționale**, dar și a programelor europene, ca de exemplu Programul SAPARD, ale cărui obiective generale constau în implementarea acquis-ului comunitar privind Politica Agricolă Comună și politicile conexe, precum și rezolvarea problemelor prioritare specifice pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agricol și a zonelor rurale din România.

Prin politici și programe naționale, Guvernul României urmărește realizarea următoarelor obiective:

Finalizarea reformei proprietății funciare – se propune încheierea procesului de retrocedare a proprietăților funciare sau justă despăgubire în cazurile obiective în care retrocedarea nu se poate efectua în natură

Stimularea transformării gospodăriilor țărănești în ferme agricole familiale cu caracter comercial, formarea clasei de mijloc în spațiul rural

Programul Fermierul : asigură creditele de investiții pentru modernizarea exploatațiilor agricole și a unităților de procesare a produselor agro-alimentare. Aceste credite se acordă pe durata de 10 ani cu o perioadă de gratie de 1-5 ani , în funcție de natura obiectivelor de investiții, plafonul maxim al creditelor pentru fiecare tip de investiții vor fi stabilite anual. O altă componentă a programului național de investiții este asigurarea cofințării proiectelor, din sursa rambursabilă acordată din bugetul MAPDR și pusă la dispoziția băncilor comerciale și/sau instituțiilor financiare, pentru acordarea de credite pentru investiții private în cadrul Programului SAPARD. Acest mecanism este sprijinit și sistemul de acordare de garanții de către cele două fonduri (FGCR și FIMM), prin menținerea unui nivel prudential de expunere.

Renta viageră – asigură premisele comasării terenurilor, prin sprijin financiar care se acordă persoanelor de peste 62 de ani care dețin în proprietate până la 10 ha de teren agricol; reprezintă echivalentul a 100 euro/an pentru fiecare hectar înstrinat și de 50 euro/an pentru fiecare hectar arendat.

Gestionarea durabilă a pădurilor

Strategia de dezvoltare a sectorului forestier pentru perioada 2001 – 2010 precizează obiectivul fundamental al sectorului forestier: creșterea contribuției sectorului forestier la îmbunătățirea calității vieții pe baza gospodăririi durabile a pădurilor. Acest obiectiv se înscrie în totalitate în liniile directoare ale strategiei europene pentru dezvoltare durabilă.

Pornind de la această bază sunt definite prioritățile de acțiune pentru politici și programe naționale destinate dezvoltării rurale și pentru sprijinul comunitar. Programe naționale și Programul Național de Dezvoltare Rurală finanțat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală intervin în mod complementar.

Strategie generală are ca scop dezvoltarea competitivității economice a zonelor rurale, conservând mediul și accentuând prezența populației.

Această finalitate generală se împarte în felul următor :

Dezvoltarea competitivității economice a zonelor rurale, conservând mediul și accentuând prezența populației.	Consolidarea economiei și a ocupării	Modernizarea, dezvoltarea și structurarea instrumentelor de producție în vederea îmbunătățirii competitivității
		Îmbunătățirea capitalului uman
		Consolidarea mediului necesar dezvoltării activităților economice
	Conservarea și valorizarea resurselor naturale	Asigurarea unui management durabil al resurselor
		Punerea în valoare a patrimoniului natural
	Accentuarea prezenței populației în spațiul rural	Menținerea populației în zonele dificile
		Îmbunătățirea calității vieții în spațiul rural
	Dezvoltarea guvernării locale	Introducerea unor strategii locale de dezvoltare

2 Continuitatea cu Programul SAPARD 2000-2006

Pentru a permanentiza acțiunile desfășurate în cadrul SAPARD 2000-2006, măsurile care corespund următoarelor obiective vor fi reluate prin FEADER :

- dezvoltarea durabilă a unui sector agro-alimentar competitiv prin modernizarea și îmbunătățirea prelucrării și marketingului produselor agricole și piscicole, în vederea atât a creșterii valorii adăugate a materiilor prime de natură agricolă, cât și a creării unor noi rețele de distribuție locală în spațiul rural cu un impact pozitiv asupra venitului persoanelor care activează în acest sector. Se acordă prioritate măsurilor de îmbunătățire a eficienței piețelor, a standardelor de calitate și sănătate
- dezvoltarea economiei rurale prin înființarea și modernizarea fondurilor fixe din exploatarea agricolă și forestieră private, dezvoltarea și diversificarea activităților economice din spațiul rural, în vederea menținerii și/sau creării de locuri de muncă și a unor venituri alternative în cadrul gospodăriilor țărănești
- dezvoltarea resurselor umane prin îmbunătățirea instruirii profesionale a producătorilor agricoli și deținătorilor de terenuri forestiere, construirea și consolidarea capacității instituționale de implementare a programului SAPARD în România

– creștea standardului de viață în spațiul rural prin îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurilor sociale și a celor necesare planificării unei agriculturi durabile.

Măsurile propuse pentru a fi finanțate prin Planul Național pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală nu pot să asigure decât în proporție de 25 - 30% rezolvarea problemelor cu care se confruntă spațiul rural românesc cum sunt: lipsa unor exploatații viabile, unități de procesare ce trebuie modernizate, lipsa infrastructurii rurale, insuficienta dezvoltare a serviciilor, populația rurală îmbătrânită, o migrație accentuată a tinerilor și a femeilor către urban etc.

În aceste condiții este oportună continuarea prin Programul Național de Dezvoltare Rurală 2007 - 2013 a unor măsuri cum sunt cele privind : **modernizarea exploatațiilor agricole** (masura 3.1), **creșterea valorii adăugate a produselor agricole** (masura 1.1) **și silvice** (măsura 3.5), **formarea profesională a fermierilor** (măsura 4.1), sprijinirea **grupurilor de producători** (măsura 3.2), **agromediului** (măsura 3.3), **diversificarea activităților non-agricole** (masura 3.4), **încurajarea activităților turistice** (masura 3.4), **prima împadurire a terenului agricol** (măsura 3.5).

3 Prioritățile potrivit FEADER

Îmbinarea liniilor directe comunitare cu cele aferente strategiei române de dezvoltare rurală permite identificarea domeniilor de intervenție specifice FEADR în România, și asigură echilibrul între cele 4 axe

	Axa 1	Axa 2	Axa 3	Axa 4
	- Transfer de cunoștințe - Modernizare, inovație, calitate	- Biodiversitate, conservarea / dezvoltarea zonelor de înaltă valoare naturală și a peisajelor agricole tradiționale - apă - schimbări climatice	- Crearea de locuri de muncă - Condiții pentru creștere	- Îmbunătățirea guvernării - Potențial pentru dezvoltarea endogenă
	↓	↓	↓	↓
Strategia română de dezvoltare rurală	Domenii de intervenție specifice FEADR în România (sub-obiective)			
Modernizarea, dezvoltarea și structurarea instrumentelor de producție în vederea îmbunătățirii competitivității	- Restructurarea și dezvoltarea producției agricole și silvice - Restructurarea și dezvoltarea industriilor agroalimentare și a industriei lemnului	Conservarea și dezvoltarea pădurii	Dezvoltarea multifuncționalității economice a zonelor rurale	Desfășurarea unor acțiuni care să corespundă acestor obiective în cadrul strategiilor locale de dezvoltare
Îmbunătățirea capitalului uman	Îmbunătățirea competențelor profesionale și a capacităților de management ale exploatanților agricoli și forestieri		Formarea actorilor rurali	
Consolidarea mediului necesar dezvoltării activităților economice			Dezvoltarea infrastructurilor și a serviciilor (pentru întreprinderi)	
Asigurarea unui management durabil al resurselor	- Sensibilizare cu privire la managementul durabil prin acțiuni de formare - Luarea în considerare a exigențelor de mediu în cazul investițiilor pentru modernizare	- Dezvoltarea practicilor de management durabil al terenurilor agricole și forestiere		
Punerea în valoare a patrimoniului natural			Punerea în valoare a patrimoniului natural	
Menținerea populației în zonele dificile		Asigurarea unei ocupări echilibrate a teritoriului		
Îmbunătățirea calității vieții în spațiul rural			- Dezvoltarea infrastructurilor și a serviciilor (pentru populație) - Conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural și arhitectural	
Introducerea unor strategii locale de dezvoltare			Îmbunătățirea capacității de implementare a strategiilor locale de dezvoltare	
Repartizarea indicativă a resurselor	45%	25%	30%	2,5 %

4 Contribuția la obiectivele de la Lisabona

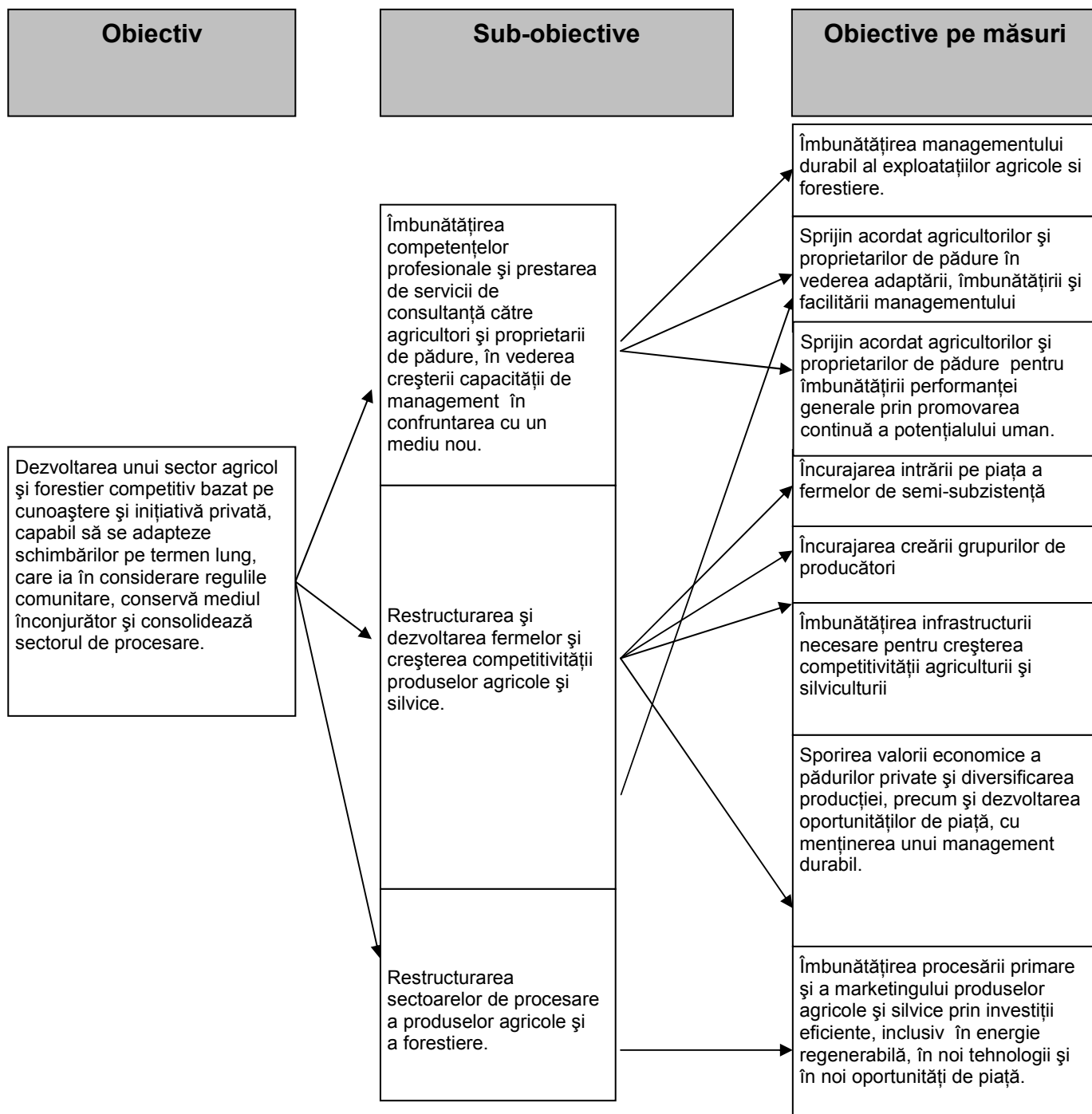
Prioritățile de acțiune în jurul cărora este structurat sprijinul acordat prin FEADR contribuie în mod general la obiectivele programului de reformă de la Lisabona. Printre sub-obiectivele identificate pentru implementarea FEADR în România, următoarele contribuie în mod special la obiectivele programului de reformă de la Lisabona :

- Restructurarea și dezvoltarea producției agricole și silvice în vederea îmbunătățirii competitivității
- Restructurarea și dezvoltarea industriilor agro-alimentare și a industriei lemnului în vederea îmbunătățirii competitivității
- Dezvoltarea multifuncționalității economice a zonelor rurale
- Îmbunătățirea competențelor profesionale și a capacităților de management ale exploatanților agricoli și forestieri.

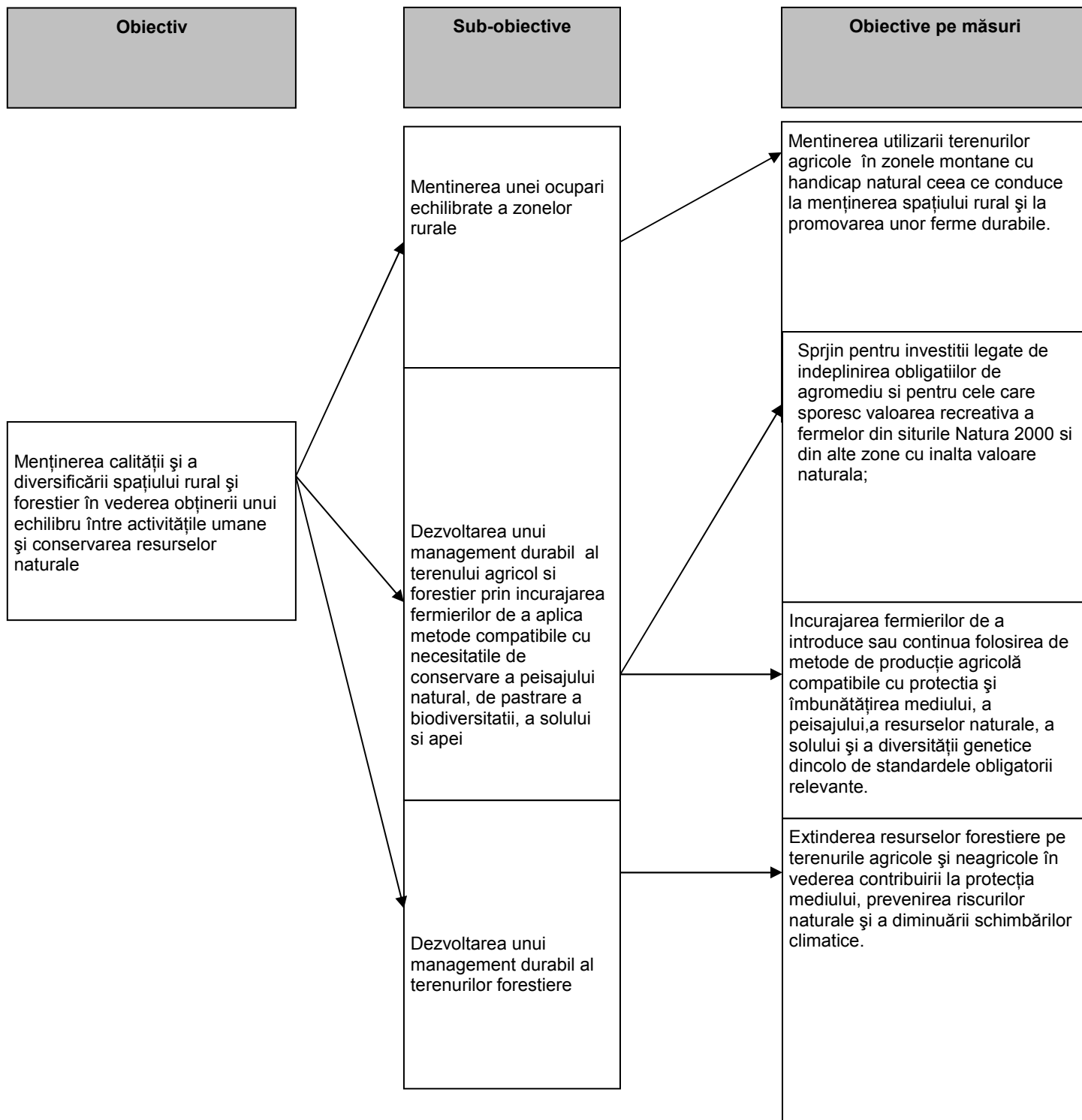
CAPITOLUL III

Strategia pe axe prioritare

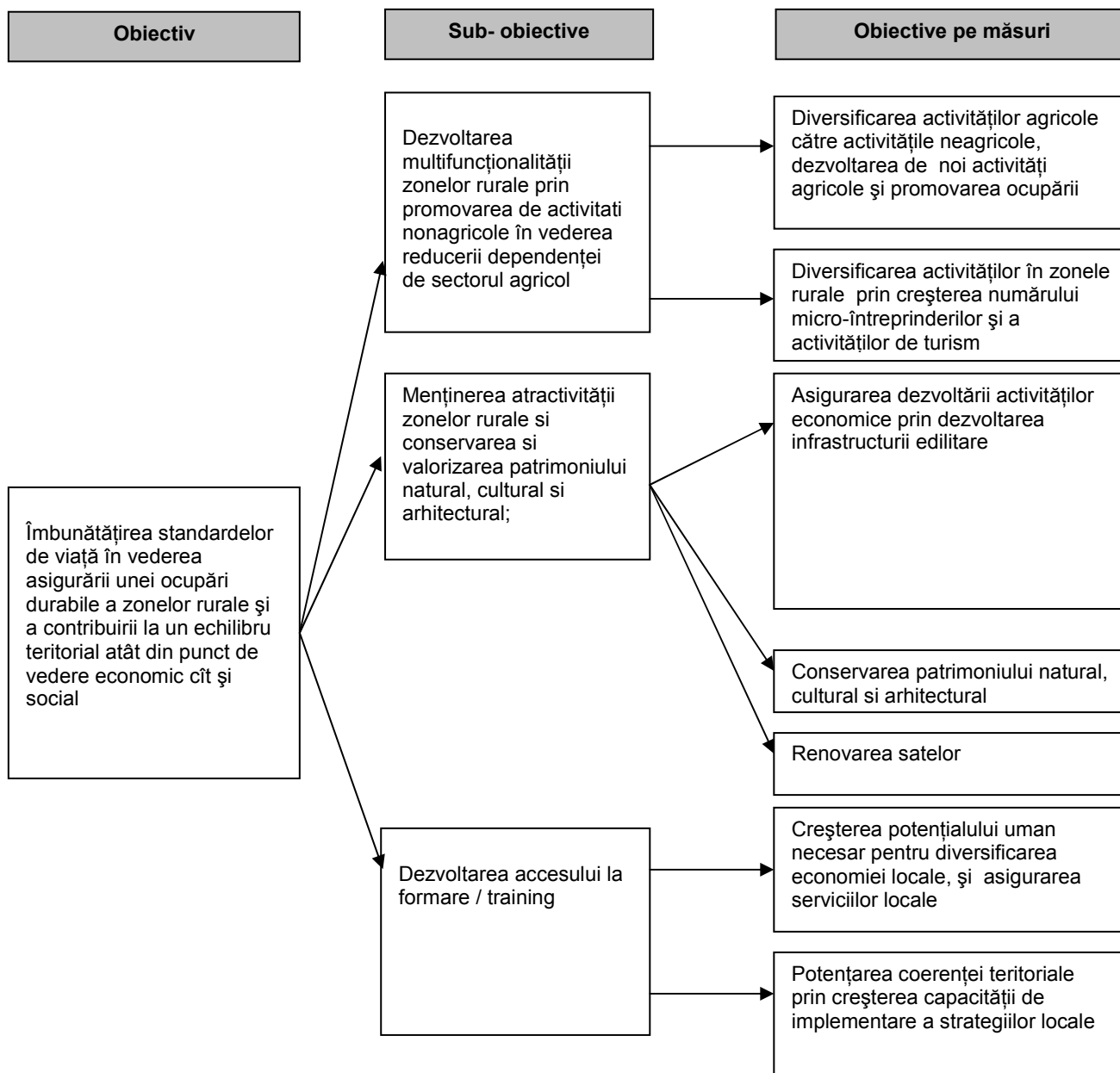
Axa 1- Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier

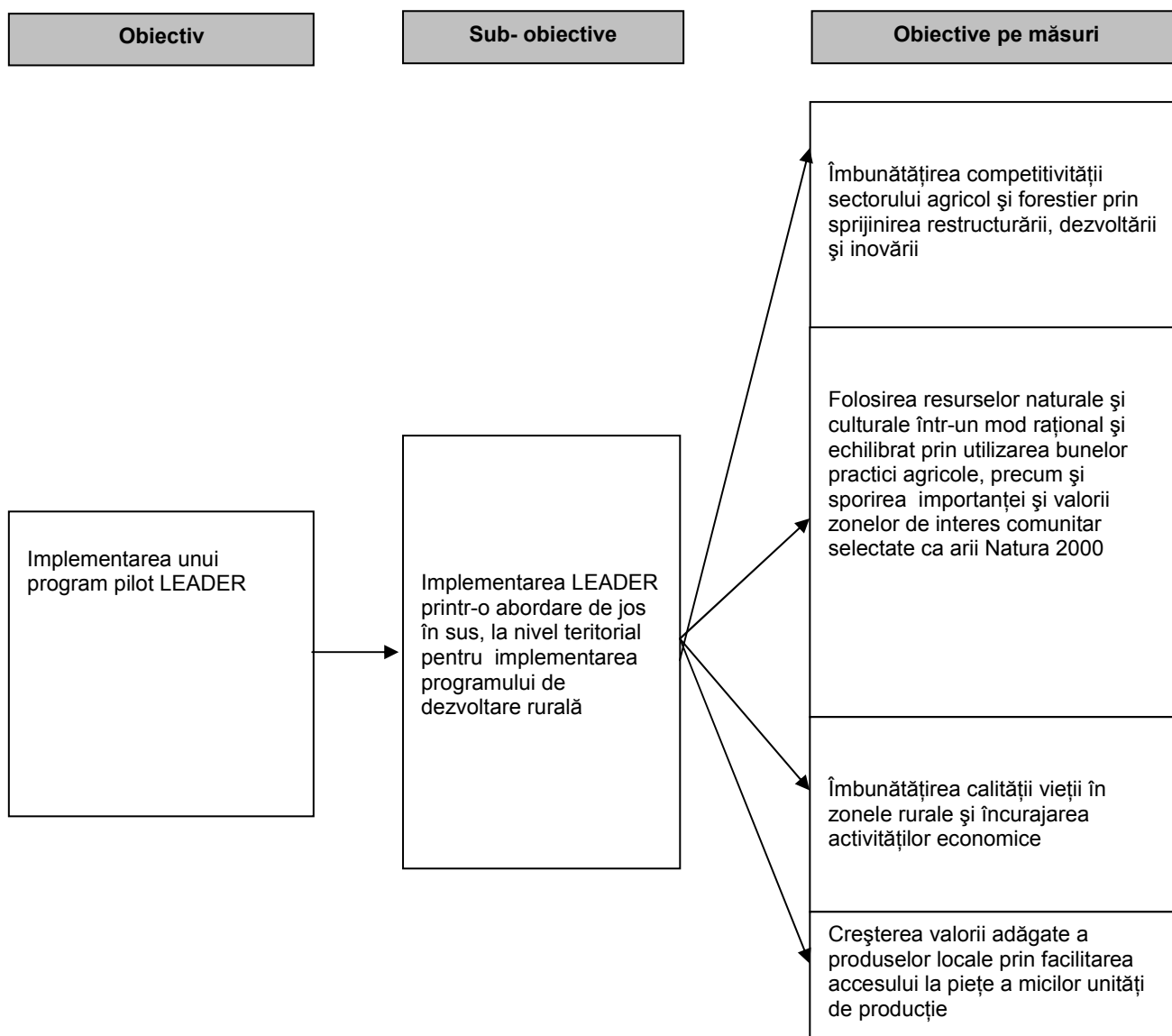
Axa 2- Îmbunătățirea mediului în spațiul rural

Axa 3: Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale

Axa 4 LEADER

Cuantificarea obiectivelor și prezentarea indicatorilor strategici

* = obligatoriu ; P (K) = propus din lista Comisiei ; P(RO) = propus de România

Indicatori orizontali

Obiectiv	Indicatori strategici	Stadiu inițial 2007	Obiectiv 2013
Creștere și competitivitate	* Economic development (PNB/capita cu UE 25=100)		
	* Employment rate (%-employed persons/total population)		
	* Labour productivity		

Axa 1

Obiectiv	Sub-obiective	Balanță indicativă între sub-obiective	Indicatori strategici	Stadiu inițial 2007	Obiectiv 2013		
Dezvoltarea unui sector agricol și forestier competitiv bazat pe cunoaștere și inițiativă privată, capabil să se adapteze schimbărilor pe termen lung, care ia în considerare regulile comunitare, conservă mediul înconjurător și consolidează sectorul de procesare.	Îmbunătățirea competențelor profesionale și prestarea de servicii de consultanță către agricultori și proprietarii de pădure, în vederea creșterii capacității de management în confruntarea cu un mediu nou.	5 %	P (K)	% of farmers with basic and full education attained			
	Restructurarea și dezvoltarea fermelor și creșterea competitivității produselor agricole și silvice.	70 %	P (RO)	No. of producers groups			
			P (K)	No. of semi-subsistence farms			
			P (K)	Labour productivity in agriculture (GVA(€)/AWU)-(EU-25=100)			
	Restructurarea sectoarelor de procesare a produselor agricole și a forestiere.	25 %	P (K)	Labour productivity in forestry			
			P (K)	Employment development of primary sector (people)			
			P (K)	Economic development of primary sector (€)			
				P (K)	Labour productivity in food industry		
				P (K)	Employment development in food industry		
			P (K)	Economic development in food industry			

Axa 2

Obiectiv	Sub-obiective	Indicative balance between Sub-obiective	Indicatori strategici	Stadiu inițial 2007	Obiectiv 2013	
Menținerea calității și a diversificării spațiului rural și forestier în vederea obținerii unui echilibru între activitățile umane și conservarea resurselor naturale	Mentineria unei ocupari echilibrate a zonelor rurale	60 %	P (RO)	Number of farms in mountain areas		
	Dezvoltarea unui management durabil al terenului agricol și forestier prin încurajarea fermierilor de a aplica metode compatibile cu necesitățile de conservare a peisajului natural, de păstrare a biodiversității, a solului și apei	20 %	*	Biodiversity: Population of farmlands birds		
			*	Biodiversity: High nature value Farmlands areas (Million ha)		
			*	Water quality: Gross Nutrient Balances		
			*	Climate change: Production of renewable energy from agriculture and forestry		
			*	Soil: Organic farming		
			*	Soil: Areas at risk of soil erosion (Ton/ha/year)		
	Dezvoltarea unui management durabil al terenurilor forestiere	20 %	P (RO)	Forestry areas in Romania		

Axa 3

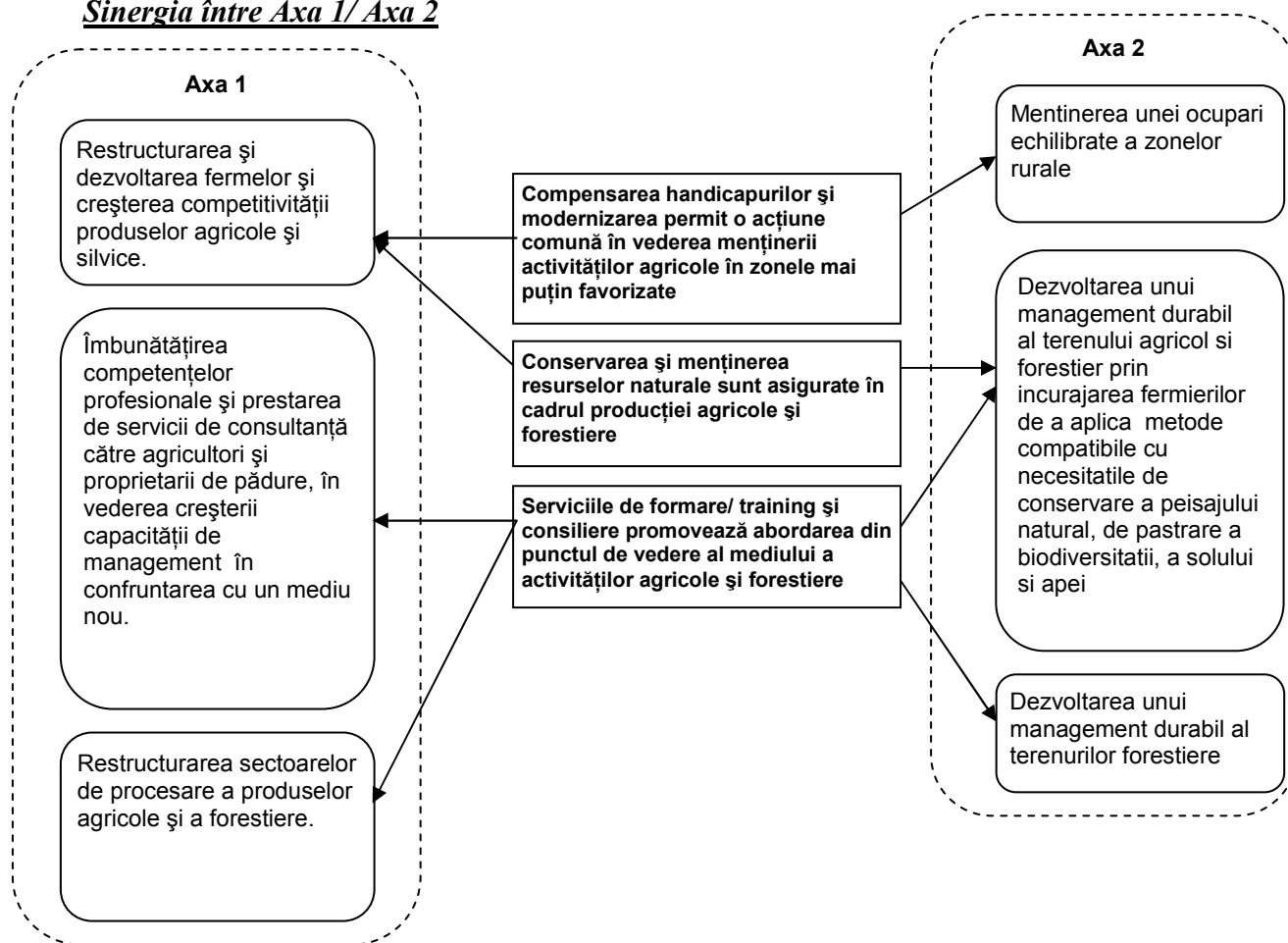
Obiectiv	Sub-obiective	Indicative balance between Sub-obiective	Indicatori strategici	Stadiu inițial 2007	Obiectiv 2013	
Îmbunătățirea standardelor de viață în vederea asigurării unei ocupări durabile a zonelor rurale și a contribuției la un echilibru teritorial atât din punct de vedere economic cât și social	Dezvoltarea multifuncționalității zonelor rurale prin promovarea de activități nonagricole în vederea reducerii dependenței de sectorul agricol	50%	P (K)	Farmers with other gainful activity (% holders-managers with other gainful activity)		
			P (K)	Economic development of non-agricultural sector		
			P (K)	Employment development of non agricultural sector (people)		
			P (K)	Self-employment development (people)		
	Menținerea atractivității zonelor rurale și conservarea și valorizarea patrimoniului natural, cultural și arhitectural;	25%	P (K)	Net migration (Annual crude rate of net migration/ rate per 1000)		
			P (K)	Development of services (% Share of GVA in services-% total GVA)		
	Dezvoltarea accesului la formare / training	25%	P (K)	Life-long learning in rural areas (% of 25-64 years old participating in education and training)		

Axa 4 - LEADER

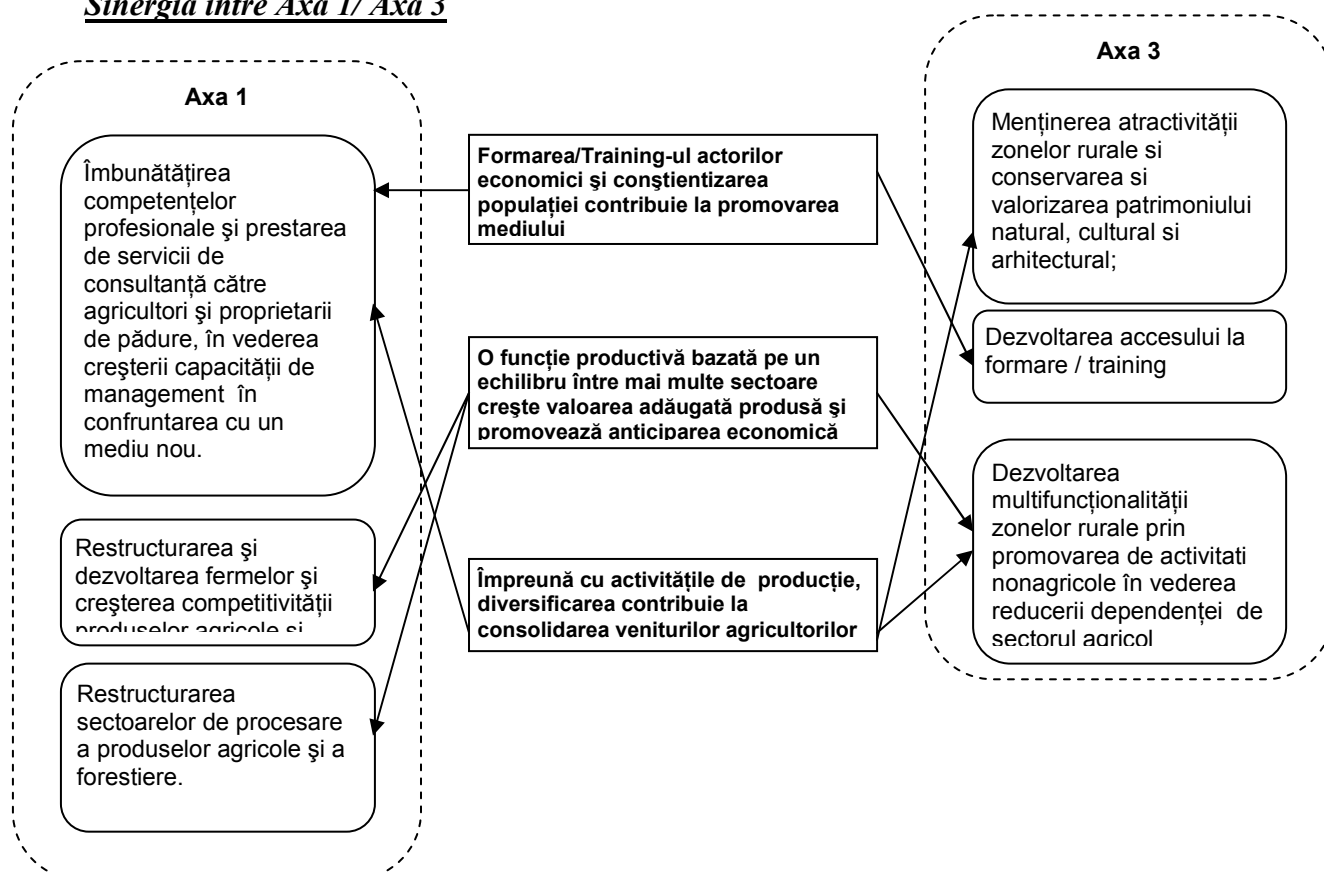
Obiectiv	Sub-obiective	Indicative balance between Sub-obiective	Indicatori strategici	Stadiu inițial 2007	Obiectiv 2013
Implementarea unui program pilot LEADER	Implementarea LEADER printr-o abordare de jos în sus, la nivel teritorial pentru implementarea programului de dezvoltare rurală	100%	*	Number of inhabitants located in the LAG	0

Sinergia între axe

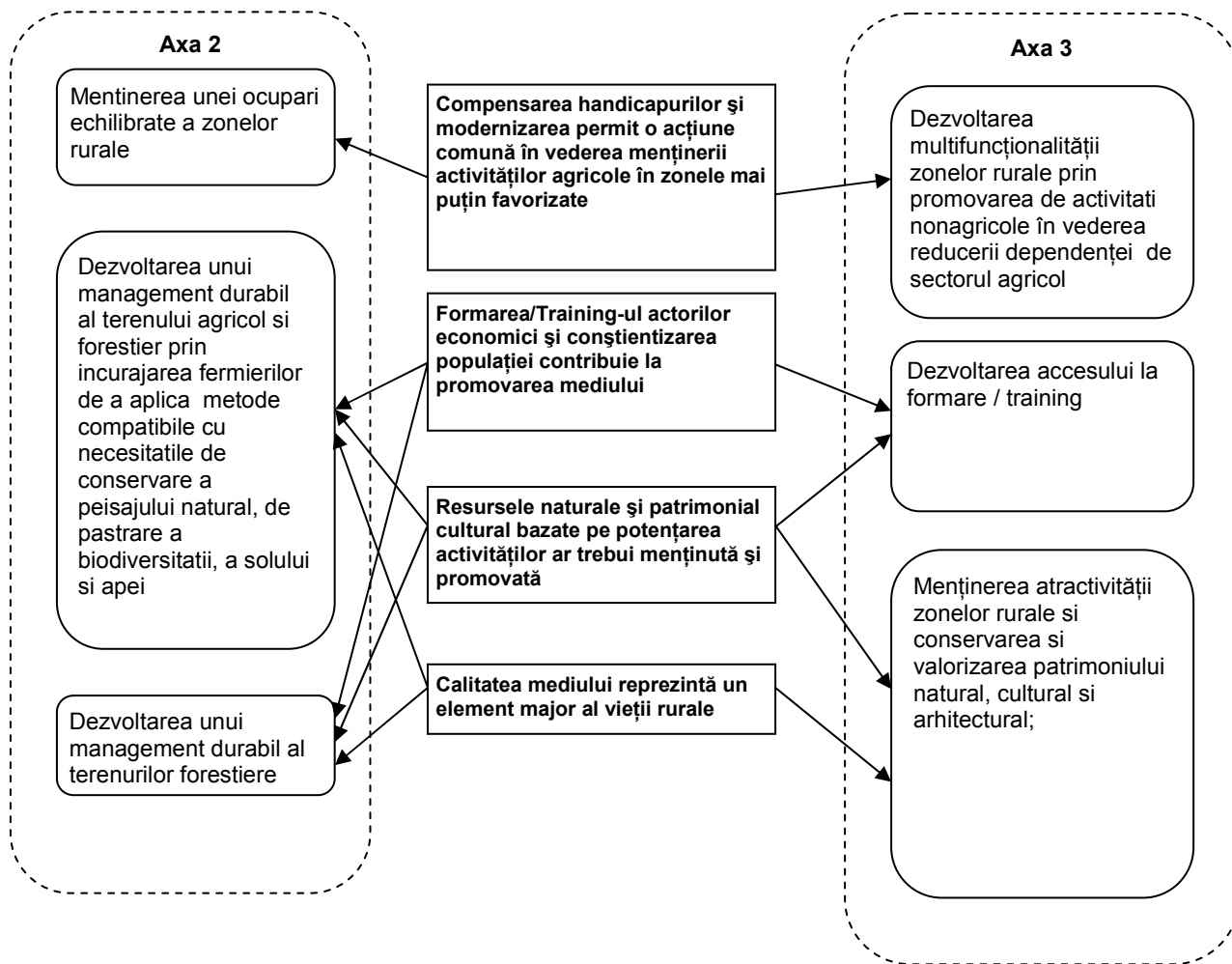
Sinergia între Axa 1/ Axa 2

Sinergia între Axa 1/ Axa 3

Sinergia între Axa 2/ Axa 3

PRIORITĂȚILE PLANULUI NAȚIONAL STRATEGIC

Axa 1

Îmbunătățirea competențelor profesionale și prestarea de servicii de consultanță către agricultori și proprietarii de pădure, în vederea creșterii capacității de management în confruntarea cu un mediu nou.

Restructurarea și dezvoltarea fermelor și creșterea competitivității produselor agricole și silvice.

Restructurarea sectoarelor de procesare a produselor agricole și a forestiere.

Axa 2

Mentinerea unei ocupari echilibrate a zonelor rurale

Dezvoltarea unui management durabil al terenului agricol și forestier prin încurajarea fermierilor de a aplica metode compatibile cu necesitățile de conservare a peisajului natural, de păstrare a biodiversității, a solului și a apei

Dezvoltarea unui management durabil al terenurilor forestiere

Axa 3

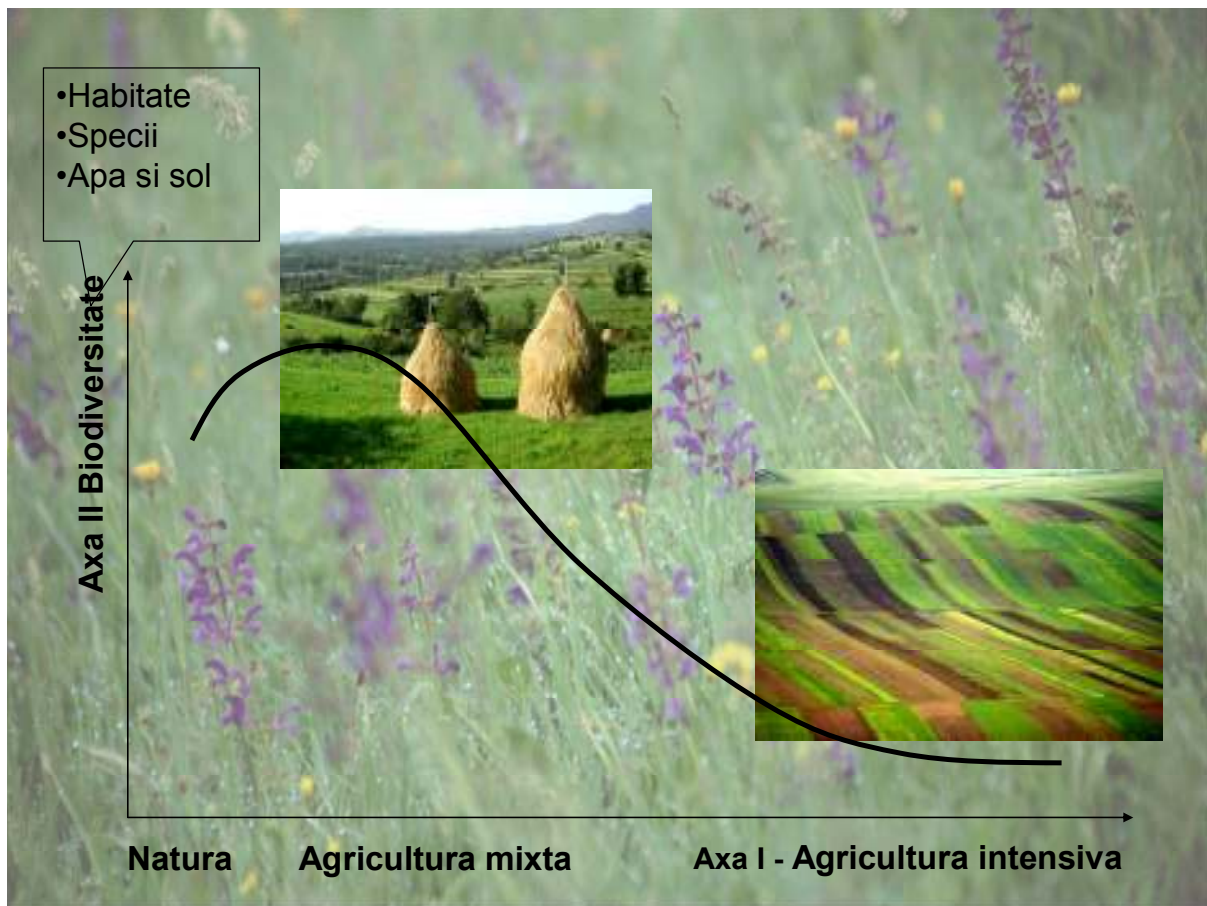
Dezvoltarea accesului la formare / training

Mentținerea atractivității zonelor rurale și conservarea și valorizarea patrimoniului natural, cultural și arhitectural;

Dezvoltarea multifuncționalității zonelor rurale prin promovarea de activități nonagricole în vederea reducerii dependenței de sectorul agricol

Leader

Implementarea LEADER printr-o abordare de jos în sus, la nivel teritorial, pentru implementarea programului de dezvoltare rurală

Obiectivul general al PNS este de a promova un sector agricol progresiv și dinamic ținând cont de faptul că în spațiul rural românesc există o nevoie imediată de creștere economică. În același timp trebuie recunoscut că sectorul agricol are un potențial de dezvoltare în două direcții separate iar acestea trebuie deopotrivă încurajate.

În primul rând există o direcție de dezvoltare a sistemelor agricole de producție spre un mod mai modern, mai competitiv, și mai orientat către piața ceea ce va conduce la o adoptare a unor principii inovatoare și de calitate care vor răspunde cerințelor consumatorilor de pe piețele naționale și internaționale.

În al doilea rând există o orientare către o accepțiune mult mai diversă și multifuncțională a sistemului agricol care combină sistemele tradiționale de producție cu o serie de activități alternative - agro turism, meșteșuguri, furnizarea de servicii ce vizează protecția mediului înconjurător (conservarea biodiversității prin menținerea în cadrul fermelor a valorii naturale ridicate).

Ambele direcții de dezvoltare a agriculturii au potențial de creștere economică, de creare de locuri de muncă și de îmbunătățire a calității vieții populației rurale. Acestea se vor putea realiza numai printr-o folosire sustenabilă a resurselor naturale, chiar dacă aceasta se va face prin menținerea fertilității solului ca premiza pentru obținerea unor recolte bogate și calitative, sau prin păstrarea peisajului natural montan ca premiza pentru prospere afaceri turistice. Mai mult decât atât este deosebit de importantă implicarea populației rurale într-un mod efectiv și eficient în determinarea priorităților de dezvoltare a propriilor comunități iar aceasta trebuie să se facă pentru ambele direcții de dezvoltare a agriculturii, chiar dacă vorbim de fermieri de semisubzistență care își desfășoară activitățile în satele de câmpie sau de cei care păstoresc cirezile de oi sau capre de pe pasunile alpine din zonele montane.

Prioritatile Planului National Strategic sunt reprezentate de sub-obiectivele Axelor I si II. Prin sub-obiectivele Axei I se urmareste dezvoltarea unui sector agricol și forestier competitiv bazat pe cunoaștere și inițiativă privată, capabil să se adapteze schimbărilor pe termen lung, care conservă mediul înconjurător și consolidează sectorul de procesare. Prin sub-obiectivele Axei II se urmareste menținerea calității și a diversificării spațiului rural și forestier în vederea obținerii unui echilibru între activitățile umane și conservarea resurselor naturale.

Interrelationarea si complementaritatea celor doua Axe este schematic prezentata in graficul de mai jos.

Si din punct de vedere teritorial exista o deplina complementaritate si interdependentă între aceste doua axe si obiectivele lor. Daca Axa I se adreseaza in special fermierilor ce isi desfasoara activitatile in zona de campie si cea colinara, Axa II reprezinta cu precadere fermierii din spatiul montan cu specificitatile pe care le ofera acesta.

Axa III si IV si sub-obiectivele lor sunt elementele de echilibru ale Planului National Startegic, actionand atat din punct de vedere teritorial cat si al tipului de operatiuni ca un factor de stabilitate.

CAPITOLUL IV

Concordanta Planului National Strategic cu alte programe comunitare

4.1 Concordanța Planului Național Strategic cu liniile directoare strategice ale Uniunii Europene

Sub-obiective	Obiective pe masuri	Prioritati de mediu	Strategia Silvica a UE	Inovare	ICT	Agricultura biologică	Bio-energie	
Axa 1 Îmbunătățirea competențelor profesionale și prestarea de servicii de consultanță către agricultori și proprietarii de pădure, în vederea creșterii capacității de management în confruntarea cu un mediu nou.	Îmbunătățirea managementului durabil al exploatațiilor agricole și forestiere.	■ Pregătire vocatională în domeniul mediului legate de subiecte: biodiversitate, managementul apei, protecția solului, schimbări climatice, poluarea solului, folosirea pesticidelor	Pregătire vocatională în domeniul managementului durabil al pădurilor	Transfer de cunoștințe către fermieri și detinatori de păduri pentru a introduce noi practice manageriale și de producție, în special cele referitoare la protecția mediului		Pregătire vocatională în domeniul agriculturii biologice	Pregătire profesională în domeniul culturilor bioenergetice	
	Sprijin acordat agricultorilor și proprietarilor de pădure în vederea adaptării, îmbunătățirii și facilitării managementului							
	Sprijin acordat agricultorilor și proprietarilor de pădure pentru îmbunătățirii performanței generale prin promovarea continuă a potențialului uman.							
Axa 1 Restructurarea și dezvoltarea fermelor și creșterea competitivității produselor agricole și silvice.	Încurajarea intrării pe piața a fermelor de semi-subsistență					Pregătire vocatională în domeniul agriculturii biologice	Pregătire profesională în domeniul culturilor bioenergetice	
	Încurajarea creării grupurilor de producători			Introducerea unui nou tip de organizare a producătorilor				
	Îmbunătățirea infrastructurii necesare pentru creșterea competitivității agriculturii și silviculturii	Managementul cantitativ și calitativ al apei; folosirea de energii refoșabile					Investiții necesare pentru agricultura ecologică	
	Sprijin acordat agricultorilor și proprietarilor de pădure pentru îmbunătățirii performanței generale prin promovarea continuă a potențialului uman.							

			Intarirea competitivitatii sectorului forestier al UE si a viabilitatii economice a acestuia printr-un management durabil al padurilor si sprijinirea rolului padurii in dezvoltarea zonelor rurale				
Axa 1 Restructurarea sectoarelor de procesare a produselor agricole și a forestiere.	Îmbunătățirea procesării primare și a marketingului produselor agricole și silvice prin investiții eficiente, inclusiv în energie regenerabilă, în noi tehnologii și în noi oportunități de piață.	Managementul cantitativ și calitativ al apei; Folosirea de energii reutilizabile					Productia de energie lemnoasa
Axa 2 Mentinerea unei ocupari echilibrate a zonelor rurale	Mentinerea utilizarii terenurilor agricole în zonele montane cu handicap natural ceea ce conduce la menținerea spațiului rural și la promovarea unor ferme durabile.	Mentinerea unui management al terenului de tip extensiv					
Axe 2 Dezvoltarea unui management durabil al terenului agricol și forestier prin incurajarea fermierilor de a aplica metode compatibile cu	Sprjin pentru investitii legate de indeplinirea obligatiilor de agromediu si pentru cele care sporesc valoarea recreativa a fermelor din siturile Natura 2000 si din alte zone cu inalta valoare naturala;		Introducerea Naturii 2000 ca noua practica de management al terenului				

	Incurajarea fermierilor de a introduce sau continua folosirea de metode de producție agricolă compatibile cu protecția și îmbunătățirea mediului, a peisajului, a resurselor naturale, a solului și a diversității genetice dincolo de standardele obligatorii relevante.	Mentinerea unui management extensiv al terenului; Restaurarea managementului zonelor umede; Protecția împotriva eroziunii solului prin măsuri de agro mediu Mentinerea unui nivel scăzut de fertilizanti și a unui nivel scăzut de emisii de gaze cu efect de sera Mentinerea unui nivel scăzut de pesticide	Promovarea mentinerii, conservării și întăririi diversității biologice a pădurilor în special a celor incluse în siturile Natura 2000	Introducerea măsurilor de agro mediu		Prime acordate pentru conversia la agricultura organica	Productia de culture bioenergetice; Productia de energie lemnoasa
Axa 2 Dezvoltarea unui management durabil al terenurilor forestiere	Extinderea resurselor forestiere pe terenurile agricole și neagricole în vederea contribuției la protecția mediului, prevenirea riscurilor naturale și a diminuării schimbărilor climatice.	Mentinerea managementului pădurii pentru protecția împotriva eroziunii solului și ținând cont de calitatea apei; Promovarea extinderii habitatelor naturale silvice; Rolul de protecția apei a pădurii în special prin împaduriri ale terenurilor agricole și neagricole	Extinderea și îmbunătățirea resurselor forestiere în UE; Contribuția la schimbările climatice				
Axe 3 - Dezvoltarea multifuncționalității zonelor rurale prin promovarea de activități neagricole în vederea reducerii dependenței de sectorul agricol.	Diversificarea activităților agricole către activitățile neagricole, dezvoltarea de noi activități agricole și promovarea ocupării	Promovarea folosirii energiei reutilizabile					
	Diversificarea activităților în zonele rurale prin creșterea numărului micro-întreprinderilor și a activităților de turism		Eco-turism în păduri	Dezvoltarea de noi activități economice în spațiul rural			

Axa 3 Menținerea atractivității zonelor rurale și conservarea și valorizarea patrimoniului natural, cultural și arhitectural;	Asigurarea dezvoltării activităților economice prin dezvoltarea infrastructurii edilitare	Infrastructura de management al apei; Introducerea de producție de energie reutilizabilă			Facilitarea accesului la internet în zonele rurale		Folosirea de energie lemnoasă
	Conservarea patrimoniului natural, cultural și arhitectural		Intărirea rolului de protecție și a managementului durabil al pădurilor precum și dezvoltarea funcțiilor recreative, sociale, culturale al pădurii				
	Renovarea satelor						
Axa 3 Dezvoltarea accesului la formare / training	Creșterea potențialului uman necesar pentru diversificarea economiei locale, și asigurarea serviciilor locale			Transfer de cunoștințe către actorii economici pentru diversificarea activităților			
	Potențarea coerenței teritoriale prin creșterea capacității de implementare a strategiilor locale			Inovarea în guvernarea locală			
Axe 4 – LEADER Implementarea LEADER printr-o abordare de jos în sus, la nivel teritorial pentru implementarea programului de dezvoltare rurală				Inovarea în guvernarea locală			

4.2 Complementaritatea cu Pilonul 1 din PAC

În conformitate cu Regulamentul sprijinul acordat prin intermediul PNDR-ului în special nu poate fi aplicat măsurilor prevăzute de Politica Agricolă Comună și mai ales pentru instrumentele ce fac parte din Organizația Comună de Piață.

Mai mult, măsurile sprijinite prin Organizația Comună de Piață ca de exemplu identificarea proiectelor și a celor destinate combaterii îmbolnăvirii animalelor și promovării produselor agricole nu sunt eligibile pentru sprijinul acordat prin Plan.

Noile state membre au libertatea, într-o mare măsură, să urmărească în continuare obiectivele agricole specifice atunci când stabilesc condițiile suplimentare pentru plăți compensatorii. Totuși, aceste obiective naționale nu trebuie să vină în contradicție cu politica agricolă comună.

Exemple

Exemple (non-exhaustiv) de condiții suplimentare care se pot aplica sunt :

- mărimea : de exemplu, stabilirea unei limite a nivelului sprijinului pe care fermierul îl solicită
- condiții regionale ; de exemplu, concentrarea plăților suplimentare în anumite regiuni (ex. zone defavorizate sau zone cu producție tradițională)
- condiții pentru îmbunătățirea calității ; ex limitarea sprijinului pe cap de animal pentru o anumită rasă sau solicitarea de a folosi samanta certificată.
- condiții pentru menținerea/îmbunătățirea condițiilor de sol; ex solicitarea ca fermierii să mențină un sistem de drenaj.

Alte legături dintre plăți acordate prin PNDR și Organizația Comună de Piață includ posibilitatea alocării unor fonduri din PNDR (respectiv 20% anual sau 25%, 20% și 15% în următorii ani) către măsura plăți complementare. Maximum sumei suplimentate este stipulat în Tratat.

În funcție de gradul de absorbție al fondurilor SAPARD, de aria SAPS, dar și de obiectivele Politicii Agricole Comune se va stabili nivelul top up-ului.

În ceea ce privește măsura: grupurile de producători agricoli există o legătură cu grupurile de producători sprijiniți prin Organizația Comună de Piață. Se presupune că sprijinul obținut pentru 5 ani prin PNDR va da posibilitatea grupului de producători ce pot fi eligibili pentru viitorul sprijin acordat prin Organizația Comună de Piață datorită profilului producției să înceapă o activitate sau să-și mărească producția.

4.3 Complementaritatea FEADR cu alte instrumente de finanțare comunitare

În definirea priorităților pentru FEADR și Fondurile Structurale ce vor sprijini dezvoltarea zonelor rurale din România, asigurarea complementarității sprijinului este fundamentală, pentru asigurarea unei intervenții eficiente.

Asigurarea complementarității între FEADR și fondurile structurale are în vedere pe de o parte asigurarea acoperirii teritoriale din punct de vedere al tipurilor de acțiuni, și al potențialilor beneficiari, iar pe de altă parte se are în vedere asigurarea sistemului cel mai eficient de implementare care va conduce la o mai bună administrare și absorbție a fondurilor și în final la o dezvoltare echilibrată și durabilă.

În acest sens atât obiectivele operaționale din această strategie dar și din strategiile programelor operaționale contribuie la prioritățile comunitare orizontale în ceea ce privește egalitatea de șanse, dezvoltarea durabilă și societatea informațională.

▪ Complementaritatea obiectivelor

Obiectivele politicii de coeziune finanțate prin FEDER, FSE vizează dezvoltarea unei Uniuni Europene mai dinamice și mai competitive. În acest sens politica de coeziune, economică și socială va contribui prin:

- Convergența statelor și a regiunilor prin modernizarea și diversificarea structurii economice și sociale (FEDER și FSE)
- Competitivitate regională și muncă prin creșterea competitivității și atractivității regiunilor (FEDER și FSE)
- Cooperare teritorială europeană

Obiectivul cheie al politicii de coeziune în acest context va fi de a promova ameliorarea condițiilor de creștere și a factorilor care conduc la o convergență reală. Strategiile vor trebui să prevadă dezvoltarea competitivității și a ocupării pe termen lung. Se va pune accent și pe consolidarea capacităților administrative și a eficacității administrației publice, inclusiv a capacității de gestionare a Fondurilor Structurale și a Fondului de coeziune.

Prin FEP se are în vedere crearea condițiilor pentru o exploatare durabilă a resurselor acvatice vii și de acvacultură, în contextul unei dezvoltări durabile, ținându-se cont, într-un mod echilibrat, de aspectele ecologice, economice și sociale.

▪ Intervenția FEADR, FEDER și FSE într-o formă complementară

După cum am subliniat și în cadrul întregului PNS, Politica de dezvoltare rurală din România are în vedere punerea în valoare a teritoriilor rurale pentru a crește gradul de atractivitate al acestora atât din punct de vedere economic, social dar și de mediu.

Acest obiectiv presupune în primul rând dezvoltarea unor servicii de bază în mediul rural, dar și dezvoltarea mediului de afaceri. Aceste două operațiuni vor sta la baza unei dezvoltări pe plan economic și social valorificând specificul fiecărei regiuni.

Utilizarea rațională a patrimoniului natural și cultural va acorda oportunitatea generațiilor viitoare să se bucure și să le valorifice în continuare. În acest fel FEADR, FEDER și FSE vor fi preocupate de o dezvoltare durabilă a teritoriului.

In ceea ce privește dezvoltarea inițiativelor locale, prin FEADR se vor finanța și implementa pe baza grupurilor de acțiune locale (GAL) proiectele locale din mediul rural, iar prin FEP Grupurile de acțiune costiera (GAC) pentru zonele costiere.

▪ **Principii pentru stabilirea liniilor de demarcare**

Stabilirea liniilor de demarcare între Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală și Fondurile Structurale este esențială în respectarea principiului unei singure finanțări.

În al doilea rând, această delimitare va asigura coerența și eficiența programării și implementării programelor.

În acest sens, programul de dezvoltare rurală și programele operaționale pentru fondurile structurale vor indica în mod clar câmpul de acțiune al suprapunerilor identificate.

În general, criteriile de delimitare dintre fonduri se vor baza pe:

- Beneficiari
- Mărimea proiectului
- Dimensiunea teritorială
- Tipul acțiunii

Pentru stabilirea clară a demarcațiilor între FEADR și fondurile Structurale se vor continua întâlnirile bilaterale cu ministerele ce vor gestiona fondurile structurale și cu Ministerul Finanțelor Publice, ca coordonator, dar și cu partenerii regionali, pentru ca în final acțiunile finanțate de FEADR sau de fondurile structurale să fie simple și operaționale.

▪ **Mecanismele de coordonare**

Pentru a asigura o bună gestionare a fondurilor este nevoie de stabilirea unor criterii de demarcare între fonduri.

Luând în considerare că aceste fonduri vor fi gestionate în România, de mai multe ministere, iar potențialii beneficiari, partenerii sociali ce reprezintă de fapt actori locali ce dispun de un puls al realității locale mult mai dezvoltat, s-a creat un Comitet Național Strategic pentru Dezvoltare Rurală (CNSDR). Acest Comitet este alcătuit din parteneri publici și privați cu drept de decizie care se întrunește lunar și discută structura diferitelor programe. CNSDR se va întruni de câte ori va fi nevoie pentru a analiza orientările strategice, măsurile prioritare, arhitectura programării precum și principalele cadre naționale de intervenție și va fi prezidat de ministrul agriculturii, pădurilor și dezvoltării rurale.

CAPITOLUL V

Organizarea rețelei nationale rurale

REȚEAUA NAȚIONALĂ PENTRU DEZVOLTARE RURALĂ

În Regulamentul Consiliului nr. 1698/2005 la Art. 68 se prevede înființarea de către fiecare stat membru a unei rețele naționale rurale care să grupeze organizațiile și administrațiile implicate în dezvoltarea rurală.

Funcționarea acestei rețele va fi co-finanțată prin asistență tehnică, aceasta permițând de asemenea co-finanțarea cheltuielilor necesare gestionării administrative a programelor, a formării actorilor implicați în gestiune sau a creării de sisteme informatice.

Rețeaua națională de dezvoltare rurală va aduce pe aceeași scenă actori din diferite sectoare și va avea un rol foarte important deoarece contribuie la îmbunătățirea comunicării între participanții la economia rurală.

Rețeaua națională pentru dezvoltare rurală se recomandă a se crea mai întâi pentru Programul Leader deoarece acesta constituie cea mai bună bază de pornire datorită existenței unei rețele de ONG-uri active în dezvoltarea comunitară și apoi extinsă către alte problematice privind dezvoltarea rurală. Astfel, beneficiarii rețelei vor fi la început grupurile de acțiune locală.

Rețeaua de dezvoltare rurală constituie o oportunitate în vederea unei mai bune integrări a abordărilor din domeniile agricol, forestier, mediu, social-economic co-finanțate de FEADR și în vederea unei mai bune înscrieri în dinamicile/contextele teritoriale.

Misiunea rețelei cuprinde o componentă strategică – pentru stabilirea principalelor direcții de acțiune ale rețelei și una tehnică - pentru punerea în practică a elementelor strategice:

- a). Obiectivele operaționale ale componentei strategice:
 - Colectarea și difuzarea informațiilor privind Leader și politicile de dezvoltare rurală pe plan local;
 - valorificarea superioară a competențelor actorilor;
 - dezvoltarea rurală, în general.

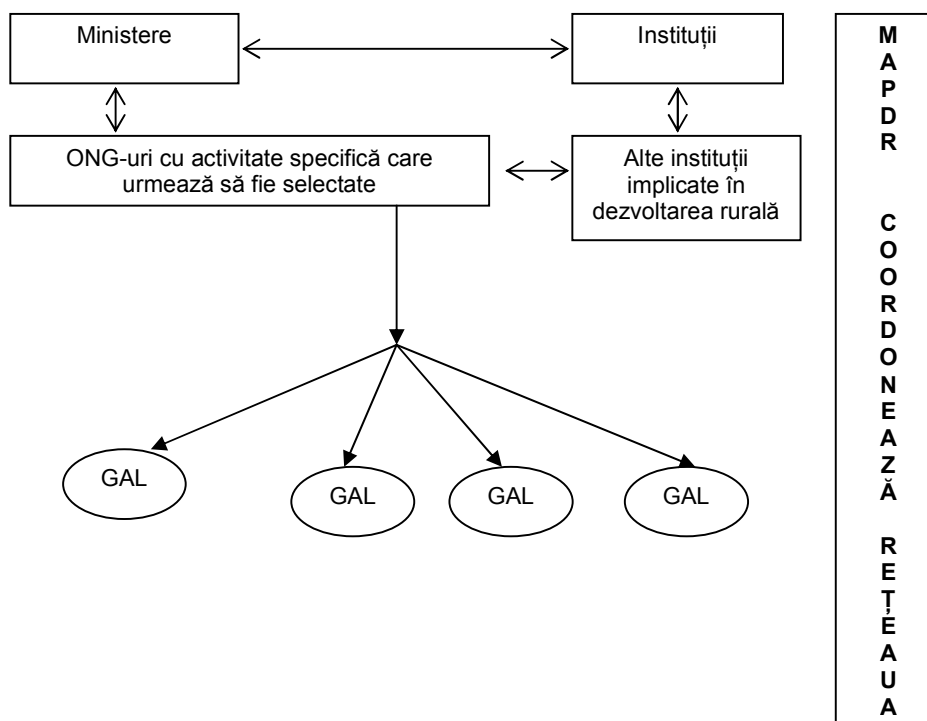
- b). Obiectivele operaționale ale componentei tehnice:
 - constituirea unei baze de date, a unui ghid, a unui site internet, organizare seminarii pentru o mai bună comunicare și pentru transparență;
 - difuzarea bunelor practici (rețeaua trebuie să aibă capacitatea tehnică de a vedea modalitățile de organizare a grupurilor și de a transmite mai departe practicile acestora);
 - analiza activității GAL-urilor, punctele cheie, învățămintele trase din parteneriate) și alte măsuri pentru dezvoltarea rurală.

În ceea ce privește extinderea rețelei, vor exista 2 elemente mai greu de controlat:

- amploarea domeniului rețelei;
- amploarea categoriei de participanți aferenți activităților din cadrul rețelei.

Rețeaua va reuni reprezentanți ai autorităților publice locale/centrale implicate în dezvoltarea rurală, colectivităților locale, instituții, ONG-uri, asociații, fundații interesate, etc. MAPDR va avea rolul de a coordona activitatea rețelei.

Parteneri - arhitectura rețelei

Momentan există doar două ONG -uri care se pot angaja rapid în dezvoltarea comunităților rurale: CEDER și RuralNet. Existența celor două ONG-uri poate constitui punctul de plecare în înființarea unei rețele de dezvoltare rurală care va evolua în timp și în cadrul căreia vor apărea mutații din diferite direcții în ceea ce privește gama de subiecte, participanții, acțiunile întreprinse.

RuralNet reprezintă o rețea alcătuită din 23 de ONG-uri⁴ active în dezvoltarea comunitară ce își desfășoară activitatea în principalele orașe ale României – București, Iași, Cluj, Timișoara, Alba Iulia.

CEDER reprezintă o asociație formată din 3 persoane juridice diferite: Asociația de Consultanți în domeniul agriculturii, Centrul Regional de Resurse pentru Organizații Neguvernamentale – CENTRAS Constanța, Grup Școlar Agricol Castelu, ce are drept scop crearea și consolidarea capacităților pentru dezvoltare durabilă a comunităților rurale.

În funcționarea rețelei pot apărea riscuri, cum ar fi:

- apariția autarhiei – să nu poată fi controlate bine activitățile
- neomogenitate prin apariția / intervenția altor rețele

⁴ Centrul de Asistență Rurală, Asociația Română de Dezvoltare Comunitară, Fundația Română pentru Copii, Comunitate și Familie, Centrul de Resurse CREST, Asociația de Dezvoltare Comunitară SZEKE, Clubul de Ecologie și Turism Montan „Albamont”, Organizația Tineretului Liber, Fundația Comunității, Fundația Albin, Fondul Român de Dezvoltare Socială, Parteneriat pentru Dezvoltare Comunitară, Centrul Educația 2000+, Outward Bound Horvath, Fundația Ecotop, Asociația pentru Dezvoltare Durabilă „Focul Viu”, Fundația CIVITAS pentru Societatea Deschisă, CONSENS, Asociația Română de Consiliere și Sprijin, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, Centrul de Resurse pentru Comunitățile de Romi, Centrul de Mediere și Securitate Comunitară Iași, Fundația pentru Educație și Dezvoltare Locală Agapis, Asociația Ecotopia

- slaba mobilizare a populației rurale
- comunicarea în legătură cu planurile de dezvoltare.

ANALIZA SWOT

AXA I - Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier

SECTOR AGRICOL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Formele principale de relief ale României, dispuse sub forma unui amfiteatru, determină o producție vegetală și animală de o mare diversitate.</p> <p>Suprafața arabilă la nivelul țării a rămas relativ constantă, ea reprezentând 63-64% din totalul suprafeței agricole .</p> <p>România dispune pe 67,6% din suprafața agricolă, de terenuri cu o fertilitate bună și foarte bună (clasele I-III).</p> <p>Existența unui potențial productiv ridicat evidențiat de calitatea terenurilor și de climă.</p> <p>În ceea ce privește situația pe forme de proprietate a fondului funciar, se constată că majoritatea terenurilor agricole se află în proprietatea privată individuală (96,2% în 2003).</p>	<p>Contribuția agriculturii înregistrează un declin relativ, atât la formarea valorii adăugate brute în scădere de la 16,2% (1998) la 13,3% (2003), cât și a produsului intern brut în scădere cu 2,7% pentru perioada analizată, de la 14,4% la 11,7%.</p> <p>Productivitatea muncii comparativ cu media națională a avut o evoluție puternic descendentă în perioada 1998–2002, înregistrând un nivel de 27,5% în 2002 față de 42,3% în 1998.</p> <p>Variabilitatea intra și inter-anuală a parametrilor meteorologici induce o diversificare mare a recoltelor și care agravează procesele de degradare a solului.</p> <p>Intensificarea proceselor de degradare a solului produse de un management defectuos la nivel de fermă.</p> <p>Existența unui grad înalt de fărâmițare și parcelare a proprietății; o dimensionare redusă a gospodăriilor țărănești (1,80 ha pe gospodărie în anul 2003).</p> <p>Lipsa unor sisteme de finanțare a producției agricole determină creșterea suprafețelor necultivate, menținerea unui număr mare de animale neperformante și practicarea unei agriculturi de subzistență, slaba capitalizare, cererea redusă de echipamente.</p>

NECESITATEA

Restructurarea și modernizarea micilor exploatații în scopul îmbunătățirii performanțelor economice și pentru crearea clasei de mijloc prin:

- modernizarea tehnologiilor de cultură și de creștere a animalelor cu menținerea unor costuri mici de producție, respectând ori adaptându-se la normele sanitare veterinare și de mediu;
- transmiterea exploatațiilor către tinerii și instalarea tinerilor agricultori;
- susținerea tranzitorie a fermelor de subzistență pentru a ajuta restructurarea acestora
- complementaritatea cu creditul de investiții ca punct de plecare pentru restructurarea fermelor de subzistență;

- folosirea tuturor mijloacelor specifice pentru a limita consecințele calamităților naturale asupra fermelor de semisubzistență a căror existență este și așa fragilă;
- articularea sprijinului fermelor de semisubzistență cu sprijinul pentru zonele defavorizate.

Modernizarea fermelor existente, viabile din punct de vedere economic prin:

- modernizarea tehnicii și tehnologiilor de cultură și de creștere a animalelor cu menținerea unor costuri mici de producție;
- îmbunătățirea randamentelor și calității și respectarea normelor comunitare;
- adaptarea la potențialul zonal;
- încurajarea competitivității ajutând exploatațiile mai eficiente;
- încurajarea concurenței în situația folosirii de tehnologii eficiente;
- diversificarea producției pentru lărgirea filierelor de produse mai puțin dezvoltate.

SECTOR RESURSE UMANE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>România oferă un mare avantaj socio-uman, și anume păstrarea unui mediu rural de viață specific, care oferă condiții alternative față de mediul urban.</p> <p>Structura pe sexe a populației rurale este relativ echilibrată, 49,7% bărbați și 50,3% femei.</p> <p>Rata ocupării în mediul rural este de 56,1% față de 47,3% în mediul urban, unde majoritatea persoanelor lucrează în sectorul agricol și forestier și realizează în principal activități primare.</p> <p>Costuri relativ mici cu forța de muncă</p> <p>Potrivit legislației în vigoare, administrarea pădurilor proprietate privată, retrocedate conform legilor proprietății se face prin structuri silvice specializate.</p>	<p>Dependență excesivă a ruralului de agricultură.</p> <p>Pe teritoriul delimitat ca spațiu rural trăiește peste 46% din populația României.</p> <p>Structura nefavorabilă pe vârste, în sensul existenței unui procent ridicat de persoane vârstnice, ceea ce a determinat un proces general de îmbătrânire demografică.</p> <p>Nivelul de instruire relativ scăzut, nivel scăzut al pregătirii profesionale de specialitate, care nu permite deschiderea către nou și folosirea tehnologiilor moderne</p> <p>Existența fenomenului de subocupare.</p> <p>Nivel scăzut al diversificării ocupaționale (profesia de agricultor nu este standardizată).</p> <p>Slaba susținere din partea statului a proprietarilor de păduri pentru buna gospodărire a acestora și pentru împădurirea unor terenuri inapte pentru alte folosințe.</p> <p>Nu toți producătorii agricoli și proprietarii de păduri sunt asociați sau organizați în vederea comercializării produselor agricole și silvice.</p> <p>Lipsa unei infrastructuri de pregătire profesională specifică.</p>

NECESITATEA

Îmbunătățirea competențelor profesionale și consilierea fermierilor, întărirea capacității de inițiativă și de acțiune a proprietarilor de păduri și a structurilor de administrare pentru ai face capabili de a administra ferme și exploatații silvice adaptate la un context evolutiv prin:

- informarea fermierilor asupra potențialului real pe care îl are zona în care își desfășoară activitatea;
- dobândirea cunoștințelor pentru respectarea normelor sanitar-veterinare, de bunăstare a animalelor și de mediu;
- dobândirea cunoștințelor pentru îmbunătățirea calitatii produselor agricole;
- încurajarea și promovarea inovațiilor și a accesului la cercetare și dezvoltare;
- încurajarea și promovarea asocierii sub diverse forme;
- asigurarea unei mai bune utilizări a forței de muncă în agricultură;
- asigurarea gospodăririi durabile a pădurilor prin pregătirea structurilor de administrare.

SECTOR AGROALIMENTAR

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>În ultimii cinci ani, industria alimentară în ansamblu, a înregistrat o dinamică ascendentă.</p> <p>Producția din industria alimentară se realizează în proporție de 99,5 % în sectorul privat.</p> <p>Investiții în creștere, atât pentru extinderea capacităților de producție cât și pentru îmbunătățirea eficienței și creșterii competitivității produselor</p> <p>Piață emergentă în proces de structurare, cu cerințele de produse și servicii insuficient satisfăcute, care ar putea genera o cerere efectivă și, prin aceasta, mari posibilități de creare și dezvoltare a IMM-urilor la sate.</p> <p>Existența cadrului legislativ pentru recunoașterea și funcționarea grupurilor de producători.</p>	<p>Reglementări incomplete privitoare la condițiile de practicare și de validare a respectării standardelor de calitate aferente producției ecologice.</p> <p>Parametrii de calitate și siguranța alimentelor nesatisfăcători și care nu corespunde cerințelor comunitare.</p> <p>Existența pe piață a micilor întreprinzători care posedă o tehnologie învechită și nu produc la standardele naționale.</p> <p>Nu toți producătorii agricoli sunt organizați în vederea comercializării produselor agricole.</p> <p>Competitivitatea redusă a produselor agricole pe piețele externe.</p>

NECESITATEA

Restructurarea organizării, comercializării și îmbunătățirii performanțelor economice ale sectorului de procesare, pentru dezvoltarea filierelor de produse în mod echilibrat prin:

- modernizarea întreprinderilor de procesare cu necesitatea respectării tendințelor regionale;
- respectarea normelor de procesare și comercializare comunitare;

- încurajarea regrupării (asocierii) agricultorilor și a comunicării între agricultori prin ajutor oferit pentru înființarea și organizarea grupurilor de producători;
- susținerea structurilor colective de agricultori mai ales cu echipamente agricole și infrastructură agricolă comună.

SECTOR SILVIC

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
<p>Fondul forestier național are suprafața de 6.362 mii hectare, din care 6.222 mii hectare acoperite efectiv cu păduri.</p> <p>Gestionarea tuturor pădurilor pe bază de amenajamente silvice și interzicerea prin lege a reducerii suprafeței fondului forestier.</p> <p>Existența unor ecosisteme forestiere stabile, caracterizate printr-o mare diversitate biologică și apte a îndeplini funcții productive și protective multiple.</p> <p>Ca urmare a modificărilor survenite în urma reconstituirii dreptului de proprietate asupra pădurilor, structura proprietății asupra fondului forestier a înregistrat o modificare accentuată prin scăderea suprafețelor aflate în proprietatea publică a statului (de la 94,68% în anul 1998 la 67,5% în anul 2004)</p> <p>Volumul de lemn recoltat în perioada 1998-2003 din fondul forestier național și de pe terenurile forestiere din afara acestuia s-a menținut la un nivel relativ constant, măsură impusă de principiul de bază al amenajării pădurilor, cel al continuității, componentă esențială a gestionării durabile a pădurilor.</p>	<p>Ponderea redusă a suprafeței pădurilor în teritoriul țării (26,7%) față de media europeană (cca. 32%)</p> <p>Ritm lent de creștere a suprafeței împădurite.</p> <p>Reroedarea suprafețelor de păduri și punerea în posesie a proprietarilor se realizează lent.</p> <p>Fărămițarea excesivă a fondului forestier pe proprietari și suprafața redusă a exploatațiilor forestiere.</p>

NECESITATEA

Creșterea valorii adăugate a produselor lemnoase și a competitivității în filiera lemnului prin:

- modernizarea și dezvoltarea capacităților de exploatare și de prelucrare a lemnului;
- îmbunătățirea accesului în păduri cu respectarea exigențelor de mediu;
- încurajarea a noi utilizări a lemnului: bioenergie, construcții etc.;
- încurajarea cooperării între sectorul cercetare și utilizatori pentru obținerea de noi produse.

Axa 2- Îmbunătățirea mediului în spațiul rural

Activități agricole

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Pondere peste media U.E. în ceea ce privește populația ocupată în agricultură. - Suprafețe mari de teren având destinație agricolă. - Existența bazei furajere pentru creșterea animalelor. - Exploatarea în regim silvic a tuturor pădurilor din România și intensificarea procesului de certificare a pădurilor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tendință de scădere a populației ocupate în agricultură. - Tendință de abandonare a terenurilor agricole. - Tendința de scădere a numărului de animale pe unitatea de suprafață. - Infrastructură forestieră deficitară și fenomene de degradare a terenurilor cauzate de exploatarea intensă în anumite zone.

NECESITATE:

- Menținerea populației ocupate în agricultură/mediu rural.
- Menținerea activităților tradiționale pe terenurile agricole.
- Atingerea unei încărcări optime cu animale a suprafețelor destinate furajării.
- Creșterea suprafețelor împădurite și îmbunătățirea managementului forestier.

LFA – ZONA MONTANĂ

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Reprezentare 32,7%, 900.000 de gospodării, din care, peste 30.000 la o altitudine mai mare de 1.000 m, peste 280.000 familii tinere până în 40 de ani. - Cadru legislativ armonizat. - Existența unui sistem tradițional de gospodărie bazat pe principiile dezvoltării durabile, tradiții, meșteșuguri, artizanat menținute. - Efective de animale și baza furajeră. - Pondere mare a pașiștilor și a pădurilor. - Potențial turistic (stațiuni turistice, arii protejate). 	<ul style="list-style-type: none"> - Condiții pedoclimatice restrictive (handicapuri naturale de relief și climă), lipsa mecanizării. - Slaba dezvoltare a infrastructurii (drumuri, alimentări cu apă, canalizări, asistență sanitară). - Depopularea zonei (migrarea populației tinere) asociată cu îmbătrânirea populației. - Creșterea gradului de sărăcie al populației din zona montană, mai ales a celor din zonele înalte (peste 800 m altitudine). - Slaba valorificare a produselor agricole (lapte, carne, lână). - Degradarea pășunilor și fânețelor – efective scăzute de animale. - Degradarea fondului forestier cu impact asupra terenurilor, biodiversității și apei. - Pierderea terenurilor datorită degradării terenurilor (alunecări de teren, eroziune).

	– Repartiția punctiformă a destinațiilor turistice în defavoarea unor zone nevalorificate d.p.d.v. turistic.

NECESITATE:

- Menținerea unor comunități agricole active și competitive în zonele montane
- Prevenirea fenomenului de îmbătrânire a populației în zonele montane prin motivarea populației tinere.
- Menținerea activităților în vederea stopării degradării terenurilor.
- Menținerea patrimoniului cultural tradițional în zonele montane.
- Atingerea unei încărcări optime cu animale a pășunilor montane.

Agro-Mediu

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> – Desfășurarea la scară largă a unor activități agricole extensive tradiționale cu impact minim asupra factorilor de mediu. – Existența condițiilor naturale și biotehnologice pentru practicarea agriculturii ecologice și tradiționale și obținerea unor producții cu calitate biologică ridicată. – Industrializarea redusă și agricultura extensivă au condus la poluări reduse, localizate/punctuale, ceea ce a permis menținerea valorii naturale înalte a terenurilor. – Existența unor rase de animale cu potențial productiv ridicat și adaptate condițiilor din România. – Existența a cca. 4,9 mil. ha de pășuni și fânețe naturale, sursă pentru obținerea produselor majoritar ecologice provenind de la ovine și caprine. 	<ul style="list-style-type: none"> – Fragmentarea exploatațiilor agricole și dimensiunea redusă a exploatațiilor zootehnice micșorează sau chiar anulează efectele pozitive ale măsurilor de agro-mediu. – Identificarea unei suprafețe totale de 1.138.114 ha teren agricol unde s-au înregistrat valori ridicate ale poluării cu nitrați (în special proveniți din surse agricole). – Creșterea suprafețelor afectate de fenomene de degradare a solurilor – suprafețe mari afectate de eroziunea prin apă. – Pierderile de sol de pe terenurile agricole înregistrează valori ridicate. – Pierderea unor soiuri de plante de cultură sau pomi fructiferi și a unor rase de animale autohtone valoroase.

NECESITATE:

- Necesitatea dezvoltării unor sisteme agricole durabile care să contrabalanseze efectele exploatații intensive a terenurilor agricole.
- Conservarea valorii naturale înalte a terenurilor agricole prin menținerea activităților tradiționale în spațiul rural.
- Conservarea resurselor genetice prin protejarea unor soiuri de plante de cultură sau pomi fructiferi și a unor rase de animale autohtone aflate în regres accentuat.
- Aplicarea de către fermieri a unor măsuri în vederea reducerii fenomenelor de degradare a solurilor.

Axa 3: Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale

1. Diversificarea economiei rurale

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> – Diversitatea formelor de relief in spatiul rural : campie, deal, munte; – Flora și faună diversificată (3500 specii plante, 8600 specii păsări, aproximativ 100 specii mamifere) – Existența în spațiul rural a unor activități economice neagricole, chiar dacă nu sunt foarte extinse; – Existența activităților tradiționale de meșteșuguri, artizanat, prelucrarea lemnului, olărit, țesături, prelucrarea pieilor, a coarnelor etc; – Existența resurselor locale și a forței de muncă; – Spațiul rural dispune de un bogat potențial turistic și de un bogat potențial cultural-spiritual. – Turismul rural reprezintă o sursă de venit pentru proprietarii de pensiuni și a determinat dezvoltarea economică a unor regiuni. – Calitatea serviciilor din turismul rural a crescut considerabil. – Oferă locuri de munca pentru tineri și femei. – Capacitatea de cazare a pensiunilor a crescut considerabil, turismul rural reprezentând la ora actuala o variantă pe care tot mai mulți turiști o aleg pentru petrecerea vacanțelor. – Calitatea serviciilor oferite in pensiuni s-a îmbunătățit – Ospitalitatea specific româneasca – Introducerea în aria curriculară a unor universități de prestigiu care pregătește specialiști în turism rural și agroturism. – O piață emergentă în proces de structurare, cu cerințele de produse și servicii insuficient satisfăcute, care ar putea genera o cerere efectivă și, prin aceasta, mari posibilități de creare și dezvoltare a IMM-urilor la sate – O forță de muncă disponibilă și în mare măsură calificată pentru 	<ul style="list-style-type: none"> – Nivelul scăzut de instruire al populației rurale. – Slaba structură a politicii turistice (promovarea și organizarea). – Numărul activităților meșteșugărești și artizanale în scădere. – Nu este încă armonizat cadrul legislativ adecvat. – Slaba promovare a unor zone de real interes și cu potențial turistic mare. – Lipsa unei legi a turismului rural care să îi favorizeze pe cei ce vor să inițieze o asemenea afacere. – Lipsa unor certificări a serviciilor turistice din pensiuni – Accesul încă dificil în anumite zone cu potențial turistic – Lipsa unor servicii de consultanță pentru potențialii investitori în turismul rural; – Nu există surse alternative pentru aprovizionarea cu energie. – Legăturile cu calea ferată sunt la mari distanțe. – Nu există planuri (strategii) pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea armonioasă a infrastructurii, corelată cu dezvoltarea agro-economică locală. – Lipssește o gândire pentru parcurile naționale zonale, care necesită structuri de comunicație specifice. – Separarea zonelor industriale de zonele de rezidență în mediul rural. – Lipsa fondurilor necesare pentru inițierea de IMM-uri la sate. – Lipsa unor calificări (cunoștințe, capacități, experiență) la majoritatea oamenilor de la sate necesare inițierii de IMM. – Lipsa unor servicii de sprijin pentru cei ce pot crea IMM-uri la sate (consultanță, informare asupra legilor în vigoare, ajutor practic în pregătirea inițierii de afaceri, ajutor pe plan juridic, etc.). – Mari greutăți în obținerea de împrumuturi și ajutoare financiare

<p>activități IMM la sate (unii șomeri ce au lucrat în întreprinderi orășenești, pensionari calificați în vârstă aptă de muncă, femei casnice, tineri care nu mai urmează licee, etc.).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tradiții privind munca neindustrială la sate, în special muncile artizanale. – Experiența pozitivă a unor cooperări între întreprinderi din orașe cu IMM-uri la sate (ateliere industriale, filiale ale unor întreprinderi, muncitori care lucrează în subcontract). – O infrastructură de drumuri care leagă multe comune de orașe. – Zone apte pentru turism ce oferă cerere reală de turism rural pentru diferite funcții: odihnă, tratament, turism cultural /istoric, etc.). 	<p>(birocrație, corupție, greutate în garantarea împrumuturilor, în obținerea de împrumuturi mici, în aprovizionarea la sate, etc.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Lipsa unor cunoștințe și abilități manageriale elementare din partea potențialilor creatori de IMM. – Infrastructura legislativă diferențiată (unități agricole, asociații, societăți create pe baza diferitelor legi, cu facilități diferite) creează inechități (taxe mari, etc.)
--	--

NECESITĂȚI

- Diversificarea activităților din fermelor existente către activități economice non agricole;
- Dezvoltarea de noi activități non agricole care să promoveze noile tehnologii;
- Sprijinirea înființării și dezvoltării micro întreprinderilor în vederea promovării antreprenoriatului;
- Încurajarea activităților turistice;
- Promovarea zonelor turistice rurale;
- Crearea de strategii locale care să contribuie la dezvoltarea pe orizontală a spațiului rural;
- Promovarea meșteșugurilor tradiționale;

2. Îmbunătățirea calității vieții în spațiul rural

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> – Creșterea nr. de locuințe în mediul rural are loc an de an, fiind cu 4,8% mai mare în 2003 față de 1998, devansând creșterea din mediul urban care a fost de 2,2% în aceeași perioadă. – În ultimii ani a crescut mult rețeaua de conducte pentru alimentarea cu apă. Energia electrică la sate este aproape peste tot utilizată. – Drumurile publice, de care beneficiază și lumea satelor, au crescut de la 73260 km în 1998, la 79001 km în 2003, iar densitatea acestora a crescut de la 30,7 km la 100 km² la 33,1 km. – Din drumurile naționale, 91,2% sunt modernizate. – Accesul populației rurale la o apă potabilă de calitate corespunzătoare conform STAS; – Creșterea stării de sănătate a populației; – Crearea de locuri de muncă; – Fixarea populației rurale în zonele de origine; – Creșterea standardelor de viață. – Existența unor puternice tradiții și a unei bune experiențe privind viața culturală a satelor. – Existența unor rețele de instituții culturale la sate cu o mare tradiție (biblioteci, cămine culturale, aparate de proiecție) etc. – Existența a numeroase cadre didactice la sate care pot desfășura activități culturale (asumându-și responsabilități la biblioteci, cămine, activități culturale, artistice etc.) – O bună tradiție în ceea ce privește cercetarea vieții culturale la sate (studii privind folclorul, artizanatul, construcția de locuințe, portul, etc.) oferă condiții necesare sprijinirii satelor cu specialiști capabili a revigora activitățile culturale – Tradiția ca învățătorul și preotul satelor să fie principali promotori al vieții culturale la sate permite organizarea unor activități de un înalt nivel profesional. – Existența în comune a surselor de informare: televiziune prin cablu, internet, ziare, etc. 	<ul style="list-style-type: none"> – Canalizarea pentru evacuarea apelor uzate este mult mai redusă în mediul rural, – Energia termică pentru încălzire este foarte puțin folosită la sate, – Din totalul de drumuri publice, numai 19968 km sunt modernizate, ceea ce reprezintă 25,3%. – Producerea unor discontinuități în alimentarea cu apă din cauza insuficienței sursei de apă sau a căderilor de tensiune – Existența unor neuniformități în alimentarea cu apă a consumatorilor amplasați în condiții topografice dezavantajoase (cote mai mari ale terenului) – Lipsa rețelei de canalizare favorizează poluarea solului cu apele uzate menajere – Mica industrie consumă apă potabilă pentru procesele tehnologice și produce ape uzate care nu sunt încadrate într-un sistem de gospodărie ecologică; – Inexistența unui personal angajat (remunerat) care să asigure funcționarea instituțiilor culturale la sate (biblioteci, cămine). S-ar putea asigura o anumită remunerație unor cadre didactice de specialitate (muzică, literatură, etc.). – Inexistența fondurilor privind permanenta îmbunătățire a necesarului de carte din bibliotecile satești. – Inexistența, în multe comune, a unor localuri pentru biblioteci, cămine culturale. De asemenea, în multe comune, aceste localuri se află într-o situație cu totul necorespunzătoare, din lipsă de fonduri. – Inexistența unor prevederi legale care să stimuleze sponsorizarea activităților culturale la sate. – Inexistența fondurilor necesare care să permită unor ansambluri artistice satești de prestigiu să poată realiza turnee în țară și străinătate – Scăderea numărului de biblioteci – Scăderea numărului de cititori.

<ul style="list-style-type: none"> – Industrializarea redusă și agricultura extensivă au condus la poluări reduse, localizate/punctuale, ceea ce a permis menținerea valorii naturale înalte a terenurilor; – Starea favorabilă de conservare a patrimoniului natural (biodiversitate, peisaje, ecosisteme) în România. 	<ul style="list-style-type: none"> – Slaba dezvoltare a unor activități complementare / asociate, cu impact redus asupra mediului (ex.: dezvoltarea activităților de ecoturism și de agroturism), cu impact asupra veniturilor comunităților locale din zonele aflate în regim de protecție. – Număr redus de proiecte de dezvoltare a infrastructurii locale, tehnologii învechite folosite de companiile de utilități publice, au un impact negativ semnificativ asupra mediului;
---	---

Necesități

- Îmbunătățirea serviciilor de bază ale populației și realizarea de investiții care să facă zonele rurale mult mai atractive în vederea inversării trendului economic și social descendent și depopulării spațiului rural;
- Creșterea capacității de elaborare și implementare a strategiilor locale;
- Renașterea tradițiilor sociale și culturale pierdute în perioada comunismului;
- Îmbunătățirea infrastructurii edilitare;
- Păstrarea patrimoniului natural și cultural.